

**Problematyka 31. Międzynarodowej
Konferencji Naukowej nt.**

**„Międzynarodowe uwarunkowania rozwoju
przemysłu i usług”**

**Main Theme of 31st International
Scientific Conference on**

**“International Determinants for the Development
of Industry and Services”**

PEDAGOGICAL UNIVERSITY OF CRACOW
INSTITUTE OF GEOGRAPHY
**DEPARTMENT OF ENTREPRENEURSHIP
AND SPATIAL MANAGEMENT**

POLISH GEOGRAPHICAL SOCIETY
COMMISSION OF INDUSTRIAL GEOGRAPHY

**Main Theme of 31st International
Scientific Conference on**

**“International Determinants for the Development
of Industry and Services”**

edited by

Zbigniew Ziolo and Wioletta Kilar

CRACOW – WARSAW 2015

UNIwersytet PEDAGOGICZNY
im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie
Instytut GEOGRAFII
**ZAKŁAD PRZEDSIĘBIORCZOŚCI
I GOSPODARKI PRZESTRZENNEJ**

POLSKIE TOWARZYSTWO GEOGRAFICZNE
KOMISJA GEOGRAFII PRZEMYSŁU

**Problematyka 31. Międzynarodowej
Konferencji Naukowej nt.**

**„Międzynarodowe uwarunkowania rozwoju
przemysłu i usług”**

pod redakcją

Zbigniewa Ziolo i Wioletty Kilar

KRAKÓW – WARSZAWA 2015

Redakcja / Edited by: Zbigniew Ziolo, Wioletta Kilar

Redakcja techniczna / Typesetting: Krzysztof Wiedermann, Mirosław Wójtowicz

Wsparcie w zakresie korekty tekstów w języku angielskim / Support in proofreading of English texts: Witold Wilczyński

ISBN 978-83-7271-960-7

Publikacja dofinansowana przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego / Publication co-financed by the Ministry of Science and Higher Education

Wydawca / Publisher:

Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej
Instytut Geografii
Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

Komisja Geografii Przemysłu
Polskie Towarzystwo Geograficzne

Adres / Address: ul. Podchorążych 2, 30-084 Kraków, Polska

Strona internetowa cyklu konferencji / Conference website:

www.przemysl.up.krakow.pl

www.industry.up.krakow.pl

Strona internetowa czasopisma Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Website of the journal Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society

www.prace-kgp.up.krakow.pl

Wprowadzenie

Introduction

Nasilające się procesy globalizacji i związane z nimi procesy integracji europejskiej wpływają na umiędzynarodowienie wszystkich dziedzin życia gospodarczego, społecznego i kulturowego. W szczególny sposób przejawiają się w przepływach dóbr i usług, przepływach finansowych, przepływach dorobku naukowego i technicznego, a także produktów kulturowych. W nawiązaniu do przedstawionej idei została organizowana konferencja Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego dotycząca międzynarodowych uwarunkowań rozwoju przemysłu i usług. Jest ona 31. międzynarodową konferencją realizowaną przez Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, przy współudziale Komisji Nauk Ekonomicznych Polskiej Akademii Nauk oraz pod patronatem Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN.

Celem konferencji jest podjęcie nowej, szczególnie aktualnej problematyki, dotyczącej międzynarodowych uwarunkowań rozwoju przemysłu i usług z uwzględnieniem struktur branżowych, przestrzennych i branżowo-przestrzennych. Szczególna uwaga zostanie zwrócona na ocenę w jakim stopniu polskie produkty znajdują swoje miejsce na rynkach międzynarodowych oraz zarysowane zostaną propozycje przebudowy działalności przemysłowej i jej struktur w nawiązaniu do potrzeb zmieniającego się rynku światowego i europejskiego.

Zakładamy, że pozwoli to na budowanie podstaw teoretycznych kształtowania przestrzeni przemysłowych, które uważamy są niezbędne dla celów aplikacyjnych kładących nacisk na nowe lokalizacje działalności przemysłowo-usługowej oraz ich efektywność przestrzenną. Ważną rolę w tym zakresie spełniać będą również analizy dotyczące podniesienia efektywności oraz innowacyjności i konkurencyjności zarówno układów regionalnych, jak i produkcji w nawiązaniu do współczesnych tendencji rozwoju gospodarki innowacyjnej.

Podstawowa problematyka wystąpień dotyczy: międzynarodowych uwarunkowań rozwoju przemysłu i usług, w stale zmieniających się uwarunkowaniach gospodarki światowej i europejskiej, krajowej i regionalnej; prezentacji studiów zawierających wyniki badań empirycznych dotyczących powiązań polskiego przemysłu z otoczeniem międzynarodowym oraz ich ocena; powiązań działalności usługowej przedsiębiorstw w układzie krajowym i międzynarodowym oraz ich ocena; studiów wybranych sektorów przemysłowych, w tym przemysłu zaawansowanej technologii; zróżnicowania procesów przemian przemysłu w układach

regionalnych oraz ich powiązania z otoczeniem międzynarodowym; wpływu uwarunkowań politycznych na zmianę powiązań europejskich układów przestrzennych oraz wpływu instrumentów prawnych na pobudzenie rozwoju i powiązań międzynarodowych działalności krajowych przedsiębiorstw produkcyjnych i usługowych.

Drugą grupę obejmują studia dotyczące problemów transportowych, a wśród nich nasilenie powiązań transportowych z wykorzystaniem taboru kolejowego, transportu drogowego oraz wpływie transportu lotniczego na dostępność do regionów turystycznych.

Trzecia grupa problemów dotyczy międzynarodowych uwarunkowań rozwoju sektora usług i turystyki, a głównie potencjału zasobów turystycznych i stopnia ich wykorzystania oraz kierunków migracji turystycznych w przestrzeni europejskiej i światowej.

* * *

Increasing globalization and the associated processes of European integration affect the internationalization of all areas of economic and social life, as well as the cultural sphere. In particular they manifest themselves in the flows of goods and services, financial transfers, transmission of scientific ideas and technology, as well as cultural products. With reference to this concept the Commission of Industrial Geography of Polish Geographical Society has organized the conference concerning the problems of international conditions for the development of industry and services. This was the 31st conference implemented by the Department of Entrepreneurship and Spatial Management, Institute of Geography, Pedagogical University of Cracow, in cooperation with the Committee on Economic Sciences of the Polish Academy of Sciences and under the patronage of Committee for Spatial Economy and Regional Planning, Polish Academy of Sciences.

The aim of the conference is to undertake the current issues concerning the international conditions for the development of industry and services, taking into account the branch and spatial structures, as well as the sector - spatial structures. Particular attention will be paid to the assessment the extent to which Polish products find their place on the international markets. Moreover the proposals of rebuilding of industrial activity and its structure in relation to the changing needs of the global and European market will be outlined.

We assume that this will lay the theoretical foundations for the development of industrial areas that we think are necessary to make industrial geography an applicable field essential from the point of view of research concerning new locations of industrial and service activities and their spatial efficiency. An important role in this respect will also play analyses of the effectiveness,

innovativeness and competitiveness of both regional arrangements, as well as production in relation to contemporary trends in the development of innovative economy .

Most of the presented papers concern the broad range of problems, including the following issues: international conditions for the development of industry and services in the ever-changing world, European, national and regional economies; presentation of empirical findings on the relationship of the Polish industry with the international environment and their evaluation; links of the service enterprises on a national and international level and their evaluation; studies of selected industrial sectors including high technology industry; diversification of industry transformation processes in regional scale as well as their relationship with the international environment; the impact of political conditions on changes in linkages connecting the European spatial systems, and the impact of legal instruments to boost development and improve international relationships of the national companies in the area of industry and services.

The second group of papers include studies concerning transport issues, including intensification of transport links using both rolling stock and road transport, as well as the influence of air transport on the tourist regions accessibility.

The third group of issues relates to international conditions for the development of the services sector and tourism, and especially for the potential of tourism resources, the level of their utilization, and the directions of tourist migration both in the European and global space.

Zbigniew Ziolo, Wioletta Kilar

Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej
Instytut Geografii

Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

Department of Entrepreneurship and Spatial Management
Institute of Geography
Pedagogical University of Cracow

MAŁGORZATA BAJGIER-KOWALSKA, MARIOLA TRACZ,
KAMILA WAŁACH

Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego, Polska

Polskie Towarzystwo Geograficzne, Kraków, Polska

Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego, Polska

Międzynarodowe uwarunkowania rozwoju turystyki medycznej w Korei Południowej

Global determinants of the development of medical tourism in South Korea

Wzrastająca świadomość prozdrowotna społeczeństw, rosnące potrzeby samorealizacji i moda na "urodę" oraz dostępność do nowoczesnych usług medycznych, powoduje wzrost zainteresowania turystyką zdrowotną, w tym turystyką medyczną. Turystyka medyczna rozwija się w wielu krajach świata, wykorzystując z jednej strony kapitał ludzki i jego kwalifikacje oraz tradycje w zakresie leczenia, a z drugiej zaś walory środowiska przyrodniczego i kulturowego. Najczęściej wybieranymi przez turystów krajami w zakresie usług medycznych są kraje azjatyckie i latynoamerykańskie. W Azji Południowo-Wschodniej liderami w tej branży są głównie Indie, Tajlandia, Singapur oraz Malezja i Filipiny. Dużą konkurencją dla rynku usług medycznych tych państw staje się Korea Południowa, w której turystyka medyczna jest silnie promowana przez władze rządowe. Korea Południowa z roku na rok zyskuje coraz większe zainteresowanie wśród zagranicznych turystów, stając się obecnie jednym z ważniejszych i popularnych destynacji turystyki medycznej w tym regionie świata. Tylko w 2011 r. należało do niej już ponad 6% rynku turystyki medycznej Azji. Według oficjalnych statystyk w 2013 r. 210 tys. pacjentów zagranicznych skorzystało z usług południowokoreańskich szpitali i klinik. Odzwierciedlają to także przychody uzyskiwane z tytułu tej działalności, które stanowiły 2,27% udziału w ogólnych dochodach z turystyki tego kraju. Koreańska Organizacja Turystyki rekomenduje łącznie 132 szpitale, kliniki lub centra medyczne oraz 27 agencji specjalizujących się w pakietach turystyki medycznej spośród dużej ich liczby.

W referacie ukazano stan rozwoju turystyki medycznej w Korei Południowej, jej konkurencyjność oraz główne centra usług, na tle międzynarodowych uwarunkowań rozwoju tej formy turystyki. W analizie wykorzystano dane wtórne dostępne na oficjalnych portalach internetowych Koreańskiej Organizacji Turystyki, szpitali i klinik, agencji rządowych i turystycznych oraz pochodzące z polskiej i obcojęzycznej literatury.

Dynamika zatrudnienia w ujęciu rozwoju przemysłu w wybranych krajach Unii Europejskiej

Employment dynamics in terms of industrial sector development in selected EU countries

Zmieniająca się rzeczywistość gospodarcza wymusza na uczestnikach rynku pracy, stojących zarówno po stronie podażowej jak i popytowej, podporządkowanie się nowym realiom. Jednym z procesów wpływających na kondycję rynku pracy jest globalizacja, przyjmująca w przypadku rynku pracy wyraźną postać widoczną w zakresie zmian poziomu zatrudnienia i rozmiarów bezrobocia. Referat poświęcony jest analizie dynamiki zatrudnienia w nawiązaniu do wymogów stawianych państwom unijnym w ramach najnowszych powszechnych strategii gospodarczych czyli Lizbońskiej i EUROPA 2020. Szczegółowe analizy przeprowadzone zostaną dla państw bloku Europy Środkowo – Wschodniej za okres 2004-2014 czyli po akcesji tych państw do struktur UE. Widoczna jest jednocześnie zmiana struktury rynku pracy, wzrastająca rola usług i dynamiczny rozwój tego sektora gospodarki. Powoduje to postępujący spadek poziomu zatrudnienia w przemyśle i ograniczenie roli ważnych niegdyś gałęzi gospodarki w tworzeniu PKB. W odrębnej części referatu przedstawione zostaną główne zalecenia wspominanych strategii sformułowane w stosunku do rynku pracy.

The diagnosis of the state of the internationalisation of firms in Małopolska Region

For many years, the analysis of the factors of the internationalisation of firms has been a research topic, both in the area of international business theory - in management studies, and in firm internationalisation theory - in economics. The paper presents the diagnosis of the state of the internationalisation of firms conducting their activities in Małopolska Voivodeship, carried out on the basis of available government and self-government statistics. The author makes an assessment and partial evaluation of the situation from the angle of the adopted determinants, such as: an analysis of foreign trade turnover, an analysis of foreign direct investment and an analysis of business process outsourcing.

The paper presents the profile of the economic activeness of Małopolska Region against the investment attractiveness of voivodeships in Poland, an authorial typogram of the economic potential of Małopolska Region against the background of the country, as well as the investment attractiveness of this region for investors, alongside the factors shaping it, considering seven major determinants.

The first of the adopted determinants of the diagnosis of the internationalisation of Małopolska firms, which is an analysis of foreign trade turnover, was based on the observation of both the share of Małopolska Voivodeship in domestic export and import, as well as on the assessment of the value of export and import in the region in comparison with the whole Poland. The author also presents the major directions of conducting foreign trade by firms from the area of Małopolska Voivodeship.

When analyzing foreign direct investment in Małopolska Region, the author based the diagnosis on the observation of the trend of the foreign capital inflow to Poland, the examination of the inflow of foreign direct investment to Małopolska Voivodeship, as well as the analysis of the value of foreign investment in the region.

In the situation of the lack of economic stabilization in Europe, the sector of modern business services is perceived as one of industries with the greatest developmental potential. For this reason, the last of the adopted determinants of the diagnosis of the internationalisation of Małopolska Voivodeship firms is an analysis of business processes in this region. The presented assessment was constructed, among others, based on the comparison of the share of individual centres in Poland in the overall employment in foreign service centres in the country.

Perspektywy rozwoju przemysłu spożywczego na terenie powiatu miechowskiego

Prospects for development of the food industry in the Miechów powiat

Przemysł spożywczy jest jednym z działów gospodarki narodowej, obejmującym przetwarzanie zasobów przyrody w celu zaspokajania potrzeb ludzkich. Do najważniejszych czynników rozwoju tego działu przemysłu należy zaliczyć: bazę surowcową, zasoby siły roboczej, rynek zbytu oraz infrastrukturę techniczną.

Regionem o potencjalnych warunkach dla rozwoju przemysłu spożywczego jest powiat miechowski, usytuowany w północno-zachodniej części województwa małopolskiego - jeden z 19 powiatów ziemskich województwa małopolskiego. Stolicą powiatu jest miasto Miechów. Jednostkę samorządową tworzy siedem gmin: miejsko-wiejska (Miechów) i sześć wiejskich (Charsznica, Gołcza, Kozłów, Książ Wielki, Raclawice, Słaboszów). W skład powiatu wchodzi 140 miejscowości. Powierzchnia ogólna powiatu wynosi 676,73 km². Terytorium powiatu miechowskiego zamieszkuje ponad 50 tys. osób. Średnia gęstość zaludnienia wynosi około 75 osób/km².

Gospodarka powiatu miechowskiego od lat kojarzona jest z dobrze rozwiniętym rolnictwem i przetwórstwem rolno-spożywczym. Występują tu gleby wysokiej klasy o najkorzystniejszych warunkach agroekologicznych. Korzystną lokalizację powiatu stanowi położenie przy międzynarodowej trasie nr 7, pomiędzy dużymi miastami: Krakowem i Kielcami oraz dogodnym połączeniem z Górnym Śląskiem. W powiecie funkcjonuje wiele zakładów produkcyjnych, przetwórczych, usługowych działających w dużej mierze w otoczeniu rolnictwa. Użytki rolne zajmują 76% pow. ogólnej gruntów (ponad 67 000ha). Większość mieszkańców jest zatrudnionych w rolnictwie, dlatego też jego przyszłość upatruje się w usługach rolno-spożywczych i agroturystyce.

Liczba podmiotów gospodarczych wynosi 3 tys., z których większość działa w Miechowie. Dominuje przetwórstwo rolno-spożywcze, handel i usługi, branża budowlana, agroturystyka, drobna wytwórczość. O prężnym działaniu miejscowych rolników świadczy fakt, że w 2005 r. powiat miechowski otrzymał nagrodę "Złote Euro" za największą ilość pozyskanych środków zewnętrznych w Małopolsce w pierwszym roku członkostwa naszego kraju w UE.

W gminie Książ Wielki od 2009 roku w obrębie Specjalnej Strefy Ekonomicznej Krakowskiego Parku Technologicznego funkcjonuje "Podstrefa Książ Wielki" na obszarze ok. 7ha jako interesująca oferta dla potencjalnych inwestorów. Na szczególną uwagę zasługuje gmina Charsznica, zwana potocznie „Polskim Zagłębem Kapusty”. Teren gminy jest typowo rolniczy. Użytki rolne zajmują około 6 000 ha, co stanowi 80% obszaru gminy. Podmioty gospodarcze, specjalizują się w produkcji, handlu i usługach a w tym: transporcie, budownictwie, przetwórstwie płodów rolnych, stolarstwie oraz naprawie maszyn i urządzeń. Dominuje uprawa kapusty i pozostałych warzyw, szczególnie marchwi, selera, pora, ogórka i innych. Rocznie uprawianą, kapustę przeznaczają się na rynek krajowy i międzynarodowy. Dynamicznie rozwija się przetwórstwo warzyw oraz ich konfekcjonowanie. Dominujące znaczenie w tym segmencie rynku odgrywają małe rodzinne przedsiębiorstwa. Wprowadzane są w nich nowoczesne metody uprawy i przetwórstwa. Producenci rolni specjalizujący się w uprawie warzyw w ostatnich latach w dużym stopniu zmodernizowali swój park maszynowy.

Powiązania kolei z przemysłem w Polsce w drugiej dekadzie XXI wieku

Linkages between rail and industry in Poland in the second decade of the twenty-first century

Celem pracy było zbadanie współczesnych powiązań różnych branż przemysłu z koleją. Powiązania te analizowano w kilku aspektach: infrastruktury kolejowej, przewoźników kolejowych oraz przemysłu kolejowego. Analizę przeprowadzono w podziale na sektory gospodarcze, które zostały wydzielone na podstawie głównej grupy towarowej przewożonej koleją między zakładami w obrębie danego sektora. Wyodrębniono sektory: energetyczny, paliwowy, chemiczny, mineralno-budowlany, metalurgiczny, maszynowy, drzewno-papierniczy, rolno-spożywczy, intermodal.

Zbadano dostępność zakładów przemysłowych do sieci kolejowej uwzględniając koleje przemysłowe, bocznicę kolejową i towarowych przewoźników kolejowych. Dostępne dane dotyczące bocznic kolejowych publikowane przez instytucje odpowiedzialne za transport kolejowy w tym PKP i UTK okazały się niekompletne i wymagały uzupełnienia. Przeprowadzone badania pozwoliły na stworzenie bazy danych o bocznicach kolejowych w Polsce i ich użytkownikach. Zidentyfikowano ponad 1,5 tys. bocznic kolejowych z których najczęściej użytkowników związanych było z sektorami: energetycznym, mineralno-budowlanym i paliwowym. Ponadto zestawiono strukturę sektorową użytkowników bocznic ze strukturą towarową kolejowych przewozów towarowych. Wymienione trzy sektory generowały także największe przewozy kolejowe.

Ponadto zdefiniowano pojęcie „przemysłowy przewoźnik kolejowy”, czyli taki, który jest w bezpośredni sposób powiązany z przemysłem (jest częścią przedsiębiorstwa lub należy do grupy kapitałowej). Przewoźników takich, na polskim rynku kolejowym zidentyfikowano ponad 40.

Istotne znaczenie mają przedsiębiorstwa produkcyjne i usługowe obsługujące kolei. Wydzielony odrębnie tzw. sektor kolejowy obejmował około 200 przedsiębiorstw różnych branż, w tym przemysł kolejowy, zarządców infrastruktury i przewoźników.

Wybrane aspekty wpływu kapitału zagranicznego na gospodarkę Dolnego Śląska – ujęcie przestrzenne

Selected aspects of the influence of foreign capital on the Lower Silesia economy – a spatial perspective

Rosnąca złożoność procesów społeczno-gospodarczych sprawia, iż cechą charakterystyczną współczesnych przedsiębiorstw jest pogłębiający się proces ich internacjonalizacji, co oznacza wzrost ich powiązań ekonomicznych i finansowych z zagranicą. Skutkiem powyższego procesu są intensywne przepływy kapitału w formie inwestycji zagranicznych, szczególnie bezpośrednich. Można je zdefiniować jako podejmowanie od podstaw samodzielnej działalności gospodarczej za granicą (*greenfield*) lub też przejmowanie kierownictwa już istniejącego przedsiębiorstwa (*brownfield*). Inwestycje zagraniczne stają się ważnym elementem procesu tworzenia gospodarki o strukturze własnościowej opartej na kapitale prywatnym. Literatura przedmiotu dostarcza wielu przykładów zarówno pozytywnego jak i negatywnego wpływu inwestycji zagranicznych na procesy gospodarcze w regionie. Duża inwestycja przyciąga w miejsce lokalizacji konkurentów (efekt naśladownictwa), jak również mniejsze firmy będące kooperantami. Dlatego skutek lokalizacji inwestycji zagranicznej może być spotęgowany. Ponadto liczne badania dowodzą, że przyspieszenie umiędzynarodowienia działalności gospodarczej przez inwestycje zagraniczne sprzyja m.in. racjonalnemu użytkowaniu kapitału, pracy i technologii, a przekształcone w drodze inwestycji zagranicznych przedsiębiorstwa uzyskują poprawę sytuacji finansowej. Wyraża się ona m.in. w wyższej wydajności pracy, dynamice produkcji, zyskowności czy skłonności do eksportu.

Celem opracowania jest ukazanie wybranych zagadnień dotyczących działalności gospodarczej podmiotów z kapitałem zagranicznym na obszarze województwa dolnośląskiego oraz dokonanie oceny stopnia wpływu kapitału zagranicznego na regionalną gospodarkę w latach 2008-2012. Zakres przyjętych do analiz zagadnień uzależniony był dostępnością danych szczególnie na poziomie lokalnym. W referacie zaprezentowano analizy dotyczące struktury podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego według kraju pochodzenia inwestora oraz rodzaju prowadzonej działalności, udziału pracujących, wielkości kapitału zagranicznego na mieszkańca, nakładów inwestycyjnych na mieszkańca, wartości eksportu i importu. Istotnym zagadnieniem oceny wpływu kapitału zagranicznego na

regionalną gospodarkę były analizy efektywności finansowej funkcjonowania podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego w regionie.

Powyższe parametry zaprezentowano w układach lokalnych województwa dolnośląskiego z określeniem ich przestrzennego zróżnicowania i natężenia. Stały się one następnie podstawą do ujęcia poziomu intraregionalnego zróżnicowania całego obszaru (według powiatów) pod względem syntetycznego wskaźnika wpływu kapitału zagranicznego na gospodarkę województwa.

Omawiane procesy i zagadnienia dotyczące kapitału zagranicznego na obszarze Dolnego Śląska zaprezentowano również w odniesieniu do sytuacji ogólnokrajowej.

STANLEY D. BRUNN

MARCIN SEMCZUK, GABRIELA BOŁOZ, MARTA GAWLAS,

TOMASZ GAWLIK, KAROLINA GOŁUSZKA, RAFAŁ KOSZEK,

ANNA KRZYSTANEK, AGATA PYRDA, ALEKSANDRA ORKISZ

University of Kentucky, Lexington, USA

Pedagogical University of Cracow, Poland

Poland's Voivodeships and the Geographies of Knowledge: What We Know and Don't Know And What We Can Do About it

An essential component of any research or policy initiative should include an assessment of “how much we know” about a particular subject. This could be information we know from books, chapters, journal articles, and presentations about any subject, including agriculture, mineral economies, industries or the many kinds of services included in the tertiary and quaternary sectors. An additional source of information available is from electronic databases, such as Google, in which one can insert key words into the Search Bar and learn the amount or volume of hyperlinks or electronic data entries about a subject. The entry may be for a specific topic, such as mining or tourism, but also there can be combinations of words entered, such as mining in Silesia or tourism in Poland or banking in Warsaw.

Utilizing such a knowledge base can and will help policy makers, scholars and individual business leaders to make decisions about the location or relocation of economic activities or scholars to address neglected topics that merit their attention. Maps and tables of these ‘knowledge’ bases are important elements or components in any “knowledge geography” research. “Knowledge maps” will basically reveal the unevenness that exists in the real world, whether that world be Poland, southern Poland, major cities within Poland or even the voivodeships within the country. The “gaps” also can be used to portray “the geographies of silence” that exist. Examples include “knowledge maps” of service economies: banking, R and D, health care, education, sustainability and tourism.

This paper explores the concepts of “knowledge geography” and the “geographies of silence” and includes examples of maps about economic activities and development within Poland.

Rola inwestorów zagranicznych w rozwoju przemysłu i usług na terenach poprzemysłowych w województwie małopolskim

The role of foreign investors in the development of industry and services in post-industrial areas of Małopolskie Voivodeship

Jednym z głównych skutków transformacji gospodarczej w Polsce po 1989 roku było powstanie terenów poprzemysłowych. Zagospodarowanie obszarów i obiektów poprzemysłowych stanowi ogromne wyzwanie w wymiarze gospodarczym, społecznym, przestrzennym i przyrodniczym. W województwie małopolskim problem porzuconych terenów pofabrycznych w szczególności uwidocznił się w dużych i średnich miastach.

Przedsiębiorstwa zagraniczne chcące rozwinąć działalność gospodarczą w Polsce decydują się na zlokalizowanie swoich inwestycji w miejscach cechujących się m.in. korzystnym położeniem, niską ceną nieruchomości, a także dostępem do dobrze wykwalifikowanej i taniej siły roboczej. Cechy te spełniają przede wszystkim tereny poprzemysłowe położone w Krakowskim Obszarze Metropolitalnym (Kraków, Niepołomice, Skawina), a także w zachodniej części województwa małopolskiego (m.in. w Oświęcimiu, Chrzanowie itp.).

Celem referatu jest przedstawienie zmian jakie dokonały się na terenach poprzemysłowych w województwie małopolskim po 1989 roku ze szczególnym uwzględnieniem ich przekształceń przez inwestorów zagranicznych. Głównie skupiono się na czynnikach sprzyjających (atutach) i barierach przy zagospodarowaniu terenów pofabrycznych, kierunkach zagospodarowania oraz efektach bezpośrednich inwestycji zagranicznych. W Małopolsce największe nakłady inwestycyjne związane z przekształceniem terenów poprzemysłowych zostały poniesione m.in. w Krakowie, Oświęcimiu oraz Chrzanowie. W stolicy województwa małopolskiego inwestorzy zagraniczni skupili się na rozwijaniu działalności handlowej i usługowej, w pozostałych zaś miastach regionu największe nakłady przeznaczono na rozwój przemysłu.

Weganizm jako nowy trend w gospodarce światowej – moda czy trwała zmiana?

Veganism as a new trend in the global economy – a fashionable trend or lasting change?

Celem referatu jest zwrócenie uwagi na skutki gospodarcze promowanego w ostatnich latach nowego stylu życia, polegającego na wykluczeniu wszelkich form wykorzystywania zwierząt. Z powodów zdrowotnych, religijnych, etycznych czy ekologicznych coraz więcej osób na świecie decyduje się zmienić dotychczasowy sposób życia na weganizm. Nowy trend dotyczy nie tylko sposobu odżywiania, ale także sposobu ubierania się czy wyboru stosowanych kosmetyków oraz leków. Weganizm przyczynia się z jednej strony do ograniczenia wykorzystywania produktów odzwierzęcych, z drugiej zaś strony, do zwiększenia zapotrzebowania na nowe produkty pochodzenia niezwierzęcego (np. produktów sojowych, mleki roślinnych, wyrobów ze skóry ekologicznej itp.).

Coraz większa grupa konsumentów stosująca się do zasad weganizmu stanowi wyzwanie dla wybranych branż przemysłu i usług w wielu krajach. W Polsce zmiany te uwidaczniają się w poszerzeniu oferty przez przedsiębiorstwa przemysłowe o nowe produkty oraz rozwoju nowych obiektów usługowych (np. restauracji oferujących tylko dania wegetariańskie w tym wegańskie).

Przedstawiona problematyka efektów gospodarczych spowodowanych wzrostem zainteresowania weganizmem stanowi nowe i trudne do zbadania zagadnienie naukowe. W wystąpieniu oprócz analizy przedstawionego zjawiska, poruszone zostaną także problemy metodyczne przy opracowaniu tego zagadnienia.

URSZULA CIERASZEWSKA

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Polska

BazEkon jako przykład usługi informacyjnej – bogactwo wiedzy i możliwości

BazEkon as an example of information services – a wealth of knowledge and opportunities

Przedstawiono rolę biblioteki naukowej w kształtowaniu społeczeństwa informacyjnego realizowaną poprzez usługi informacyjne i edukacyjne. BazEkon jako dziedzinowa baza danych całkowicie wpisuje się w realizację tej roli. Celem bazy jest zaspokojenie potrzeb informacyjnych użytkowników w zakresie naukowej literatury z zakresu nauk ekonomicznych i pokrewnych, promocja dorobku polskiej myśli naukowej w tym zakresie. Odbiorcami bazy są głównie studenci, doktoranci i pracownicy naukowci polskich uczelni oraz pracownicy instytutów badawczych i instytutów naukowych PAN. Jednak ze względu na otwarty charakter bazy i tematykę grono odbiorców się poszerza. Baza może też stanowić cenne źródło informacji dla pracowników różnych branż przemysłu i biznesu.

BazEkon oprócz wspomagania wydawców przy zasilaniu POL-indexu stanowi również reklamę dla ich czasopism, dzięki otwartemu dostępowi i indeksowaniu jej zasobów w Google Scholar, Google.

Na zakończenie zostaną zaprezentowane nowe rozwiązania, które będą dostępne w bazie.

Przestrzenny wymiar rozwoju morskiej energetyki wiatrowej na południowym Bałtyku

Spatial dimension of development of offshore wind power in the South Baltic Sea

Zgodnie z założeniami przyjętymi przez Unię Europejską do 2020 roku 20% produkowanej energii musi pochodzić z odnawialnych źródeł energii (OZE). Największe znaczenie odgrywać będzie energetyka wiatrowa, która docelowo w bilansie energetycznym stanowić ma ok. 12-14% produkowanej energii. Założone cele spowodowały gwałtowny wzrost inwestycji związanych z energetyką wiatrową na terenie całej UE. W latach 2000-2014 r. łączna moc instalacji wiatrowych wzrastała średnio o ok. 10% rocznie, przyjmując na koniec 2014 r. wartość 128,8 GW. Wielkość ta pozwala na pokrycie ok. 10% zużycia energii elektrycznej w UE. Warto dodać, że nowe instalacje związane z energią wiatrową zaczęły także powstawać w Europie poza krajami członkowskimi.

Ze względu na różnego rodzaju ograniczenia lokalizacyjne, znacznie lepsze warunki aerodynamiczne (wietrzność) oraz możliwość zastosowania większych i bardziej wydajnych urządzeń, obecnie głównym nurtem rozwoju energetyki wiatrowej w Europie stała się morska energetyka wiatrowa (MEW). Na koniec 2014 r. całkowita moc europejskich instalacji morskich wzrosła do 8045 MW. Pochodziła ona z 74 pracujących farm wiatrowych, rozmieszczonych w 11 krajach Wspólnoty. Spośród 2488 podłączonych do sieci turbin, 52,3% funkcjonuje na wodach Wielkiej Brytanii. Moc brytyjskich turbin to ponad 55% mocy wszystkich europejskich morskich turbin wiatrowych. Łączna produkcja energii elektrycznej MEW w UE pozwala na pokrycie ok. 1% zużycia. Przewiduje się, że w 2020 r. udział w produkcji energii elektrycznej morskich farm wiatrowych wyniesie ok. 25%, a w 2030 r. 49%.

Według Europejskiego Stowarzyszenia Energetyki Wiatrowej (EWEA) 50,7% spośród zainstalowanych w 2014 r. morskich turbin wiatrowych zlokalizowano na Atlantyku, a 49,3% na Morzu Północnym. Nie powstały nowe instalacje na Bałtyku, aczkolwiek istnieją dalsze plany rozbudowy niemieckich i duńskich farm wiatrowych oraz budowy farm w Polsce i na Litwie.

Przedmiotem wystąpienia jest charakterystyka uwarunkowań funkcjonowania i planów rozwoju morskiej energetyki wiatrowej w regionie południowego Bałtyku ze szczególnym uwzględnieniem polskiej strefy ekonomicznej. Analiza

krytyczna dotyczy głównie identyfikacji kluczowych czynników lokalizacji, analizy struktury przestrzennej MEW oraz określenia szans i zagrożeń jej dalszego rozwoju.

MATEUSZ ĆWIKŁA, KATARZYNA ĆWIKŁA

*Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej, Kraków, Polska
Politechnika Świętokrzyska, Kielce, Polska*

Wpływ przemysłu na kształtowanie środowiska przyrodniczego w Polsce

Industry impact on shaping the natural environment in Poland

Nasilające się współcześnie procesy globalizacji wpływają w istotny sposób na przemiany strukturalne przemysłu. Z punktu widzenia ochrony środowiska są to niekorzystne zmiany w środowisku przyrodniczym, widoczne na obszarach o dużej koncentracji przemysłu i ludności. W największym stopniu odczuwalne są zanieczyszczenia powietrza, wody, gleby, dewastacja obszarów leśnych oraz problemy związane z zagospodarowaniem odpadów. Intensywny rozwój przemysłu w ostatnich latach spowodował, że zanieczyszczenie środowiska zmieniały swój zakres przestrzenny z lokalnego, poprzez regionalny, aż do globalnego. Ważny wpływ na kształtowanie i przeobrażenia środowiska przez przemysł ma postęp techniczny, który jest zauważalny w każdej gałęzi przemysłu.

W niniejszym referacie zostanie przedstawiona ocena efektów z zakresie minimalizacji oddziaływania przemysłu na środowisko naturalne w związku z dokonanymi procesami restrukturyzacji przedsiębiorstw przemysłowych w latach 2000-2014. W referacie dokonano identyfikacji oraz analizy tendencji zmian w kwestii ochrony środowiska, które związane są z funkcjonowaniem przemysłu w Polsce. Przy przeprowadzaniu analizy wzięto pod uwagę m.in. takie czynniki jak: emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych, gospodarka odpadami oraz wodno-ściekowa w przemyśle, ochrona powierzchni ziemi i gleby. Ze względu na wdrażanie w przemyśle nowych technik i technologii przedstawiono również nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w zależności od kierunków inwestowania.

Główne trendy rozwoju usług turystycznych na Słowacji

Main trends in development of tourism industry in Slovakia

The paper analyzes the main trends of tourism industry in Slovak republic. Tourism in Slovakia is an important sector of economy and the revenues from international tourism form a considerable part of a state budget. In this section we would like to assess the conditions and factors which influence tourism development and to present Slovak tourism in terms of macroeconomic statistics.

The first precondition for tourism development, especially foreign tourism, is localization. In the centre of European political, economic and cultural environment, especially in the past, as a part of Great Moravia, Hungary, Austria and Czechoslovakia, an interesting and unique cultural character of a country had been created. The culture of the country and its social environment had been influenced by colonization according to the Valachian law (immigration of the Valach's in the 14–17th – centuries), then according to the German law (immigration of the Saxons in the 18th century, the Polish influence (the region of Spiš had been a part of Poland from 1412 to 1772). There had been also Hungarian influence and up to the year 1939 the Jewish influence. At present, the country experiences the Romany national and ethnical influences (according to Matlovič, 2005, p. 332, there are 787 Romany settlements in Slovakia; many of them, e.g. Žehra, Letanovce, Poráč, Veľká Ida, Richnava and some others are located in the areas attractive for tourism).

The beneficial and transit localization of the region during the Medieval Age on the so-called Czech route, Via Magne and Halič trade route created varied national character of the main Slovak towns. In 1910 Bratislava had 15% of Slovaks, 40% of Hungarians, 42% of Germans and 11% of Jewish people. In Košice there were 15% of Slovaks, 75% of Hungarians, 7% of Germans, and 16% of Jewish people. Nitra had 30% of Slovaks, 59% of Hungarians, 10% of Germans, and 23% of Jews; Prešov had 40% of Slovaks, 49% of Hungarians, 9% of Germans, and 18% of inhabitants of Jewish nationality. The inhabitants of Spišská Nová Ves were made of 48% of Slovaks, 33% of Hungarians, 17% of Germans, and 7% of Jews; Komárno had 4% of Slovaks, 89% of Hungarians, 6% of Germans

and 3% of Jewish people (Matoušek, 1922, p. 223). This multicultural character of the Slovak towns was, to a large extent, erased after the year 1945.

The present location of Slovakia is determined by the political position at the edge of the Schengen territory (98 km border with Ukraine) and extends the territory of the EU and the territory of the European monetary union at 107 km border with Austria. Motorways are the key transport lines, whereby the motorway D1 from Bratislava leads to Vienna A4 in the southwest, to Prague D2 in the west, to Žilina D1/E75 in the northeast. The motorway D1 is connected with the rapid road R1 to the route E71 via Nitra, D1/E via Poprad, Prešov and along D1/E50 to Košice. Almost the whole route from Bratislava to Banská Bystrica is connected by the motorway D1/E75/E78, R1. The motorway sections, the total length of which is approximately 550 km (including 4 tunnels, the longest is one Branisko – 4 820 m, the largest city tunnel is Sitina in Bratislava on the motorway D2 which is about 1 440 m long). Rapid routes R1/R2/E58 run via South Slovak Basin and connect Bratislava with Košice by the southern route.

The airports in Bratislava, Piešťany, Sliač, Žilina, Poprad and Košice have the status of international airport. However, only Bratislava and Košice airports have, besides the season charter flights, regular airline connection (ČSA via Praha). The main railway route is Košice – Bohumin railroad which connects Prague and Košice. Bratislava joins this route via Považie region.

Slovakia possesses extraordinary attractive natural beauties from the point of view of tourism. Every 30 km of the air line the countryside is varied. Lowlands (from 94 m above sea level to 300 m above sea level) make up approximately 41% of the relief. The Podunajská lowland is the largest one and is a part of the Panonian basin. The Podunajská lowland is being strongly utilized agriculturally and industrially. A unique ecosystem can be found on Žitný Island (Žitný ostrov). The island closes the largest European river The Danube and Malý Dunaj (the Small Danube). The highlands in Slovakia – from 301 m above sea level to 2 655 m above sea level are of a very varied character geologically and geomorphologically. This variety is made of innumerable number of shapes, forms, breathtaking experiences and extraordinary panoramas. A stunningly attractive views are the panorama of the Kriváň peak (2 494 m a.s.l.) in the High Tatra Mountains, the Prašivá Massif (1 651 m a.s.l.) in the Low Tatras, the Rozsutec Massif (1 609 m above sea level) in the Kriváň Small Fatra (Krivánska Malá Fatra), and also panoramas of the canyons in Kvačianska Valley (Kvačianska dolina) and Prosiecka Valley (Prosiecka dolina) in Chočské Hills (Chočské vrchy), the canyons of Spiš and Gemer Karst, including numerous waterfalls in the Suchá Belá, Geravy, in the Big and Small Sokol and many more. There are nine natural parks in Slovakia: the Tatra National Park, the Pieninský National Park, the Low Tatras National Park, the Slovak Paradise National Park, the Small Fatra National

Park, the Large Fatra National Park, the Muránska Basin National Park, the Poloniny National Park and the Slovak Karst National Park.

Overall, according to sources and data of SACR - Slovak Tourism Board (Slovenská agentúra pre cestovný ruch) in Slovakia there exist 27 thermal establishments with higher importance. This importance is either national or international. 16 of them belong to the group of all year opened establishments and 11 of them to seasonal establishments operating in summer season. Into the „Top 5 all year opened thermal parks in Slovakia we included Aquacity Poprad, Aqua Park Tatralandia, Gino Paradise Bešeňová, Meander Park Oravice and Termálne kúpalisko Vadaš. Three of them are located in Žilina region, one in Prešov region and one in Nitra region.

In addition, Slovakia has 27 spas. All indicators of tourism - however are stagnating or only slightly increasing trends.

Terytorialny zakres internacjonalizacji polskich przedsiębiorstw: wyniki ankietyzacji¹

Territorial scope of internationalization of Polish firms: the results of questionnaire

W liczącej już kilka dekad literaturze internacjonalizacji przedsiębiorstw istnieje wiele nurtów badawczych, których systematyki dokonywano wielokrotnie. Terytorialny zakres internacjonalizacji należy do najstarszych problemów badawczych w obszarze procesu internacjonalizacji przedsiębiorstwa. Początkowo był on analizowany jako koncentracja vs. dywersyfikacja. Obecnie, zakres internacjonalizacji jest jednym ze składników większości mierników stopnia internacjonalizacji.

Na ogół małe i średnie przedsiębiorstwa i firmy w początkowych etapach procesu internacjonalizacji dokonują ekspansji na bliskie/sąsiadujące rynki, na których tzw. dystans psychiczny (psychic distance) jest mały. Następnie poszukują nowych możliwości na mniej znanych rynkach, od których dzieli je większy dystans psychiczny. Podejście etapowe do internacjonalizacji, oparte na założeniu, że przedsiębiorstwo rozszerza swoją działalność międzynarodową przechodząc przy tym przez kolejne etapy jest najstarszym lecz nadal ważnym paradygmatem w teorii internacjonalizacji małych i średnich przedsiębiorstw.

Natomiast przedsiębiorstwa transnarodowe, multinarodowe i globalne częściej funkcjonują na rynkach globalnych. Umieźdzynarodowienie przedsiębiorstw transnarodowych wyjaśniają mikroekonomiczne teorie internacjonalizacji, których rozwój rozpoczął się w latach 70. XX wieku. W literaturze znajdziemy wiele klasyfikacji mikroekonomicznych teorii internacjonalizacji (w zależności od przyjętego kryterium).

¹ Referat i tekst powstał w ramach projektu badawczego pt. "Zachowania polskich przedsiębiorstw w procesie internacjonalizacji w świetle szkoły przedsiębiorczości międzynarodowej" (OPUS 4) realizowanego w latach 2013-2016 na Wydziale Ekonomii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie. Projekt został sfinansowany ze środków Narodowego Centrum Nauki przyznanych na podstawie decyzji numer DEC-2012/07/B/HS4/00701.

Na zakres internacjonalizacji wpływają też inne czynniki np. branża, w której działa firma, innowacyjność czy zaawansowanie technologiczne (high-tech/low-tech).

Głównym celem empirycznym referatu jest identyfikacja kluczowych czynników determinujących terytorialny zakres internacjonalizacji badanych przedsiębiorstw oraz określenie siły wpływu tych czynników na zakres ich działalności międzynarodowej.

W referacie zostaną zaprezentowane częściowe wyniki badań przeprowadzonych na próbie 355 zinternacjonalizowanych przedsiębiorstw. Przedsiębiorstwa przebadano za pomocą kwestionariusza ankiety przy wykorzystaniu wywiadów CATI (ang. Computer Assisted Telephone Interviewing). Ankietyzacja została przeprowadzona w 2015 roku w ramach grantu OPUS realizowanego na Wydziale Ekonomii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie. Obliczenia zostały wykonane za pomocą programu Statistica® PL v. 10.

Poziom wykorzystania usług elektronicznych przez firmy i gospodarstwa domowe województwa wielkopolskiego

The level of use of e-services by firms and households in Wielkopolska

Postęp technologiczny, szczególnie w sektorze technologii informacyjno-telekomunikacyjnej (ITC) zapoczątkował szereg zmian w dotychczasowej organizacji działalności usługowej. Istotnym aspektem przemian organizacyjnych w sferze usług jest rozwój nowych form świadczenia i dystrybucji tradycyjnych usług z zastosowaniem technik komputerowych i sieci internetowej, czyli tzw. usług elektronicznych (e-usług). Rozwój tej formy świadczenia usług nastąpił niemal w każdej działalności usługowej, która nie wymaga bezpośredniego kontaktu usługodawcy i usługobiorcy, a szczególnie zauważalny jest w zakresie handlu (handel elektroniczny), administracji (elektroniczna administracja) czy edukacji (zdalna edukacja). Proces ten, uwarunkowany dostępnością do sieci Internetowej, został zapoczątkowany w Polsce w latach 90. Początkowo dostęp do sieci globalnej umożliwiał głównie komunikacje między przedsiębiorstwami, które położone były w różnych miejscach świata. Dziś dostęp do Internetu jest coraz bardziej powszechny i powoduje istotne zmiany zarówno w funkcjonowaniu przedsiębiorstw jak i gospodarstw domowych.

Głównym celem referatu jest analiza stopnia wykorzystania usług elektronicznych przez gospodarstwa domowe oraz przedsiębiorstwa na terenie województwa wielkopolskiego. Analiza ta została oparta na wynikach badań ankietowych przeprowadzonych na próbie przedsiębiorstw i gospodarstw domowych, które dotyczyły rodzajów usług elektronicznych, częstotliwości i motywów ich wykorzystania, a także barier ograniczających to korzystanie.

KRISHNA PRASAD DOTEL

*St. Lawrence College & Lawrence Education Network, Kathmandu;
Hotel Swapna Bagh, Pokhara; Nepal*

Tourism industry in Nepal in the face of globalization and social transformation processes

Tourist traffic is the phenomenon of the movement of people for purposes other than profit-making and change of residence. In places or regions of destinations this is an important source of income and jobs for local people. The important objectives of tourism is learning and experiencing other communities, their lifestyles and cultures, including eating habits and phenomena associated with different levels of socio-economic development.

From an economic point of view , tourism generates wealth and jobs, but it is important also that wealth is leaking beyond local communities and jobs are mostly low-paid . From the perspective of socio-cultural tourism it allows you to meet people from different backgrounds and cultures , promoting international and intercultural interest and understanding. But at the same time because of globalization, many local community loses its cultural identity, which is displaced and replaced by elements of consumer culture in the process of westernization. It is also important that tourism facilitates the process of creating a system of national parks and protected areas. On the other hand, it contributes to the pollution even within the most valuable natural areas (Paul, Bac, 2006: 499).

Nepal is naturally beautiful in itself due to the god gifted creations spreading all around from East Darjeeling to West Mahakali and North Himalaya to plain Terai in its South. Mount Everest, the highest peak of this world standing on the Northern side of Nepal is the best destination for trekkers, rock climbers, adventure lovers, expedition and mountain climbers and it is the heaven for the traveler who love multi-cultural habitats, languages varieties, unique culture and tradition. This descriptive study is to depict the globalization induced changes in the Nepalese tourist industry in relation to socio-economic and socio-cultural changes in different parts of the country.

Mechanizmy przepływów wiedzy w oddolnie i odgórnie formalizowanych organizacjach klastrowych przemysłów niskiej techniki

Mechanisms of knowledge flows in bottom-up and top-down cluster organisations in low-tech industries

Celem referatu jest przedstawienie wybranych wyników badań nad przepływami wiedzy technologicznej i biznesowej w organizacjach klastrowych w Polsce. Badanie przeprowadzone zostało z wykorzystaniem półstrukturyzowanych, indywidualnych wywiadów wśród właścicieli lub menadżerów przedsiębiorstw dwóch organizacji klastrowych położonych na terenie województwa wielkopolskiego: Swarzędzkiego Klastra Producentów Mebli oraz Klastra Spożywczego Leszczyńskie Smaki. Organizacje te były do siebie podobne: reprezentowały branże przemysłowe niskiej techniki (przetwórstwo rolno-spożywcze oraz meblarstwo), zrzeszały podobną liczbę firm, zostały założone w podobnym czasie. Istotną różnicą był jednak sposób sformalizowania współpracy. Pierwsze porozumienie powstało wskutek oddolnej inicjatywy firm, które wcześniej powiązane były formalnymi i nieformalnymi relacjami (zrzeszenie w Cechu Stolarzy Swarzędzkich, wieloletnie kontakty). Drugie porozumienie powstało z inicjatywy władz lokalnych i Leszczyńskiego Centrum Biznesu, a przedsiębiorstwa nie były wcześniej ze sobą powiązane.

Badanie pozwoliło wykazać istotne różnice w mechanizmach przepływów wiedzy w obu organizacjach klastrowych: zarówno w odniesieniu do spontanicznego rozlewania się wiedzy pomiędzy przedsiębiorstwami, jak i w zakresie celowego transferu wiedzy z uczelni i jednostek naukowo-badawczych do przedsiębiorstw. Wyniki opracowane z wykorzystaniem metody analizy sieciowej pozwoliły na podjęcie próby sformułowania modeli przepływów wiedzy w organizacjach klastrowych powstałych w sposób oddolny i odgórny. Mogą one stanowić zarówno dobry punkt wyjścia do dalszych badań teoretycznych, jak i podstawę do formułowania rekomendacji praktycznych – dotyczących wspierania przepływów wiedzy w ramach krajowej polityki regionalnej.

Międzynarodowy Port Lotniczy „Katowice” w Pyrzowicach jako czynnik determinujący rozwój działalności usługowej i przemysłowej

The International Airport "Katowice" in Pyrzowice as a factor in the determine development of service activities and industrial

W gospodarce usługi stają się istotnym elementem i ich znaczenie rośnie wraz z rozwojem gospodarczym. Można stwierdzić, że osiągnięcie wysokiego poziomu gospodarczego nie jest możliwe bez wszechstronnie rozwiniętych usług.

Lokalizacja usług jest zorientowana rynkowo, co znaczy, że rozwijają się tam, gdzie skupiają się ludzie lub niekiedy w pobliżu obiektów gospodarczych. Rozwój przedsiębiorstw jest uwarunkowany przez sąsiedztwo odpowiedniego rynku zbytu, rozwiniętą infrastrukturę społeczną i techniczną.

Powstanie Portu Lotniczego na danym obszarze przyczynia się do powstania podmiotów związanych z liniami lotniczymi, funkcjonowaniem portu lotniczego oraz z handlem i usługami. Przepływ osób i towarów przyczynia się do powstania wielu obiektów handlowych tj. restauracji, banków, hoteli z salami konferencyjnymi, parków biznesowych, biur podróży i in. Port lotniczy jest również ważnym czynnikiem rozwoju obszaru, na którym się znajduje. Dobre połączenia lotnicze zwiększają dostępność branży biznesowej do rynków zagranicznych oraz wpływają na dostępność regionu dla zagranicznych przedsiębiorców.

Przedmiotem pracy jest Międzynarodowy Port Lotniczy „Katowice” w Pyrzowicach i jego wpływ na kształtowanie się specyficznej strefy działalności usługowej i przemysłowej. Celem pracy jest ukazanie Międzynarodowego Portu Lotniczego jako czynnika determinującego rozwój przemysłu oraz usług. Lotnisko generuje powstanie określonej grupy działalności usługowej, przemysłowej oraz infrastruktury komunikacyjnej, która prowadzi do wzrostu atrakcyjności inwestycyjnej obszarów sąsiadujących z portem lotniczym. Materiał źródłowy będzie stanowiła literatura, dane pozyskane z bazy REGON, badania terenowe przeprowadzane metodą inwentaryzacyjną oraz dane pozyskane z portu lotniczego. W końcowej części pracy poprzez analizę zostanie podjęta próba przedstawienia Międzynarodowego Portu Lotniczego jako jednego z ważniejszych czynników mają-

cego wpływ na rozwój działalności usługowej oraz przemysłowej. Jednostki administracyjne o słabej pozycji ekonomicznej dzięki lokalizacji portu lotniczego w okolicy mogą liczyć na wzrost zainteresowania ze strony inwestorów krajowych, jak i zagranicznych.

The rapid development of Organized Industrial Zone in Van

Regional economic inequalities, their reasons and consequences as well as possibilities of their elimination are one of the most important issues of economic geography.

Regional economic inequalities are the basic problem for not only developing countries but also the developed Western world. Economic inequalities in developing countries are connected with many social and cultural problems. Inequalities which are being explained by natural and cultural factors are typical also in Turkey. Especially the eastern part of the country experiences the deficit of economic investments. Nevertheless, the activities of the authorities in order to eliminate the regional disparities have been significant in recent years.

Van province, located in the eastern part of Turkey, is one of the places that is experiencing the above mentioned regional inequalities. The Organized Industrial Zone in the province, which was officially established in 1998 and, was invested in 2001. However it started to develop after the earthquake in 2011. In particular, thanks to a number of incentives provided by the state, the Organized Industrial Zone in Van has become one of the rapidly developing industrial zones in Turkey.

This study aims at a comparison of the Organized Industrial Zone in Van before and after the state investments in 2011. The use of space before and after the earthquake have been mapped and discussed. The statistics have been utilized to show how much the state investments encouraged the development of the Zone. In addition the perspectives of further developments have been discussed.

Analiza porównawcza innowacyjności polskiego przemysłu w latach 2009-2014

A Comparative Analysis of Innovativeness of the Polish Industry within 2009-2014

Innowacje we współczesnym biznesie nie mają jedynie wymiaru materialnego, lecz są esencją postępu, rozwoju i przewagi konkurencyjnej poszczególnych gospodarek, a dla przedsiębiorstw kreujących te gospodarki ich najistotniejszym składnikiem twórczym i produkcyjnym, decydującym o wyniku ekonomicznym i możliwościach rozwoju. Innowacje to „koło zamachowe” wzniesłego celu, jakim jest postęp człowieka, swoiste ucieleśnienie wartości, wokół których liderzy mogą jednoczyć ludzi we wspólnym działaniu dla budowy nowoczesnej polityki przemysłowej opartej na wiedzy, innowacyjności i przedsiębiorczości.

To właśnie zagadnienie innowacyjności gospodarki jest przedmiotem tego opracowania. Jako cel główny przyjęto próbę porównania i oceny innowacyjności polskiego przemysłu w latach 2009-2014. Dla realizacji przyjętego celu jako metodę badawczą wykorzystano metodę analizy porównawczej.

W badaniach przy wykorzystaniu wskaźników bezpośrednich bazujących na rezultatach innowacji produktowych, procesowych, organizacyjnych i marketingowych dokonano porównania aktywności innowacyjnej polskiego przemysłu w latach 2009-2014 z uwzględnieniem małych, średnich i dużych przedsiębiorstw.

Analizie podano również nakłady na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach przemysłowych oraz przychody ze sprzedaży produktów nowych lub istotnie ulepszonych wprowadzonych na rynek w latach 2009-2014.

Podsumowaniem jest ocena innowacyjności polskiego przemysłu w analizowanych wymiarach i odniesienie się do porównań z państwami UE.

Wykorzystanie doświadczeń międzynarodowych dla potrzeb rekultywacji i zagospodarowania zwałowisk odpadów pogórnich

Using of international experiences for the needs of reclamation and management of post mining waste dumps

Odpady pogórnice, składowane na zwałowiskach (hałdach), są elementem krajobrazu każdego zagłębia górniczego. Zwałowiska pogórnice, zarówno podziemowe, jak i nadziemowe wymagają efektywnej rekultywacji technicznej i biologicznej oraz racjonalnego zagospodarowania. Efektywność rekultywacji omawianych obiektów ściśle wiąże się z ich negatywnym oddziaływaniem na środowisko, a w szczególności zagrożeń samozapłonem i pożarami. Te zagadnienia łączą się również z odzyskiem surowców z odpadów, głównie materii węglowej. Opisywane obiekty stanowią bowiem często perspektywiczne antropogeniczne złoża wtórne. Procesy odzysku są uzasadnione ekonomicznie, a ich przebieg regulują odpowiednie akty prawne.

W referacie przedstawiono doświadczenia z wybranych europejskich zagłębi górniczych (Wielka Brytania, Belgia, Niemcy, Czechy) w zakresie rekultywacji i zagospodarowania zwałowisk pogórnich. Zaproponowano kierunki zagospodarowania, które można by wykorzystać na zwałowiskach polskich, na przykładzie obszaru Górnośląskiego Zagłębia Węglowego (GZW).

Powiązania strukturalne a podejmowanie decyzji lokalizacyjnych w małych przedsiębiorstwach

Structural links and making location decisions in small enterprises

W podejmowaniu decyzji lokalizacyjnych istotne znaczenie mają uwarunkowania strukturalne. W przypadku małych przedsiębiorstw można zauważyć, iż tradycyjnie jest on lokowany zgodnie z regionalnym rozkładem branż, przy jednoczesnej uzupełniającej roli w stosunku do dużych przedsiębiorstw. Zjawisko to znane jest zarówno w krajach postkomunistycznych, gdzie istniał podział na tzw. przemysł kluczowy i przemysł terenowy, jak i w krajach nowo uprzemysławianych.

W warunkach gospodarki globalnej pojawiły się nowe zjawiska determinujące rozmieszczenie sektora małych i średnich przedsiębiorstw, a postęp techniczny zmienia oblicze sektora i jego otoczenia znacznie szybciej, niż to odbywało się w przeszłości. Dlatego celem niniejszego opracowania jest wskazanie roli czynnika strukturalnego w podejmowaniu decyzji lokalizacyjnych w małych przedsiębiorstwach na tle dorobku teoretycznego oraz nowych trendów zauważanych w praktyce gospodarczej.

W pracy badawczej zastosowano analizę krytyczną piśmiennictwa oraz metodę studiów przypadku.

Na podstawie przeprowadzonych analiz wskazano, że w lokalizacji małych przedsiębiorstw następuje efekt naśladownictwa (kopiowanie relokacji). Wskutek globalizacji i wirtualizacji życia społeczno-gospodarczego rośnie znaczenie firm pustych oraz firm „born global”, co powiększa swobodę lokalizacyjną. Rośnie też znaczenie decyzji lokalizacyjnych wywołanych tworzeniem ekosystemów biznesowych przez duże przedsiębiorstwa oraz rozwojem oferty lokalizacyjnej instytucji otoczenia biznesu.

Możliwości przemieszczania osób mieszkających w Polsce w międzynarodowym transporcie drogowo-kolejowym

Possibility of individual travelling in Poland in the international rail and road transportation

W przygotowywanym referacie zaprezentowane zostaną możliwości przemieszczania transportem drogowo-kolejowym w oparciu o funkcjonujące w 2015 roku regularne (kolejowe, autobusowe, minibusowe) i okazyjne (minibusowe) połączenia w transporcie lądowym. Głównym celem opracowania jest sprawdzenie możliwości przejazdu w relacjach z Polski do celów w Europie z wykorzystaniem transportu międzynarodowego funkcjonującego w Polsce oraz identyfikacja istniejących połączeń w przewozach wewnątrz UE i po za UE, z możliwością korzystania z nich przez mieszkańców Polski. Zastosowane metody badawcze opierały się o analizę przestrzenną w formie kartodiagramów i izolinii (izochrona) czasu. Analiza izochronowa została oparta na czasie dojazdu do najbliższej stacji kolejowej lub przystanku, skąd jest możliwość bezpośredniego wyjazdu za granicę. Wyniki wyrażono w formie izochrony dojazdu do najbliższego dworca PKP i przystanku lub miejsca odjazdu transportu zbiorowego międzynarodowego. Liczbę ludności zamieszkującej w obwodach ewidencyjnych (2011) przycięto o granice izochron dojazdu do dworca lub przystanku, a na tej podstawie wyliczono liczbę osób w izochronach. Analiza kartodiagramem prostym liniowym przedstawia ścieżki ruchu w transporcie międzynarodowym. Z kolei kartodiagram prosty punktowy wskazuje wagę miejsca możliwego wyjazdu.

Dane do analizy pozyskane zostały z Głównego Inspektoratu Transportu Drogowego, dla transportu zbiorowego międzynarodowego oraz z Polskich Kolei Państwowych, w przypadku międzynarodowych połączeń kolejowych. Analiza przestrzenna (kartograficzna) wykonana została w oprogramowaniu ArcGIS i Visum, co pozwoliło uchwycić miejsca i trasy przejazdu transportem międzynarodowym, a wyniki wyrazić w formie liczbowej (liczba mieszkańców, powierzchnia izochrony). Najważniejszym wynikiem badania jest możliwości przemieszczania po za granice Polski z wykorzystaniem lądowego transportu międzynarodowego i wskazanie miejsc w kraju, które cechują się dobrą lub gorszą możliwością wyjazdu.

Wpływ międzynarodowych sieci na przekształcenia handlu detalicznego w Polsce

The impact of international chains on the transformation of retail trade in Poland

Marketyzacja handlowa oznacza zakrojoną na wielką skalę ekspansję sieci handlowych sklepów wielkopowierzchniowych. Proces ten przyczynia się z jednej strony do rozwoju gospodarczego kraju, gdyż powoduje napływ z zewnątrz nie tylko kapitału w postaci inwestycji, ale również nowych technologii i rozwiązań. Z drugiej jednak strony gdy marketyzacja jest nadmierna i przebiega chaotycznie może nieść za sobą zagrożenie upadłością dla lokalnych przedsiębiorców i negatywny wpływ na życie społeczne mieszkańców. Według danych z 2012 roku, w latach 2009-2012 zniknęło w Polsce ponad 50 tysięcy małych sklepów. Niewielkie sklepy ogólnospożywcze, a także specjalistyczne, przegrywają niestety w konkurencji z placówkami sieci sklepów wielkopowierzchniowych.

Ostatnie lata polskiego handlu charakteryzują się szybko postępującym procesem marketyzacji. W przestrzeni handlowej najbardziej widoczne są trzy formaty detalicznego handlu wielkopowierzchniowego: hipermarkety, supermarkety i sklepy dyskontowe. Ponadto strategię sieci handlowych zakładają, że po osiągnięciu odpowiedniej skali sprzedaży, dalszym etapem rozwoju jest inwestycja w budowę własnego zaplecza logistycznego. Sieci handlowe sklepów wielkopowierzchniowych, obecne są już na obszarze całego kraju i mają w planach dalszą ekspansję. Największą liczebność sklepów posiada portugalski dyskont Biedronka – 2600 punktów sklepowych (maj 2015). Dyskont ten zakłada również największe plany ekspansyjne, zamierza otwierać 100 nowych placówek rocznie. Kolejnym ważnym zagadnieniem związanym z marketyzacją handlową, jest jej wpływ na zachowania konsumpcyjne społeczeństwa. Sklepy wielkopowierzchniowe stają się w ostatnich latach niezaprzeczalną konkurencją dla innych placówek handlowych. Zarówno dla małych sklepów wielobranżowych położonych na terenach wiejskich, jak i lokalnych sklepów osiedlowych, tradycyjnych bazarów, piekarni, cukierni, sklepów specjalistycznych (sklepy mięsne, sklepy rybne), a nawet aptek. Oferują nabywcom szeroki asortyment, bardzo często w konkurencyjnych cenach.

Niniejsze opracowanie ma na celu przybliżenie w jaki sposób proces marketingu handlowego przez lata kształtował handel detaliczny i w dalszym ciągu wpływa na strukturę tego sektora gospodarki narodowej w Polsce.

MAREK HENDEL, MICHAŁ ŻEMŁA

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu, Polska

Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej, Kraków, Polska

Zrównoważona konsumpcja jako atrybut i uwarunkowanie rozwoju branży turystycznej w XXI wieku

Sustainable consumption as attribute and condition of tourism sector development in XXI century

Troska o środowisko przyrodnicze zaczyna odgrywać coraz większe znaczenie w procesie decyzyjnym konsumenta. Wzrost udziału troski o środowisko przyrodnicze w procesie decyzyjnym konsumenta wymusił zmiany w charakterze oferowanych produktów, a także coraz częstsze przyjmowane przez przedsiębiorstwa w segmentacji rynku, kryterium stosunku nabywców do kwestii ochrony środowiska. Przykładem jest rynek usług turystycznych, gdzie zauważalny jest wzrost zainteresowania produktem ekologicznym, co sygnalizuje podmiotom świadczącym usługi turystyczne potrzebę kształtowania oferty zgodnej z wymaganiami ochrony środowiska.

Ukierunkowanie konsumenta usług turystycznych na ochronę środowiska przyrodniczego, wpisuje się w globalne zmiany zachowań konsumenckich, zauważalne również w innych sektorach usług. Jednak w przypadku turystyki, zmiana ta, wydaje się szczególnie ważna. Turystyka, jak rzadko która inna gałąź gospodarki potrzebuje do swego rozwoju niezdegradowanego środowiska przyrodniczego. Tymczasem powszechne uznawanie turystyki za formę działalności gospodarczej przyjaznej środowisku doprowadziło przez lata do nieodpowiedzialnego gospodarowania zasobami przyrody na rzecz jej rozwoju a w konsekwencji do wielu nieodwracalnych zmian. Degradacyjny wpływ na środowisko przyrodnicze, często stawał się ubocznym wynikiem rozwoju turystyki masowej. Zmiana zachowań konsumentów w turystyce, staje się w tym kontekście niezwykle istotna.

Przedstawione w pracy koncepcje konsumpcji oraz bezpośrednie odwołanie do nich turystyki, pozwala autorom określić współczesne zmiany zachodzące na rynku usług turystycznych, podkreślając znaczenie troski o ochronę środowiska przyrodniczego we współczesnych wyborach konsumenta. Odwołując się w szczególności do pojęcia zrównoważonej konsumpcji, autorzy pragną również wskazać na tę koncepcję konsumpcji jako podstawę do stworzenia modelu turystyki zrównoważonej, dającego możliwości realizacji zasad zrównoważonego rozwoju w turystyce.

ANATOL JAKOBSON, SHURA BAYRAA, BUJIYMAA SHIJIR
Irkutsk State Transport University, Irkutsk, Russia
Transport Institute of Ulaanbaatar Railroad, Ulaanbaatar, Mongolia

Geographic Problems of Integrating Mongolia into Euro-Asian Transport Corridor

The idea of transport corridors connecting Europe with the Pacific ports is an actual one for both Russia and Mongolia. Its main plot is modernization of existing railways in order to increase their capacity to carry transit goods delivered by sea to the Eastern ports of Eurasian continent or perhaps produced here and designed to be sold and consumed somewhere in the West.

Several variants of the corridor route exist, of which three are principal. All of them connect Ekaterinburg (Urals, Russia) with the Chinese ports. One, having the conditional number 1D, 6723 km long, starts in Chinese port Dalian and goes directly to Russian border and then via Chita – Ulan-Ude – Irkutsk and so on, another (1B), 5975 km, from Tianjin, then via Beijing – Mongolian territory – Ulan-Ude – Irkutsk and so on, and the third (2), 6488 km long connects the port Lianyungang, via Urumqi, with Kazakhstan border and then, via Astana, to Russia.

Although none of the routes can avoid Russia, the variant 2 does avoid Siberia as its specific part. It avoids also Mongolia, while the variant 1B avoids Kazakhstan and 1D avoids both countries.

Comparing the variants and the interest of the countries and regions, we must answer two questions:

- 1) are the territories interested indeed that the route passes them?
- 2) to what extent do the variants compete with each other?

Answering the first question, we should consider two possible scenarios for each country and each region. One of them is the “pipeline” scenario. The transit transportation routes pass the territory without any influence at its economic and social life; just like an underground pipeline. Perhaps the country is paid for it but it doesn’t influence the life of regions.

The real “corridor” scenario means that each city located on the railroad, together with its hinterland, participates in the project realization and derives some benefits from it. Such benefits may include foreign investments in infrastructure, joining some local products to the westward goods flows, distributing some goods coming from the East within adjacent region and so on.

As for competition, it really exists but is not absolute. All the routes can be used together. It can be added that some other variants exist, including the “purely Russian” one (that is, starting in Vladivostok and not using the territory of any

other countries) and Transkorean one (starting in Southern Korea and then, crossing Northern Korea and North-Eastern China, to Chita and so on).

However, the proportion of investments and other measures obtained by various projects may differ. So, there are reasons for countries and regions to compete, to carry out marketing activity, perhaps, to act together with some other regions.

The geographic specificity of Mongolia is simplicity of railway network. The principal railway is Trans-Mongolian, connecting Chinese and Russian borders via Ulaanbaatar. A reasonable decision, as early as about 15 years ago, was the idea of establishing two free trade zones – on both borders. But the project has been successful only in the case of Mongolian-Chinese zone.

There exist also projects of further development of the railroad network, but these projects, up to this time, meet the lack of investments.

Zmiany i wykorzystanie bazy noclegowej oraz konferencyjnej Gdańska po 2012 roku

Changes and use of accommodation and conference facilities in Gdansk after 2012

W 2012 roku Gdańsk był jednym z czterech miast w Polsce, w których rozgrywano finały mistrzostw Europy w piłce nożnej Euro 2012. Organizacja tak dużego, medialnego eventu sportowego wymagała zaangażowania wielu środków finansowych i pracy wielu ludzi w celu zabezpieczenia zaplecza logistycznego, rozbudowy bazy noclegowej, budowy nowych obiektów sportowych oraz poprawę dostępności komunikacyjnej miasta. Turystycznie Gdańsk wykorzystał szansę, jaką otrzymał w 2012 roku. Corocznie obserwuje się wzrost liczby turystów odwiedzający miasto. Z badań prowadzonych przez Gdańską Organizację Turystyczną wynika, że co roku liczba odwiedzających turystów Gdańsk, w porównaniu z rokiem poprzednim wzrasta o około 10 procent. O tej tendencji może świadczyć również wzrost liczby pasażerów obsługiwanych przez port lotniczy im. Lecha Wałęsy, który w 2012 roku obsłużył 2976227 pasażerów a w 2014 roku 3288435. Odzwierciedleniem trendu i odpowiedzią rynku jest wzrost liczby skategoryzowanej bazy noclegowej w Gdańsku.

W 2012 roku liczyła ona 36 obiektów hotelowych w standardzie od 2 do 5 gwiazdek a w 2015 już 47. W badaniach zaobserwowano również wzrost znaczenia i wykorzystania miejsc noclegowych w Aparthotelach świadczących całoroczne usługi noclegowe o wysokim standardzie. Atrakcyjność geograficzna, historyczna i kulturowa oraz wysoka, jakość usług hotelowych i coraz lepsza dostępność komunikacyjna (rozbudowana siatka połączeń lotniczych, autostrada A1, modernizacja siatki połączeń PKP) powoduje wzrost znaczenia Gdańska, jako znaczącego się w Polsce ośrodka spotkań różnego typu. Dobrze wyposażone hotele konferencyjne, Centrum Konferencyjno-Wystawiennicze Amber Expo, Stadion PGE, Europejskie Centrum Solidarności i Teatr Szekspirowski to obok istniejących przed 2012 rokiem obiektów najciekawsze miejsca do organizacji spotkań biznesowych wpisujących się w nowe trendy lokalizacji „unique venues”.

Uwarunkowania lokalizacji i rozwoju oddziałów ponadnarodowych korporacji informatycznych w Krakowie

Determinants of the location and development of the branches of transnational information corporations in Kraków

Ponadnarodowe korporacje, których nadrzędnym celem jest uzyskanie jak największej efektywności ekonomicznej w skali globalnej, funkcjonujące jak inne podmioty, w stale zmieniających się warunkach, wynikających m.in. z procesu globalizacji, liberalizacji międzynarodowych przepływów kapitału, rozwoju coraz to bardziej nowoczesnych technik telekomunikacyjnych, kierują się zróżnicowanymi czynnikami lokalizując swoje oddziały w różnych układach przestrzennych.

Strategie i organizacja korporacji, ich wielkość, pozycja konkurencyjna, stopień ich internacjonalizacji oraz branża, w której działają, różnicują kryteria decyzyjne, co do lokalizacji ich działalności. Wybór miejsca lokalizacji przez firmę międzynarodową ma bardzo istotne znaczenie z punktu widzenia rozwoju danego miejsca i regionu. Jednocześnie obszary, w których korporacje ponadnarodowe rozważają lokalizację swoich oddziałów, stwarzają zróżnicowane warunki do lokalizacji i rozwoju korporacji.

Kraków, nazywany niekiedy „polską Doliną Krzemową”, ze względu na to, że przyciąga zarówno nowych inwestorów w postaci dużych korporacji i mniejszych firm informatycznych, jak i wysoko wyspecjalizowaną kadrę IT, stwarza dogodne warunki dla lokalizacji i rozwoju firm w tej branży.

W nawiązaniu do przedstawionych przesłanek w referacie będzie się zmieścić do określenia szczegółowych uwarunkowań sprzyjających lokalizacji i rozwojowi oddziałów największych ponadnarodowych korporacji informatycznych w Krakowie.

Pośród wielu czynników szczegółowo zostaną omówione między innymi takie determinanty jak: dostęp do wysoko wykwalifikowanego zaplecza specjalistów, dostęp do dogodnych warunków lokalizacji szczegółowej na obszarze dużego miasta/metropolii, dostęp do rozwiniętej i zróżnicowanej infrastruktury transportowej.

The international tourism in Ukraine

In Ukraine there are all the necessary prerequisites and conditions required for the development of tourism. However, nowadays tourism potential of Ukraine is not used to its full extent. We can see it by Travel & Tourism Direct Contribution to GDP in Ukraine, which is about 2 % comparing to the worlds market's rate which is – 9 % of the World GDP. Modern stage of tourism market development is characterized by comparatively modest participation in the world tourist exchange. As reported by World Tourism Organization (UNWTO) the share of Ukraine in tourist flows of Europe makes about 4,4 % and about 1,2 % in common European tourism receipts.

Major barriers to hamper development of the tourist sector in Ukraine are primarily political, management, economic, social and ecological factors. In spite of the variety of problems, positive dynamics in the development of international tourism in Ukraine was observed during the last 13 years. However, nowadays due to military actions inbound tourist flow decreased significantly in Ukraine. At present, due to the economic situation in Ukraine as well as to the UAH (Ukrainian national currency) devaluation, more Ukrainians prefer domestic tourism to traveling abroad.

Przekształcenia przestrzennego rozmieszczenia obszarów koncentracji eksportu – od okresu transformacji systemowej do rzeczywistości pokryzysowej

Transformation of Spatial Distribution of Areas of Export Concentration – from Political Transition Period to Post-Crisis Reality

Proces internacjonalizacji gospodarki polskiej w obszarze handlu zagranicznego towarami przebiega nierównomiernie nie tylko w układzie podmiotowym (w zależności od skali działalności podmiotów odpowiedzialnych za eksport czy stopnia zaangażowania kapitału zagranicznego), przedmiotowym (struktura towarowa i branżowa) czy kierunków eksportowych (rynk europejskie zachodniej i wschodniej Europy a rynki krajów pozaeuropejskich), ale też w ujęciu przestrzennym wewnątrz kraju. Przesłankę do przestrzennego różnicowania efektów działalności eksportowej w skali lokalnej (powiaty) stanowiły po 1990 r. zarówno uwarunkowania zewnętrzne, jak i wewnętrzne, które decydowały o tym, że niektóre regiony w większym stopniu i wcześniej niż inne włączały się w aktywność na rynkach zagranicznych. Na skutek tychże uwarunkowań, do których można zaliczyć: proces transformacji gospodarki skutkujący zmianami potencjału produkcyjnego na potrzeby dostosowania go do potrzeb popytowych na rynku wewnętrznym i zagranicznym, okres intensywnego napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych, integrację z rynkiem Unii Europejskiej czy okresy spowolnienia gospodarczego w latach 2000-2001 i 2008-2009; i z których jedne dynamizowały zagraniczne powiązania regionalne i międzynarodową konkurencyjność regionów, a inne przeciwnie – hamowały otwarcie na gospodarkę światową; przemianom ulegały podstawowe struktury „przestrzeni eksportowej” kraju.

W badaniu analizę rozkładów przestrzennych eksportu na poziomie powiatowym przeprowadzono w oparciu o materiały pierwotne pochodzące z systemów EXTRA- i INTRASTAT oraz wtórne – z systemu statystyki publicznej. W celu zidentyfikowania ewolucji obszarów koncentracji działalności eksportowej w skali lokalnej w długim horyzoncie, tj. od transformacji ustrojowej po lata współczesne wykorzystano kluczowe okresy dla gospodarki krajowej bądź światowej. Badanie obejmuje więc rozważania dla lat: 1995 (pierwszy po okresie przekształceń/prywatyzacji lub likwidacji zakładów przemysłowych funkcjonujących

przed 1989 r. i otwarcia na rynek światowy), 1997 (okres intensywnego lokowania inwestycji zagranicznych w kraju), 2000 (okres spowolnienia gospodarczego i kryzysu na rynkach wschodnich), 2005 (stan wejściowy w kontekście integracji ze strukturami unijnymi), 2007 (koniunktura eksportowa wywołana akcesją do Unii Europejskiej), 2009 (pierwsza fala kryzysu ekonomicznego) i 2013 (lata współczesne).

Analiza opiera się na wykorzystaniu spójnej metody badań, każdorazowo podstawę wyznaczania obszarów koncentracji eksportu stanowiło kryterium skali eksportu (w ujęciu bezwzględny i względny) oraz jego roli w gospodarce (w oparciu o relację w stosunku do wartości produkcji sprzedanej przemysłu). Dodatkowo w celu skonfrontowania uzyskanych wyników obejmujących delimitację motorów rozwoju eksportu w przestrzeni kraju, badanie uzupełniono o płaszczyzną związaną z prowadzeniem wymiany zagranicznej towarami w oderwaniu od bazy przemysłowej regionu, czyli przez podmioty stricte handlowe, co ma relatywnie większe znaczenie na obszarach peryferyjnych i przygranicznych. Takie ujęcie tematu pozwoliło na przegląd podstawowych tendencji przemian „przestrzeni eksportowej” kraju na tle uwarunkowań światowych i ogólnopolskich z uwzględnieniem specyfiki istniejącej lokalnej bazy ekonomicznej.

Z badań wynika, że pierwsze analizowane lata (przed 2000 r.) potwierdzają znany obraz dostosowania polskiego przemysłu i powiązane z nim handlu zagranicznego do potrzeb i specyfiki rynku światowego utrwalony również w wynikach aktywności eksportowej regionów. Następne lata wskazują na umacnianie się ośrodków położonych w zachodniej części kraju, skupionej najpierw wokół strefy przygranicznej z Niemcami (Kostrzyn-Słubice) oraz poznańskiej, a następnie w większym stopniu obszaru aglomeracji wrocławskiej (na skutek wzmożonego lokowania inwestycji zagranicznych na tym obszarze). Tendencje do umacniania się roli tych ośrodków wzmocniły się jeszcze po integracji ze strukturami Unii Europejskiej. Z kolei w okresie kryzysu gospodarczego nie utrzymała się pozycja niektórych okręgów o relatywnie niższej konkurencyjności; dotyczy to głównie zachodniego Podkarpacia (bazującego na przemyśle elektromaszynowym) oraz Olsztyna (w dużym stopniu zależnego od kondycji przemysłu gumowego). Współczesny obraz (w 2013 r.) stanowi w przybliżeniu powrót do sytuacji z okresu koniunktury eksportowej lat 2005-2007 wywołanej głównie akcesją do Unii Europejskiej.

Abstrakt oparto częściowo na wynikach analiz przeprowadzonych w ramach projektu pt. „Regionalne zróżnicowanie działalności pośredników w handlu zagranicznym - konkurencyjność i rola w gospodarce lokalnej” finansowanego ze środków NCN na podstawie decyzji DEC-2014/13/N/HS4/03413.

TOMASZ KOMORNICKI, RAFAŁ WIŚNIEWSKI,
BARBARA SZEJGIEC-KOLENDA, JACEK ZAUCHA
Polska Akademia Nauk, Warszawa, Polska
Uniwersytet Gdański, Sopot, Polska

Lokalny wymiar procesów globalnych na przykładzie powiązań handlowych polskich powiatów

Local Dimension of Global Processes on the Basis of Trade Linkages of Polish Counties

W dobie globalizacji obserwuje się szereg procesów prowadzących do pogłębiania wzajemnych powiązań między poszczególnymi gospodarkami występujących równocześnie w skali całych krajów, jak i na poziomie regionów oraz pojedynczych przedsiębiorstw. W warunkach koniunktury powiązania globalne są szansą rozwojową, w sytuacji kryzysowej mogą one stanowić zagrożenie.

Głównymi celami badawczymi prezentowanych badań (projekt badawczy NCN pt. Wpływ globalnych procesów ekonomicznych na rozwój lokalny; realizowany na podstawie decyzji nr DEC-2011/01/B/HS4/03694) była ocena wpływu procesów globalnych ze szczególnym uwzględnieniem spowolnienia gospodarczego 2008-2009 na sytuację gospodarczą polskich powiatów. Analizy dokonano w kontekście jednego z kanałów przenoszenia globalnych impulsów do gospodarek lokalnych, jakim jest handel zagraniczny (eksport).

W badaniu wykorzystano materiały pierwotne gromadzone na granicach lub w ramach sprawozdawczości unijnej. Dane o handlu zagranicznym są danymi rzeczywistymi, pochodzącymi z deklaracji INTRASTAT i zgłoszeń celnych. Dane eksportowe odniesiono do wybranych innych danych społeczno-gospodarczych na poziomie powiatowym (pochodzących z GUS).

Przeprowadzono analizę rozkładów przestrzennych eksportu na poziomie powiatowym w okresach 2005-2007 (koniunktura eksportowa wywołana akcesją do Unii Europejskiej) oraz 2007-2009 (pierwsza fala kryzysu ekonomicznego), co pozwoliło na identyfikację niektórych prawidłowości nieuchwytnych statystycznie. Potwierdzono m.in., że w okresie koniunktury na poziomie lokalnym zachodzą przewidywalne procesy ekonomiczne o klasycznym wymiarze terytorialnym (nawiązującym do układów rdzeń-peryferie). W okresie kryzysu następuje wzrost znaczenia innych czynników determinujących sytuację gospodarek lokalnych. Wykazano, że eksport ulega przestrzennej deglomeracji i ponownej koncentracji wraz z cyklami ekonomicznymi.

Główną oś prezentacji stanowi przybliżenie opracowanej typologii jednostek według poziomu ryzyka narażenia na działania zewnętrzne. Grupowania wszystkich powiatów dokonano według podobieństwa charakterystyk struktur eksportu oraz jego roli w gospodarce, przy zastosowaniu kryterium koncentracji towarowej i geograficznej eksportu (jako odzwierciedlenie ryzyka wystąpienia wstrząsów na poszczególnych rynkach - kierunkach geograficznych bądź w poszczególnych branżach); roli gospodarki globalnej w gospodarce lokalnej oraz ogólnego poziomu aktywności eksportowej regionów. Biorąc pod uwagę wyłącznie kryteria związane z koncentracją eksportu, można wyróżnić 5 typów gospodarek lokalnych (w kolejności od względnie najniższego do wysokiego poziomu wrażliwości na czynniki zewnętrzne): 1) typ NN o niskim ryzyku związanym z narażeniem na wstrząsy zewnętrzne, 2) typ SS o przeciętnym ryzyku związanym z narażeniem na wstrząsy zewnętrzne, 3) typ WN o wysokim ryzyku związanym z wahaniami na poszczególnych rynkach branżowych, 4) typ NW o wysokim ryzyku związanym z wahaniami na poszczególnych rynkach lub kierunkach geograficznych, 5) typ WW o wysokim ryzyku związanym z narażeniem na wstrząsy zewnętrzne.

Kraje Europy Środkowo-Wschodniej wobec ekspansji chińskiej gospodarki

Central and Eastern Europe countries in view of Chinese economic expansion

Chiny stają się obecnie jednym z najważniejszych państw w światowej gospodarce. Bardzo szybki rozwój chińskiej gospodarki powoduje znaczące zmiany zarówno w sprawach wewnętrznych, jak i w zagranicznych działaniach ChRL. Jednym z najważniejszych obszarów międzynarodowej aktywności Państwa Środka są zwiększające się z roku na rok Bezpośrednie Inwestycje Zagraniczne. Europa Środkowo-Wschodnia jest regionem, który dopiero w ostatnich latach przyciągnął uwagę Pekinu. W tej pracy kraje zaliczane do Europy Środkowo-Wschodniej przyjęto zgodnie z inicjatywą 16+1. Są nimi: Estonia, Litwa, Łotwa, Polska, Czechy, Słowacja, Węgry, Słowenia, Rumunia, Chorwacja, Serbia, Bośnia i Hercegowina, Czarnogóra, Bułgaria, Macedonia, Albania. Od 2011 roku mamy do czynienia z ożywioną współpracą polityczną pomiędzy wyżej wymienionymi państwami i Chinami. Najważniejszym elementem tej współpracy są coroczne spotkania szefów wszystkich państw biorących udział w inicjatywie 16+1. Ważnym aspektem współpracy może być również koncepcja „Nowego Jedwabnego Szlaku”, promowana przez chińskie władze.

Celem niniejszego referatu jest zbadanie przestrzennego zróżnicowania relacji łączących Chiny oraz kraje Europy Środkowo-Wschodniej. Za istotne uznano m.in. wymianę handlową oraz napływ chińskich inwestycji. Wyniki badań wskazują na najwyższą wartość wymiany handlowej Chin z Polską oraz Czechami. Zdecydowanie największe inwestycje ulokowane zostały na Węgrzech. Można również zauważyć, iż Chińczycy zawarli dużą liczbę kontraktów z krajami bałkańskimi, co może być spowodowane realizacją koncepcji „Nowego Jedwabnego Szlaku”.

Symulacja koncentracji aktywności gospodarczych na obszarze południowej Polski z wykorzystaniem Modelu Orion

Simulation of economic activity concentration in Southern Poland with Orion Model using

Praca badawcza porusza aspekt kształtowania się koncentracji aktywności gospodarczej na obszarze południowej Polski, a dokładniej na obszarze sześciu województw: województwa dolnośląskiego, opolskiego, śląskiego, świętokrzyskiego, małopolskiego i podkarpackiego. Głównym narzędziem badawczym jest wykorzystanie modelu decyzyjno-symulacyjnego Orion w budowie całościowego systemu gospodarczego regionu, zdolnego do symulowania eksperymentalnych zmian, według określonych założeń. Metodologia pracy i główne założenia, związane przede wszystkim z kalibracją modelu, przyjmują, jeżeli to możliwe, podejście najbardziej obiektywne, niepodyktowane konkretnymi wizjami rozwoju i interwencjonizmem władz regionalnych i lokalnych w planowaniu rozwoju gospodarczego; zakłada się ciągłość dotychczasowego procesu rozwoju poszczególnych aktywności gospodarczych. Praca posiada silne tło prognostyczne, traktująca wynikowy stan badania, jako stan na rok 2030, uwzględniając przede wszystkim prognozowaną liczbę ludności, zmodernizowaną sieć komunikacyjną, szacunkowy wzrost liczby przedsiębiorstw oraz oczekiwany stopień rozproszenia przedsiębiorstw.

Wynikiem badań jest zatem prognozowany stan rozmieszczeń aktywności, a dokładniej, stan modelowy, do którego dąży skonstruowany system gospodarczy, na podstawie których można konstruować odpowiednie wnioski, zgodne z przyjętą metodologią parametryzacji modelu i pewnym stopniem uogólnienia problematyki złożonych mechanizmów gospodarczych, które ukierunkowują

i ograniczają możliwości interpretacyjne. W ramach syntezy badań, została wykonana klasyfikacja głównych ośrodków i stref, zarówno rzeczywistych, jak i potencjalnych, wygenerowanych przez model, określająca potencjały lokalizacyjne i inwestycyjne gmin z ukierunkowaniem na współczesną problematykę planowania regionalnego, związaną z wzmocnieniem konkurencyjności regionów

poprzez budowanie gospodarki opartej na wiedzy, inicjowaniem i podtrzymywaniem współpracy między przedsiębiorstwami, tworzeniem otoczenia innowacji i aktywizacją sektora naukowo-badawczego.

Bariery rozwoju ośrodków narciarskich w Polsce w opinii gestorów bazy narciarskiej

Barriers to ski resorts development in Poland in the opinion of ski infrastructure owners

Ośrodki narciarskie są podmiotami gospodarczymi mającymi strategiczne znaczenie z punktu widzenia rozwoju i kształtowania funkcji turystycznej w sezonie zimowym w miejscowościach górskich. Od ich prawidłowego rozwoju i sprawnego funkcjonowania zależą bowiem dochody całego sektora gospodarczego, działającego w powiązaniu z turystyką narciarską.

Celem wystąpienia będzie wskazanie barier, które ograniczają lub uniemożliwiają prawidłowe kształtowanie zjawisk turystycznych w polskich stacjach narciarskich. Do osiągnięcia celu pracy przeprowadzono 35 wywiadów skategoryzowanych z właścicielami, kierownikami i innymi osobami odpowiedzialnymi za zarządzanie ośrodkami narciarskimi w 22 stacjach narciarskich Karpac Polskich w latach 2010-2012.

Do najważniejszych barier rozwoju i funkcjonowania ośrodków narciarskich według gestorów należą: prawne ograniczenia inwestycji związane z ochroną środowiska, brak regulacji prawnych porządkujących relacje między właścicielami gruntów a gestorami bazy narciarskiej, ograniczone zasoby wody do produkcji śniegu, słaba wewnętrzna dostępność komunikacyjna stacji narciarskich, bariery prawne związane z wylesieniem, brak zaangażowania ze strony władz lokalnych w rozwój turystyki narciarskiej oraz wysokie podatki od nieruchomości.

Bariery te mają charakter wspólny dla większości ośrodków narciarskich w Polsce. Ich natężenie w różnych miejscowościach turystycznych zależy od specyfiki uwarunkowań lokalnych oraz roli turystyki w strukturze funkcjonalnej tych miejscowości. Największy ich wpływ na sprawność funkcjonowania ośrodków narciarskich występuje w Korbielowie, Krynicy, Szczyrku i Zakopanem.

Kulturowe uwarunkowania rozwoju usług turystycznych w małych miastach

Cultural determinants of the development of tourist services in small towns

Małe miasta w Polsce to bardzo zróżnicowany zbiór jednostek pod względem zarówno położenia geograficznego, genezy, wielkości jak i pełnionych funkcji. Analiza strategii rozwoju wielu małych miast pozwala na stwierdzenie, że w rozwoju usług turystycznych i funkcji turystycznej wielu włodarzy miast upatruje szanse poprawienia sytuacji społeczno-ekonomicznej miasta. Jakkolwiek, teoretycznie każde miasto posiada możliwość rozwoju funkcji turystycznej, to jednak realia gospodarcze ukazują, że aby funkcja turystyczna mogła się rozwijać na szerszą skalę i mogła generować dochody, konieczne jest minimum potencjału wynikające bądź z uwarunkowań położenia geograficznego małych miast bądź z zasobów dziedzictwa kulturowego. Rola tych ostatnich jest często marginalizowana w pracach społeczno-ekonomicznych, a nawet geograficznych. Autorki uważają, iż bez obecności przynajmniej jednego z tych elementów (walory przyrodnicze bądź kulturowe) rozwój funkcji turystycznej na szerszą skalę, związany z turystyką pobytową jest niemal niemożliwy. Trzeba przy tym zwrócić uwagę, iż rozwój usług turystycznych jest w większości przypadków wtórnym w stosunku do ruchu turystycznego i wzrostu liczby turystów. Teoretycznie można założyć, iż to właśnie rozwój usług turystycznych na wysokim poziomie może stać się impulsem przyciągającym turystów, to jednak w odniesieniu do miast małych trudno się spodziewać, iż rozwój sektora usług turystycznych wyprzedzi napływ turystów.

Zróżnicowane „nowe” pomysły mające na celu przyciągnięcie i zatrzymanie na dłużej turysty poprzez stworzenie produktu turystycznego w postaci np. parków rozrywki, parków wodnych, ogrodów przeznaczonych do zwiedzania, osiedli tematycznych czy nawet włączenie do międzynarodowych sieci miast np. „Cittaslow”, nie stanowią w polskich realiach wystarczającego impulsu. W związku z powyższym autorki przeanalizowały wszystkie małe miasta w Polsce pod względem liczby i rodzaju obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków oraz dokonały ich typologii. Ponadto dokonano waloryzacji małych miast pod względem turystycznej atrakcyjności położenia geograficznego.

Istotnym wydaje się odpowiedź na pytanie, na ile wysoka pozycja małego miasta w świetle powyższych typologii przekłada się na rozwój usług turystycznych i ruch turystyczny w tym zagraniczny.

MAŁGORZATA MARKOWSKA, ANDRZEJ SOKOŁOWSKI

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu, Polska

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Polska

Metoda dekompozycji zmian struktury

Decomposition method for changes in the structure

Pojęcie struktury jest na ogół używane w dwojakim znaczeniu. Pierwsze to konfiguracja punktów w przestrzeni wielowymiarowej, a drugie to ciąg liczb nieujemnych sumujących się do jedności. Rozpatrujemy struktury w tym drugim sensie. Struktura jest wówczas pewnym efektem rachunkowym istniejącym tylko w wyniku porównań części z całością i mówimy wówczas o „kształcie”. Wartości elementów struktury definiują jej „rozmiar”. Do istnienia nietrywialnej struktury potrzeba co najmniej dwóch składników struktury. Zmiana rozmiaru nie musi powodować zmiany kształtu jeżeli zmiany obydwu składników odbywają się w tej samej proporcji. Natomiast zmiana kształtu nie może odbyć się bez zmiany rozmiaru. W pracy zaproponowano miarę udziału elementu struktury w jej zmianach przy porównywaniu struktur w dwóch obiektach (lub okresach) przy założeniu, że zmiany struktury spowodowane są zmianami rozmiaru. Miara określa udział składnika w zmianach, a jej znak wskazuje czy był to wzrost czy spadek udziału. Suma modułów wartości miary dla wszystkich składników struktury jest równa jedności.

W pracy poddano analizie zmiany sektorowej struktury zatrudnienia w regionach Republiki Czeskiej, w latach 2008-2014. Pokazano sposób testowania statystycznej istotności zmian składników struktury oraz trendów tych zmian.

Przeobrażenia w strukturze handlowej miasta średniej wielkości. Przykład miasta Nysa

Retail structure transformation in medium-sized city. The case of Nysa city

Referat przedstawia analizę przeobrażeń struktury usługowej miasta średniej wielkości, ze szczególnym uwzględnieniem branż handlu detalicznego na tle transformacji gospodarczej. Za istotne stymulanty rozwoju sektora usługowego uważa się liczebność społeczeństwa (stałą i tymczasową) oraz jego zamożność. W tym kontekście za istotne tło badawcze można uznać przeobrażenia społeczno-ekonomiczne związane z transformacją gospodarczą (upadek przemysłu, rozwój nowych branż usługowych) i demografią ludności (problem *shrinking cities*, migracje zarobkowe regionalne i międzynarodowe, starzenie się społeczeństwa). W Polsce nie brakuje miast o takiej problematyce, niemniej w badaniach skupiono się na szczegółowej analizie wybranego przypadku. Badania zrealizowano w Nysie, mieście średniej wielkości (ok. 45 tys. mieszkańców), o randze ośrodka powiatowego, w regionie przygranicznym województwa opolskiego.

Badania można określić jako wielowymiarowe. Dotyczą bowiem aspektu ilościowego (liczba jednostek), jakościowego (rodzaj branży), przestrzennego (rozmieszczenie usług) oraz czasowego (analiza zmian ilościowych i jakościowych w okresie 10-25 lat po transformacji ustrojowej – lata 2002, 2009, 2015). Wzorując się na badaniach M. Palomäkiego (1964), T. Zipsera (1977, 1979) i Z. Górki (1982) dokonano analizy macierzy danych. Określono zmiany, jakie zachodzą w strukturze usług handlowych na tle transformacji czynników endogenicznych (np. zmian liczby ludności stałej i tymczasowej, zmian struktury wieku) i egzogenicznych (m.in. zmiany w trendach zapotrzebowania na rynku konsumpcji). Kolejnym elementem podjętym w badaniach było określenie wzorca rozmieszczenia przestrzennego usług handlu detalicznego w ośrodku typu powiatowego/średniej wielkości, stanowiący wątek istotny do kontynuacji na dalszym etapie badań. Wyniki pozwalają na wyznaczenie liczby stopni hierarchii struktury usług handlowych miasta oraz określenie zmian w kontekście wzorcowego modelu hierarchicznego ośrodków.

Wyniki do pewnego stopnia nie zaskakują, gdyż przypadek Nysy obrazuje sytuację typową dla większości miast tej wielkości w Polsce: przeobrażenia sieci targowiskowej, słabnącą rolę ulic handlowych (w tym rynku) oraz monopolizację

rynku przez sklepy sieciowe typu dyskonty, supermarkety. Struktura handlu ulega rozproszonieniu a zarazem potęgując skalę wielofunkcyjności (lecz już nie na zasadzie kooperacji kilku jednostek sklepowych obok siebie, ale w jednym budynku). Sytuacja warta jest jednak komentarza ze względu na określoną kreację polityki lokalnej władz miasta, w tym usilne starania o niedopuszczenie do zbudowania galerii handlowej.

Szczególnie warte uwagi są natomiast informacje o zmianach (w przypadku Nisy – nieustające) w udziale poszczególnych branż w strukturze handlowo-usługowej miasta. Jednym z fenomenów ostatnich kilku lat jest m.in. nastawienie na klienta nie lokalnego, lecz zagranicznego (turyści niemieccy), którego efekt uwidacznia się w nagłym wzroście liczby sklepów jubilerskich.

Stabilność funkcjonowania poszczególnych branż, czy też konkretnych podmiotów gospodarczych niesie istotną informację dla potrzeb kształtowania lokalnego rozwoju.

BIBLIOGRAFIA:

- Górka Z., Śródmiejskie ośrodki usługowe wybranych miast Polski Południowej; Rozprawy Habilitacyjne, Wyd. Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków, 1982
- Palomäki M., The functional centers and areas of South Bothnia, Finland; Fennia, 1964
- Zipser T. (red.), Kompleksowa analiza sieci usług w wybranych rejonach raju – obszary podgórskie; Wrocław, 1979
- Zipser T. (red.), Wstępne określenie zasad struktury przestrzennej sieci obiektów usługowych; Wrocław, 1977

MAGDALENA MIŚKOWIEC

Uniwersytet Jagielloński, Kraków, Polska

Przemiany terenów poprzemysłowych w miejscach dziedzictwa przemysłu włókienniczego na przykładzie Manchesteru, Lyonu i Łodzi

The conversion of postindustrial areas in places of the textile industry heritage, examples of Manchester, Lyon and Lodz

W wyniku istotnych przemian technologicznych w wieku XX w znacznej części uprzemysłowionych miast europejskich doszło do stopniowej relokacji i zaniku przemysłu. Według współczesnych kierunków rozwoju ośrodków miejskich wykorzystuje się obiekty poprzemysłowe jako element dziedzictwa kulturowego stanowiące walory turystyki industrialnej. Trendy w turystyce sugerują wzrost zainteresowania turystów zabytkami techniki. Skutecznym narzędziem dokonującym przekształceń przestrzenno-funkcjonalnych terenów zdegradowanych jest rewitalizacja.

Niniejszy referat stanowi próbę oceny przypadków przekształceń struktury przemysłowej i zurbanizowanej w tkance miejskiej ośrodków historycznie związanych z przemysłem włókienniczym. Zestawienie porównawcze dotyczyć będzie największych ośrodków dziedzictwa przemysłu włókienniczego w Wielkiej Brytanii, Francji oraz w Polsce.

Głównym celem referatu jest analiza rozwoju przemysłu włókienniczego oraz identyfikacja układu przestrzennego obiektów poprzemysłowych w skali miasta. Następnie zaprezentowano proces zaadaptowania na nowe cele obiektów pofabrycznych oraz wykreowania przestrzeni służącej jako miejsce docelowe dla świadczenia usług turystycznych oraz przestrzeni publicznej dla mieszkańców miasta. Ukazano rezultaty procesów rewitalizacyjnych oraz potencjał dziedzictwa przemysłu dający możliwości rozwoju funkcji edukacyjnych, kulturotwórczych, rekreacyjnych oraz turystycznych.

Znaczenie gospodarki opartej na wiedzy w rozwoju przestrzennym na przykładzie Szwajcarii

The knowledge economy in spatial development on the example of Switzerland

Gospodarka oparta na wiedzy jest wynikiem ciągłych zmian, jakie zachodzą w gospodarce światowej. Po pracy, surowcach, kapitale, czyli tradycyjnych czynnikach wytwórczych, to czynniki związane z wiedzą są głównym motorem rozwoju poszczególnych przedsiębiorstw, a także regionów i państw. Gospodarka oparta na wiedzy wpływa na przekształcenia na rynku pracy, rentowność działalności, poziom konkurencyjności a także na reorganizację struktur przestrzennych w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej.

Celem referatu jest odpowiedź na pytanie jak pod wpływem gospodarki opartej na wiedzy zmienia się przestrzenna organizacja działalności gospodarczej w Szwajcarii. Poruszona zostanie kwestia znaczenia szwajcarskich przedsiębiorstw z branży high-tech i usług opartych na wiedzy, ich lokalizacji, a także wpływu na funkcjonalno-przestrzenny rozwój Szwajcarii. W referacie, bazując na opracowaniach Szwajcarskiego Sekretariatu ds. gospodarki SECO, przedstawiono analizy usieciowienia przedsiębiorstw na terenie Szwajcarii z uwzględnieniem wymiaru regionalnego, krajowego i międzynarodowego. Wskazano na najważniejsze wnioski i rekomendacje płynące z analiz przedsiębiorstw wykorzystane w zapisach krajowych dokumentów strategicznych, szczególnie dotyczących rozwoju przestrzennego Szwajcarii.

Gwarancje komercyjne jako narzędzie ochrony konsumenta w krajach UE

The commercial warranties as a tool of consumer protection in the UE Member States

Efektywna alokacja zasobów przez społeczeństwo wymaga racjonalnych decyzji konsumenckich. Konsumenti w sposób pośredni i bezpośredni decydują o tym co i ile w gospodarce jest wytwarzane. Racjonalność wyborów konsumenckich jest często niska ponieważ decyzje podejmowane są w warunkach nierównowagi sił pomiędzy konsumentem a przedsiębiorcą. Prowadzi to do utraty, przynajmniej części, korzyści przez konsumentów i obniżenia społecznego dobrobytu.

Ujednolicona ochrona konsumentów na obszarze UE staje się coraz ważniejsza ze względu na rosnący udział transgranicznych transakcji. Ustawodawstwo unijne dotyczące obrotu gospodarczego z udziałem konsumentów opiera się na zasadzie ochrony słabszej strony umowy. Główne wytyczne dotyczące ochrony konsumentów są zawarte w dyrektywie 99/44/EC.

Interesy konsumentów w krajach UE są chronione w sposób obligatoryjny i fakultatywny. Obligatoryjnym narzędziem ochrony konsumenta w sprzedaży konsumenckiej jest ustawowa odpowiedzialność sprzedawcy z tytułu rękojmi za wady towaru. Niektórzy przedsiębiorcy wychodzą jednak poza obligatoryjną, ustawową odpowiedzialność i oferują konsumentom komercyjne gwarancje.

Celem badania jest porównanie poziomu ochrony konsumenta z tytułu komercyjnych gwarancji w Polsce na tle innych krajów UE, jak również ustalenie, czy ochrona dobrowolna oferowana przez przedsiębiorców dostarcza konsumentom większych korzyści niż ochrona obligatoryjna. W celu udzielenia odpowiedzi na postawione pytania badawcze wykorzystano w pracy wyniki badań przeprowadzonych przez sieć Europejskich Centrów Konsumenckich w 2014 roku oraz badania własne Autora ofert gwarancyjnych na rynku sprzętu artykułów gospodarstwa domowego.

Podatkowe uwarunkowania przedsiębiorczości – w teorii i praktyce gospodarczej

Tax conditions of the entrepreneurship – in the theory and practice of the business

Analizując przedsiębiorczość oraz jej różnorodne uwarunkowania podkreślić należy znaczenie w tym względzie podatków, a konkretnie systemu podatkowego obowiązującego w danym kraju. Bowiern podatki, ze względu na swoją konstrukcję, wielokierunkowo oddziałują na przedsiębiorczość, jej rodzaj, lokalizację czy dyfuzję.

Celem referatu jest próba odpowiedzi na następujące pytania badawcze:

- co to jest podatek i system podatkowy kraju?
- jaka jest treść ekonomiczna i społeczna podatków?
- jakie są kierunki oddziaływania podatków na przedsiębiorczość szeroko rozumianą?
- jakie są przyczyny i skutki gospodarcze „rajów podatkowych”?
- na czym polega optymalizacja podatkowa?

Odpowiedzi uzyskane na powyższe pytania badawcze pozwolą zdiagnozować znaczenie rozwiązań podatkowych w Polsce dla przedsiębiorczości, istniejących w tym zakresie barier i zagrożeń.

Główne determinanty wahań cen ropy naftowej na świecie na przełomie 2014/2015 roku

The main determinants of oil price fluctuations in the world at the turn of 2014/2015 year

Ceny ropy naftowej ulegają zmianom podobnie jak ceny wielu innych dóbr. Do głównych determinant zmian cen ropy zalicza się: czynniki rynkowe określające tendencje cenowe ropy naftowej w długim okresie czasu (long-term drivers): podaż i popyt oraz czynniki określające tendencje cenowe ropy naftowej w krótkim okresie czasu (short-term drivers): nastroje inwestorów i wydarzenia geopolityczne, decyzje OPEC, kurs dolara, prognozy gospodarcze.

Lawinowy spadek cen ropy naftowej zapoczątkowany w 2014 r. coraz trudniej można wytłumaczyć jedynie przyczynami natury czysto rynkowej. Dramatyczny spadek cen ropy naftowej zakończył bowiem okres czterech lat względnej stabilności cenowej oscylującej wokół 105 dolarów za baryłkę. Spadek cen, który jest znacznie większy niż w przypadku innych indeksów cen surowców i w porównaniu do „cen szczytowych” z 2011 r. może sygnalizować koniec „supercykliczności” cen ropy naftowej. Ponadto w latach 1984-2013, wystąpiło jedynie pięć epizodów odznaczających się 30% spadkiem ceny ropy i utrzymujących się co najmniej 6 miesięcy, do których zalicza się: wzrost podaży ropy i zmiany w polityce OPEC (1985/86), recesja gospodarcza USA z (1990/91), recesję w USA w 2001 r., kryzys azjatycki (1997/98), globalny kryzys finansowy (2007-2009).

Celem niniejszych badań jest wnikliwa analiza czynników kształtujących cenę ropy naftowej w 2014-2015 r., a także próba odpowiedzi na następujące pytania: kto stoi za spadkiem cen najważniejszego na świecie nośnika energii na międzynarodowym rynku surowcowym? jakie działania na rynku światowym powodują spadek cen ropy? jakie konsekwencje rodzi spadek cen ropy na rynku światowym zarówno dla jej dostawców jak i odbiorców?

Realizacja wytyczonych w pracy celów zostanie oparta o: analizę literatury przedmiotu i dokumentów dotyczących ropy naftowej (Raporty Międzynarodowej Agencji Energii, raporty głównych giełd surowcowych: NYMEX, raporty BP) oraz analizę statystyczną dotyczącą międzynarodowych przepływów ropy naftowej a także jej cen.

Wsparcie przedsiębiorczości w procesie restrukturyzacji przemysłu okrętowego - przykład Bałtyckiego Portu Nowych Technologii w Gdyni

Supporting entrepreneurs in the process of restructuring the shipbuilding industry - the case of the Baltic Port of New Technologies in Gdynia

W innowacyjne projekty szczególnie angażują się firmy działające w specjalnych strefach ekonomicznych. Dotyczy to m.in. Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, która po przejęciu zdegradowanych terenów po upadłej Stoczni Gdynia, utworzyła w tym miejscu nowoczesny park technologiczny - Bałtycki Port Nowych Technologii. Na terenach po upadłej Stoczni Gdynia, gdzie wcześniej produkowano wielkie masowce teraz powstają m.in. statki specjalistyczne dla off shore, jednostki naukowo badawcze i statki przeznaczone do badań sejsmicznych.

Po zwodowaniu i przekazaniu armatorowi w 2009 r. ostatniego statku w Stoczni Gdynia firma ta przestała funkcjonować, a jej tereny i obiekty uległy dekapitalizacji. Majątek po stoczni kupiły prywatne firmy, a to co pozostało, zostało przekazane Pomorskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej, która postanowiła odbudować infrastrukturę i stworzyć tu centrum biznesowe. W 2011 r. rozpoczęto prace nad planem zagospodarowania i rewitalizacją 96 ha terenów postoczniowych. Intensywne działania i zgromadzony dotychczas na terenie BPNT potencjał techniczny już jest większy niż w Stoczni Gdynia w czasie jej największej prosperity. Na terenie BPNT utworzono już ok. 3 tys. nowych miejsc pracy i wszystko wskazuje na to, że w niedługim czasie liczba ta ulegnie podwojeniu. BPNT to miejsce nie tylko przyciągające działalność kreatywną. Tu promuje się także gospodarkę morską i nowoczesne szkolnictwo zawodowe. Tu przemysł okrętowy w udany sposób przystosowuje się do współczesnego rynku europejskiego i globalnego poprzez m.in. budowę bardzo niszowych, specjalistycznych statków, świadczenie usług remontowych, a także zaawansowanych technologicznie statków i urządzeń dla przemysłu offshore.

Bałtycki Port Nowych Technologii tworzy sieć współpracy pomiędzy działającymi na terenach postoczniowych firmami, a Pomorską Specjalną Strefą Ekonomiczną, Pomorskim Parkiem Naukowo-Technologicznym, lokalnym samorządem oraz uniwersytetami i regionalnymi jednostkami naukowymi. Poza nowymi miejscami pracy, jest to także miejsce spotkań, miejsce związane z rozwojem kul-

tury i sztuki, ale również zupełnie nowy fragment Gdyni, w którym w udany sposób łączy się nowoczesne technologie z przemysłowym charakterem i dziedzictwem tego miejsca.

Rola parków naukowo-technicznych w umiędzynarodowieniu lokalnej gospodarki – przykład Gdyni

The role of science and technology parks in the internationalization of the local economy – the case of Gdynia

Parki naukowo-technologiczne mają być środowiskiem sprzyjającym powstawaniu innowacji, które z kolei zdynamizują rozwój lokalny. W praktyce rzadko kiedy założenie to jest pozytywnie weryfikowane. Do takich przypadków można zaliczyć Gdynię.

Celem wystąpienia jest przybliżenie działalności Pomorskiego Parku Naukowo-Technicznego w Gdyni. Udało się w nim stworzyć korzystne środowisko rozwoju dla rozpoczynających działalność firm. Mimo zróżnicowanego zakresu działalności, wspólnym mianownikiem wielu z nich jest zdolność do stworzenia oryginalnego i użytecznego produktu bądź usługi, które stają się przedmiotem zainteresowania podmiotów i klientów obecnych na rynkach międzynarodowych. Wykorzystując podejście indukcyjne, opierając się na wynikach analizy istniejących opracowań naukowych, dokumentów planistycznych, sprawozdań z działalności, informacji zawartych na stronach internetowych dokonano charakterystyki dotychczasowych osiągnięć parku i działających w nim firm ze szczególnym uwzględnieniem powiązań międzynarodowych. Okazały się one istotne, choć nie istotnie zmieniły trajektorii rozwoju gospodarczego miasta, dla którego podstawowe znaczenie ma nadal szeroko rozumiana gospodarka morską. Zwrócono także uwagę na rolę środowiska społecznego i gospodarczego. Bez uwarunkowanego tradycjami, wysokiego poziomu przedsiębiorczości w Gdyni sukces parku i działających w nim firm nie byłby zapewne tak duży. Parki naukowo-techniczne nie stanowią więc uniwersalnego narzędzia rozwoju lokalnego, a ich sukces zależy w istotnej mierze od cech otoczenia, w jakim funkcjonują.

Pomiar jakości usługi edukacyjnej w szkole wyższej. Przegląd metod, narzędzi i propozycja ich zastosowania w ocenie jakości studiów na kierunku geografia

Service quality measurement in higher education. An overview of methods and tools and a proposal of their application for quality evaluation of geography studies

Kształcenie w szkołach wyższych jest usługą podlegającą ocenie wielu interesariuszy. W zakresie zgodności z wymaganiami formalnymi, określonymi ustawą o szkolnictwie wyższym, jej jakość jest oceniana przez Państwową Komisję Akredytacyjną. Przyjmując perspektywę klienta – studenta i absolwenta - ocena wynika z jego subiektywnych opinii dotyczących różnych aspektów usługi, nie tylko bezpośrednio zależnych od uczelni i od jakości kształcenia. Skutki tych ocen mogą mieć doniosłe znaczenie dla dalszego funkcjonowania danej szkoły wyższej. Zasadne zatem wydaje się poszukiwanie metod i narzędzi, które pozwalałyby na prowadzenie badań sprzyjających rzetelnemu ilościowemu i jakościowemu rozeznaniu oceny jakości studiowania na danym kierunku i uczelni przez studentów oraz absolwentów.

Celem referatu jest:

- dokonanie przeglądu metod i narzędzi pomiaru oraz skalowania jakości usług edukacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem metody dedykowanej szkolnictwu wyższemu, tj.: HEdPERF;
- próba adaptacji kwestionariusza HEdPERF do specyfiki studiów na kierunku geografia.

Studia literatury wskazują, że możliwości jakie stwarza HEdPERF, wydają się czynić tę metodę przydatną nie tylko w badaniach dotyczących pomiaru jakości kształcenia na poziomie wyższym i czynników ją warunkujących, ale i diagnozy pozauczelnianych przyczyn zróżnicowania poziomu satysfakcji studentów i absolwentów z odbywanych lub ukończonych studiów.

Międzynarodowe powiązania na rynku producentów trolejbusów w Europie w latach 2000-2014

International relations on the market of trolleybus' manufacturers in Europe in the years 2000-2014

Trolejbusy nie są popularnym środkiem transportu miejskiego w Polsce, ale krajowi producenci taboru komunikacyjnego mają duże doświadczenie i znaczące osiągnięcia w produkcji i eksporcie tego typu pojazdów. Głównym wytwórcą trolejbusów w Unii Europejskiej stała się w ostatniej dekadzie firma Solaris Bus & Coach z Bolechowa, która w latach 2001-2014 wyprodukowała prawie 900 takich pojazdów, w tym tylko niespełna 140 na rynek krajowy. Produkcja trolejbusów marki Solaris była na tyle duża, że znacząco wpłynęła na rynek producentów tego środka transportu w Unii Europejskiej i w Europie. Szczególnie duże znaczenie miała dla krajów Europy Środkowo-Wschodniej, gdzie nadal funkcjonuje wiele systemów transportu trolejbusowego.

W niniejszych badaniach zmierzano do obserwacji przemian rynku producentów trolejbusów w Europie, zarówno w zakresie lokalizacji, jak i wielkości produkcji w ciągu ostatnich 15 lat. Do wykonania badań niezbędna była kwerenda wśród producentów trolejbusów w Europie i w innych instytucjach. W jej następstwie zebrano dane dotyczące wytwórców trolejbusów w całej Unii Europejskiej, w Szwajcarii i większości państw postsocjalistycznych Europy Wschodniej. Poza przedstawieniem wielkości i lokalizacji produkcji obrazowano międzynarodowe powiązania eksportowe ze szczególnym uwzględnieniem trolejbusów polskiej firmy Solaris. Zbadano modele funkcjonowania producentów na rynku trolejbusowym oraz określono ich wzajemne relacje. Wyniki badań zostały przedstawione w formie opracowań kartograficznych.

Service industries in the Carpathia-Podillia Region

For a society which tries to go from industrial to postindustrial stage of development it is important to define the role of the service sector as part of the economy. Taking into account the specificity of economic organization in the studied areas (Transcarpathian, Lviv, Ivano-Frankivsk, Chernivtsi, Ternopil regions), that is to say low level of industrial development and the lack of a significant number of competitive industrial enterprises, it should be emphasized the high rates of employment in the service sector - in general about 1.6 million of working population (more than 52% of total employment and in Lviv region this figure exceeds 56%). The largest number of employees in the service sector is related to trade, repair of motor vehicles, hotel and restaurant business (they consist of almost 40% of the employees of the overall service sector). It is likely that these figures are slightly underestimated, as not all employees of hotel and restaurant business, and of repair of automobiles and real estate are registered in government fiscal and regulatory institutions.

The important indicator, which allows to assess the level of social development, is the level of payment in certain sectors. According to state statistics, the lowest wage level indicator is in the hotel and restaurant business (average 1.4 thousand UAH) and in the sector of repair of motor vehicles (1.9 thousand UAH). To tell the true, this data is not trustful, because the Ukrainian consumer services do not show the real income as well as the wages rate. However, workers in these sectors have the lowest level of social protection. Traditionally these workers have no trade union or other forms of protection. They are rarely professionally trained and cannot afford education. They are usually seasonally employed and can be classified as hired employees. The highest wages demonstrates the financial and banking sector (3.7 thousand. UAH) and sphere of public administration (3.1 thousand UAH).

Service sector in Carpathia-Podillia region is becoming crucial in solving the problems of the local economy and employment of local people.

Realizacja polityki transportowej miasta Krakowa poprzez funkcjonowanie parkingów podziemnych – wyniki badań terenowych

Implementation of the transportation policy of the Cracow by operation of underground car parks – the results of field studies

Polityka Transportowa dla Miasta Krakowa na lata 2007 – 2015 przyjęta przez Radę Miasta Krakowa w dniu 4 lipca 2007 r. (Uchwała Nr XVIII/225/07) jest podstawowym dokumentem określającym wolę działania samorządu Krakowa w odniesieniu do planowania, organizacji i rozwoju systemu transportowego miasta. Głównym celem Polityki Transportowej jest stworzenie warunków dla sprawniejszego i bezpieczniejszego przemieszczania osób i towarów, przy spełnieniu wymogów ograniczenia uciążliwości transportu dla środowiska, a przez to poprawa dostępności komunikacyjnej w obrębie miasta oraz z terenów obszaru metropolitalnego, województwa i kraju. Dla realizacji tego dokumentu wskazano na konieczność podjęcia działań między innymi w zakresie parkowania. Podkreślono między innymi, iż budowa parkingów wielopoziomowych (w tym podziemnych) w śródmieściu ma mieć na celu przywrócenie pierwotnej funkcji ulic. Ich budowa nie powinna zwiększać potencjału parkingowego obszaru śródmiej-skiego, a być ukierunkowana na eliminację parkowania przyulicznego, co stworzy lepsze warunki dla pieszych oraz dla komunikacji publicznej.

Celem podjętych rozważań jest przeanalizowanie realizacji programu budowy parkingów podziemnych w obszarze centrum (zgodnie z dokumentem Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Krakowa przyjętego uchwałą Rady Miasta Krakowa Nr CXII/1700/14 z dnia 9 lipca 2014 r.). Szczególną uwagę poświęcono funkcjonowaniu, otwartego w listopadzie 2014 roku, „Parkingowi przy Muzeum” w Krakowie. Przeprowadzone w czerwcu 2015 roku studia terenowe obejmowały trzy obszary problemowe. Badano napeł-

nienie parkingu, pochodzenie (na podstawie tablic rejestracyjnych) i rotację pojazdów, a także liczbę osób oraz płeć kierowcy. Równocześnie weryfikowano w promieniu izochrony dojścia pieszego 300 metrów przypadki nielegalnego parkowania i jego przyczyny oraz liczbę wolnych miejsc postojowych w wyznaczonych do parkowania obszarach. Ponadto przeprowadzono wywiady z mieszkańcami weryfikujące środek transportu, znajomość istnienia parkingu. Pytano także o cenę abonamentu miesięcznego (w tym nocnego) za korzystanie z parkingu, która byłaby do zaakceptowania przez mieszkańców. We wnioskach opracowanych w formie rekomendacji i wytycznych wskazano na konieczność: korekty architektury informacji wewnątrz parkingu, poprawy skuteczności egzekucji przepisów dotyczących poprawności parkowania na powierzchni, jak również zróżnicowania oferty taryf korzystania za parking (na przykład abonamenty nocne dla mieszkańców).

Problematyka badawcza uwarunkowań międzynarodowych transformacji przemysłu Polski

International determinants of Polish industry transformation – research-related issues

Rozpoczęte po 1989 r. procesy transformacji polskiej gospodarki i jej poszczególnych sektorów (rolnictwa, przemysłu, usług), związane ze zmianą systemu nakazowo-rozdziałowego na system oparty na regułach rynkowych, przebiegają w specyficznym okresie przechodzenia z industrialnej przez postindustrialną do informacyjnej fazy rozwoju cywilizacyjnego. Przemiany te, prowadzące do dostosowania się przedsiębiorstw i różnych struktur przemysłu (własnościowych, branżowych, przestrzennych i in.) do zmieniających się zasad gospodarowania, zachodzą więc nie tylko pod wpływem wdrażanych w Polsce nowych instrumentów prawnych, implementowanych w związku z transformacją systemową, ale także różnorodnych impulsów z otoczenia międzynarodowego. Impulsy te związane są głównie z rosnącą rolą wiedzy w procesach gospodarczych, globalizacją gospodarki światowej, procesami integracji europejskiej, rosnącymi przepływami kapitału inwestycyjnego, a w ostatnich latach także recesji gospodarki światowej i różnorodnymi napięciami społeczno-politycznymi w Europie i innych regionach świata.

Problematyka wpływu uwarunkowań międzynarodowych na procesy restrukturyzacji przedsiębiorstw przemysłowych i przemian struktur przestrzennych przemysłu w okresie transformacji stała się przedmiotem zainteresowania wielu badawczy, w tym także geografów ekonomicznych. Szczególną rolę odegrały tu prace podejmowane na gruncie geografii przemysłu, która w okresie przemian roli działalności przemysłowej w gospodarce, podjęła tę aktualną problematyką badawczą, zarówno od strony rozwijania koncepcji teoretycznych jak i ich weryfikacji empirycznej, a także formułowania wniosków o charakterze aplikacyjnym dla celów polityki przemysłowej i rozwoju regionalnego czy lokalnego. Celem podjętej pracy badawczej jest więc próba zarysowania podejmowanej przez badaczy, w tym geografów ekonomicznych, problematyki, poprzez określenie głównych zainteresowań badawczych i związanych z nimi ważniejszych osiągnięć, zarówno poznawczych jak i w zakresie rozwoju koncepcji teoretycznych. Przedmiotem analizy krytycznej literatury są prace publikowane głównie przez przedstawicieli ośrodków geograficznych w Polsce oraz innych krajów Europy Środkowej

i Wschodniej, zajmujących się problematyką transformacji przemysłu w Polsce. Wstępna analiza podejmowanych prac wskazuje na kształtowanie się kilku zasadniczych obszarów badawczych związanych z: 1) próbami rozwoju koncepcji systematyzujących i kategoryzujących czy hierarchizujących wpływ różnorodnych czynników międzynarodowych na przemiany przemysłu oraz możliwością wyjaśnienia przemian w oparciu o znane koncepcje teoretyczne, 2) określeniem oddziaływania czynników związanych z procesami globalizacji i przemianami społeczno-kulturowymi społeczeństwa, 3) analizą wpływu liberalizacji przepływów towarów i kapitału w gospodarce światowej i europejskiej oraz roli kapitału zagranicznego w prywatyzacji, restrukturyzacji i przemianach strukturalnych przemysłu, 4) skutkami integracji Polski z Unią Europejską, 5) wpływem kryzysu finansowego, a w konsekwencji spowolnienia w gospodarce światowej i związanym z nimi koncepcjami reindustrializacji gospodarki europejskiej. W oparciu o analizę dotychczasowych prac podjęto próbę zarysowania nowych wyzwań badawczych i możliwych kierunków badań, które mogłyby być podjęte na gruncie geografii przemysłu w zakresie rozpoznania i tworzenia koncepcji teoretycznych wpływu czynników międzynarodowych na procesy przemian przemysłu i jego otoczenia.

Przestrzenne zróżnicowanie kondycji finansowej korporacji w Europie Środkowej w czasie spowolnienia gospodarczego

Spatial diversity of the corporation's financial condition in Central Europe during the economic downturn

W referacie zwrócono uwagę na wyniki badań zróżnicowania kondycji finansowej największych firm Europy Centralnej opracowanych w raportach firmy Deloitte dla lat 2008-2012. Liczbę firm ich przychody i dochody zagregowano do kraju, w którym znajduje się siedziba zarządu. Wykazano, iż spowolnienie gospodarcze lat 2008-2012 generalnie nie wpłynęło negatywnie na kondycje badanych firm, aczkolwiek występuje silne regionalne zróżnicowanie. Wyższą dynamiką parametrów finansowych cechowały się kraje położone w północnej części Europy Centralnej, gdzie najwyższe sumaryczne przychody i dochody generują korporacje polskie i czeskie. Największa gospodarka mierzona w poziomie PKB niekoniecznie sprzyja wysokim wynikom przeliczonym na jedną korporację. Przykładem tego może być Polska, gdzie mimo dużej ilości siedzib zarządów, najwyższych w regionie przychodów i dochodów, nie wpływa to pozytywnie na średnie wyniki finansowe uzyskiwane przez poszczególne firmy. Z kolei firmy ulokowane w krajach o mniejszych gospodarkach generują wyższe średnie dochody i przychody, co zauważono w Słowenii, Bułgarii i Macedonii.

RENATA RETTINGER, FRANCISZEK MRÓZ

Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej, Kraków, Polska

Kultura czasu wolnego studentów a funkcja rekreacyjna miasta

Culture of free time students and recreational function of the city

Potrzeba wypoczynku i regeneracji sił jest aktualnie jednym z ważniejszych elementów składowych stylu życia współczesnych mieszkańców dużych miast. Miasta oraz ich otoczenie stwarzają szereg możliwości do aktywnego wypoczynku, są to zarówno obszary rekreacyjne na „świeżym powietrzu” jak i obiekty o przeznaczeniu rekreacyjnym i rozrywkowym. Zmiana zachowań rekreacyjnych mieszkańców miast ma wpływ na wielkość zaplecza sportowo-rekreacyjnego oraz różnorodność oferowanych usług. Wydaje się być zasadnym stwierdzenie, że rynek usług rekreacyjnych w miastach jest bardzo dobrze przygotowany na zwiększający się popyt w zakresie aktywnego wypoczynku.

W niniejszym opracowaniu podjęto próbę analizy wielkości popytu na usługi rekreacyjne wśród studentów kierunku „Turystyka i rekreacja” trzech Uczelni w Małopolsce: Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, Instytutu Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie oraz Podhalańskiej Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Targu. W badaniach wykorzystano kwestionariusz ankiety skonstruowany przez Autorów prezentacji, który zawierał 26 pytań dotyczących: uprawiania turystyki (jej rodzajów, częstotliwości wyjazdów) – szczególnie akcent położono na turystykę aktywną, czynników hamujących aktywność turystyczną, „tradycji rodzinnych” w uprawianiu turystyki oraz zdrowego trybu stylu życia.

Opracowanie jest próbą analizy wielkości i struktury popytu na usługi rekreacyjne w Krakowie w obrębie jednej grupy konsumenckiej (studenci).

Modelowanie dostępności i mobilności w kontekście źróźnicowań regionalnych liczby ludności, PKB i spółek prawa handlowego

Modeling of accessibility and mobility in the context of regional differences in total population, GDP and commercial law companies

Referat stanowi oryginalną syntezę badań dostępności i mobilności prowadzonych w IGiPZ PAN w kontekście uwarunkowań przestrzennych rozwoju przemysłu w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem rozkładu przestrzennego ludności, PKB oraz lokalizacji spółek prawa handlowego. Podjęto się analizy dostępności potencjałowej w transporcie ciężarowym, gdzie na miarę atrakcyjności celu wpływa zarówno liczba ludności jak i PKB. Do analizy empirycznej wykorzystano autorską aplikację OGAM. W części referatu poświęconej mobilności wykorzystano rezultaty modelowego rozkładu ruchu na krajowej i wojewódzkiej sieci drogowej z wykorzystaniem oraz oprogramowania VISUM. Przedstawiono oryginalną metodę, która porównuje wyniki modelu grawitacyjnego z rzeczywistym rozkładem ruchu, wynikającym z pomiarów natężenia ruchu w sieci w odniesieniu do podróży między spółkami prawa handlowego wykonywanych przez przedsiębiorców (biznesmenów, przedstawicieli handlowych itd.). Porównano z wykorzystaniem analizy kartograficznej rozkład teoretyczny ruchu pojazdów osobowych i pokazano przeszacowanie / niedoszacowanie ruchu względem wyników Generalnego Pomiaru Ruchu w 2010 r. Zarówno w badaniu dostępności, jak i mobilności wykorzystano macierz czasów podróży na poziomie gminnym (2321 jednostek). Prędkości obliczono na podstawie modelu prędkości IGiPZ PAN. Wskazano, że modele potencjału i grawitacji należą do mało popularnych metod analizy uwarunkowań transportowych rozwoju przemysłu w Polsce i dają duże możliwości w zakresie wskazywania potencjalnych lokalizacji dla nowych inwestycji w kontekście zarówno transportu towarów, jak i podróży służbowych.

Abstrakt oparto na wynikach analiz przeprowadzonych w ramach dwóch projektów finansowanych ze środków Narodowego Centrum Nauki na podstawie decyzji DEC-2012/05/B/HS4/04147 i DEC-2014/13/B/HS4/03351.

Zmiany przestrzeni przemysłowej wybranych miast Polski po akcesji do Unii Europejskiej

Changes in industrial areas of selected Polish cities after the accession to the European Union

Niniejsze studium ulokowane zostało w szeroko dyskutowanej w kręgach naukowych i politycznych w Polsce problematyce suburbanizacji, zmian funkcji i struktury przestrzennej miast oraz otaczających ich obszarów zewnętrznych. Dyskusja i badania dotyczące tego zjawiska obecne w wielu publikacjach koncentrują się głównie na zagadnieniach społecznych, demograficznych i ekonomicznych.

Poruszana jest w nich dynamika zjawisk na styku miasta rdzeniowego i obszaru zewnętrznego. Sam obszar (strefa) zewnętrzny delimitowany jest w różny sposób przez różne instytucje, brak jest konsensusu w tej sprawie. Określany jest obszarem funkcjonalnym, metropolitalnym, regionem miejskim, suburbiami, bardziej tradycyjnie i całościowo aglomeracją. Szczególnie interesująco naukowo spośród wielu zagadnień dotyczących relacji układu obszar centralny (core city) – obszar zewnętrzny, przedstawia się proces deindustrializacji obszaru centralnego i rozwoju tej funkcji na obszarach otaczających.

Głównym celem studium jest dokonanie analizy i odpowiedź na pytania – czy w relacji miasto rdzeniowe obszar zewnętrzny dochodzi do zmian w sposobie użytkowania gruntów? W węższym ujęciu, czy potwierdzają się obserwacje dotyczące deindustrializacji miast rdzeniowych, zmian zajmowanych przestrzeni przemysłowych i przenoszenia, powstawania nowych funkcji gospodarczych na tereny podmiejskie i otaczające?

Dla realizacji postawionego celu posłużono się danymi GUGiK (Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii) dla lat 2009 i 2014 w układzie powiatów ziemskich i grodzkich. Dane liczbowe dotyczyły powierzchni i sposobu użytkowania gruntów w danej jednostce administracyjnej wg klasyfikacji urzędowej. Dodatkowo dla miast rdzeniowych dokonano pogłębienia analizy od roku 2005 (wg dostępności danych). Dla uzupełnienia analizy i dopełnienia obrazu prezentowanych zjawisk użyto danych o produktywności przemysłu w układzie powiatów. Obszar zewnętrzny miast delimitowano poprzez wybór powiatów w otoczeniu miast rdzeniowych – w nawiązaniu do stosowanych przez Eurostat Regionów Metropolitalnych oraz wyznaczonych w KPZK (Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju) Miejskich Obszarów Funkcjonalnych.

Wybrane aspekty rozwoju farm wiatrowych w Polsce

Windfarms development in Poland – chosen aspects

Od kilku lat Polska notuje duży wzrost mocy zainstalowanej odnawialnych źródeł energii. W roku 2014 odnawialne źródła energii stanowiły 11% mocy zainstalowanych w kraju. Wśród nich najszybciej rozwijają się instalacje wiatrowe, a przede wszystkim farmy wiatrowe. Wyraźny jest wzrost dynamiki przyrostu mocy instalacji wiatrowych od roku 2009. Obserwujemy zmiany w strukturze wielkości instalacji wiatrowych zarówno pod względem mocy pojedynczych turbin jak i łącznych mocy poszczególnych farm. Wyraźne jest zróżnicowanie przestrzenne rozmieszczenia farm wiatrowych w kraju. Najwięcej mocy zainstalowanych notuje się w województwie zachodniopomorskim.

W referacie przedstawiono uwarunkowania wpływające na rozwój energetyki wiatrowej w kraju. Następnie szczegółowo omówiono dynamikę wzrostu mocy zainstalowanych farm wiatrowych w kraju, a także przemiany struktury wielkości tych farm. Wskazano także jak struktura ta będzie się zmieniać w najbliższych latach. Przedstawiono ponadto rozmieszczenie farm wiatrowych w kraju uwzględniając dynamikę zmian w poszczególnych województwach.

KRZYSZTOF SALA

Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej, Kraków, Polska

Zmiany w strukturze przemysłu w Polsce w latach 1990-2014 – uwarunkowania i tendencje

Changes in the structure of industry in Poland in the years 1990-2014 – conditioning and trends

Celem referatu jest przedstawienie roli przemian i przekształceń w strukturze przemysłowej gospodarki w Polsce.

W referacie przedstawiono pokrótce zmiany w rozwoju przemysłu w Polsce począwszy od lat 90 do czasów współczesnych. Dokonano charakterystyki skali zmian jakie zaszły oraz omówiono najważniejsze obszary przeobrażeń, do jakich doszło. Badania dotyczyły również informacji z zakresu bieżących zadań polityki przemysłowej oraz wyzwań jakie niesie ze sobą dla omawianej polityki członkostwo w strukturach Unii Europejskiej. Wskazano również najbardziej innowacyjne dziedziny przemysłu i firmy, które je reprezentują. Podano również wielkość nakładów inwestycyjnych w przemyśle w Polsce w porównaniu do innych krajów europejskich. Dane zostały zilustrowane przy pomocy tabel i wykresów. Analizy dokonano na podstawie dostępnych danych zastanych.

Na podstawie dostępnej literatury książkowej, netografii i danych statystycznych wynika jasno, że w ostatnich latach doszło do znaczących przemian w strukturze przemysłu w Polsce. Jednakże sam proces nie uległ zakończeniu i nadal będzie postępował.

Analiza danych statystycznych i dostępnych materiałów dotyczących polityki przemysłowej, zmierzano do oceny zmian jakie zaszły oraz wskazań możliwych kierunków jakimi należy podążać w celu poprawy obecnej sytuacji.

ALIAKSEI SHADRAKOV, LIUDMILA FAKEYEVA

Mogilev State A.Kuleshov University, Belarus

Belarusian State University, Minsk, Belarus

Territorial aspects of health resort institutions' development in the Republic of Belarus

The main goal of the article is to study territorial specific features of health resort institutions in Belarus on the basis of first appeared statistic data, which characterize the condition and functioning of this net within administrative districts and the cities of oblast subordination. The main results have been received with the help of regional analysis methods. To evaluate their development we used the data of the number of health resort institutions and their basic functionality.

As the result of the studies we accomplished the evaluation of health resort institutions' development in the regions of Belarus, and revealed its spatial arrangement. The received scientific results are new as the main used indicators of the development of health resort institutions in cities of regional subordination and administrative districts have not been published before. The study of territorial arrangement of health resort institutions allows us to assess the development level of recreational facilities in the regions of the country. The received data concerning the territorial arrangement of health resort institutions can be used for the planning of the development of such institutions as well as for the development of tourism in the regions of Belarus.

Determinanty i perspektywy rozwoju sektora usług w Polsce

Determinants and perspective of service sector development in Poland

Rozwój sektora usług determinowany jest przez szereg czynników o zróżnicowanym charakterze, w tym technologicznych, instytucjonalnych, organizacyjnych, jak i społecznych. Część z nich związana jest z rozwojem całego sektora usługowego, inne stanowią specyficzne determinanty charakterystyczne tylko dla wybranych rodzajów usług np. biznesowych, czy opartych na wiedzy. Czynniki te mogą oddziaływać na określone branże, w różnych okresach czasu, lub w krajach o określonym poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego. Przytaczane w literaturze argumenty operują na różnych poziomach analizy – mikro, mezo i makro.

Jednoznaczne określenie przyczyn rozwoju sektora usług, mimo podejmowanych prób, pozostaje kwestią dyskusyjną, choć rosnące znaczenie usług we współczesnych gospodarkach nie jest kwestionowane. Sektor usług wpływa na strukturę społeczno-gospodarczą kraju, przyczyniając się bezpośrednio do rozwoju gospodarki, stanowiąc zasadniczy składnik PKB, a pośrednio oddziałując na wzrost produktywności pozostałych sektorów. Współcześnie efektywna działalność produkcyjna czy rolnicza nie może być realizowana bez znaczącego udziału w tych procesach usług. Coraz silniejsze współzależności występujące pomiędzy dobrami materialnymi i niematerialnymi we wszystkich procesach wytwórczych i na każdym etapie działalności wskazują na postępującą serwicyzację nie tylko procesów produkcyjnych i produktów, ale także zatrudnienia.

W polskiej gospodarce widoczny jest systematyczny wzrost zatrudnienia w sektorze usług, choć odsetek zatrudnionych w sektorze III pozostaje jednym z najniższych w UE. W 2002r. Polska dołączyła do gospodarek usługowych, przekraczając granicę 50-procentowego udziału zatrudnienia w usługach, co stanowi umowne kryterium tej klasyfikacji. W 2014r. wartość ta wynosiła 57,7%, przy czym niższe wskaźniki odnotowano tylko w Bułgarii i Rumunii. W analizowanym okresie tempo wzrostu zatrudnienia w sektorze usług w Polsce było wyższe niż w UE-15, co potwierdza tezę o konwergencji w tym obszarze. Podczas gdy w 1996r. różnica w poziomie zatrudnienia w sektorze III pomiędzy Polską a UE-15 wynosiła ponad 25 punktów procentowych, w 2014r. zmniejszyła się do niespełna 15

punktów procentowych, a liczba pracujących w usługach w latach 2000-2014 zwiększyła się o prawie 2,9 mln osób.

Mając świadomość wyczerpywania się formuły podziału gospodarki na trzy sektory i coraz większego znaczenia zmian zachodzących wewnątrz tych sektorów, niezbędne jest prowadzenie badań na niższym poziomie agregacji. Klasyczny podział sektora usług na rynkowe i nierynkowe oraz wyodrębnienie sekcji o największej dynamice zmian, pozwala na weryfikację hipotezy o konwergencji struktur zatrudnienia. Stąd celem podjętych badań jest rozpoznanie stanu rozwoju sektora usług w Polsce w latach 1991-2014, z uwzględnieniem zmian wewnątrzsektorowych oraz prognoza zatrudnienia do 2020 roku. Podjęte badania w obszarze przemian strukturalnych na rynku pracy umożliwiają ocenę poziomu rozwoju sektora usług w Polsce oraz wskazanie istotnych czynników determinujących tę sytuację.

Europejskie źródła i usługi danych przestrzennych w zakresie zagospodarowania przestrzennego: potrzeby i ograniczenia

European spatial data sources and services on land use: needs and constraints

Strategia Europa 2020, zawarta w komunikacie Komisji pod tytułem Europa 2020: strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, przedstawia wizję społecznej gospodarki rynkowej Europy w XXI wieku odnoszącej pełne korzyści gospodarcze i społeczne społeczeństwa cyfrowego.

Jedna z inicjatyw strategii Europa 2020, zawartych w komunikacie Komisji zatytułowanym Europejska Agenda Cyfrowa, przyznaje doniosłą rolę poprawie standardów w dziedzinie technologii informacyjno-komunikacyjnych (*information and communication technologies* - ICT) dla zapewnienia interoperacyjności aplikacji, usług i produktów, mając na względzie zmniejszenie fragmentaryzacji rynku cyfrowego, a jednocześnie promowanie innowacji i konkurencji. Z kolei inna inicjatywa tej Strategii zawarta w komunikacie Komisji zatytułowanym Zintegrowana polityka przemysłowa w erze globalizacji – postawienie konkurencyjności i rozwoju w centrum uwagi, wzywa Europę do rozwijania systemu standardów, który spełniałby oczekiwania zarówno uczestników rynku, jak i europejskich władz publicznych, promując jednocześnie wpływy Europy wkraczające poza jednolity rynek w globalnej gospodarce.

Ogólnym celem agendy cyfrowej jest zapewnienie korzyści gospodarczych i społecznych z jednolitego rynku cyfrowego w oparciu o szybki i ultraszybki Internet oraz interoperacyjne aplikacje. Autorka zwraca uwagę na potrzeby i ograniczenia związane z usługami danych przestrzennych dotyczących tematu „Zagospodarowanie Przestrzenne” w warunkach polskich przedstawiając je na tle innych krajów europejskich, w tym: Holandii, Wielkiej Brytanii.

Przestrzenno-czasowa analiza aktywności patentowej na poziomie regionalnym

Spatio-temporal analysis of patent activity at the regional level

Referat dotyczy badań aktywności patentowej, będącej odzwierciedleniem aktywności innowacyjnej, na poziomie regionów. W badaniu wykorzystano dane pochodzące z EUROSTATU obejmujące regiony Unii Europejskiej oraz lata 1999-2012. Jako główne determinanty zmian poziomu aktywności patentowej wskazano zasoby ludzkie mierzone za pomocą personelu B+R, badaczy zatrudnionych w tym sektorze i zasobów ludzkich dla nauki i techniki, czynnik finansowy w postaci nakładów brutto na działalność B+R oraz poziom rozwoju gospodarczego mierzony wielkością PKB.

Celem badań było wskazanie różnic w kształtowaniu się aktywności patentowej na poziomie regionalnym. Różnice te wynikają często nie tyle z przynależności do danego państwa, co z istniejącej infrastruktury, położenia, kultury czy tzw. Masy krytycznej w postaci odpowiedniego zaplecza kapitałowego i intelektualnego. W pracy wykorzystano model przestrzenno-czasowy z efektami stałymi i konstrukcją korekty błędem. Zastosowane podejście umożliwia z jednej strony wskazanie prawidłowości w ujęciu zagregowanym, z drugiej różnicowanie wyników w zależności od przyporządkowania przestrzennego. Ponadto konstrukcja błędem wskazuje na krótkoterminowe i długoterminowe relacje oraz zbieżność – lub jej brak - w odniesieniu do pewnego hipotetycznego punktu równowagi. Otrzymane wyniki wskazują na podstawowe różnice oraz określają ich wielkość pomiędzy badanym zjawiskiem w badanych regionach i ukierunkowują na dalsze badania zagadnienia innowacyjności regionów.

Wyniki badań potwierdziły nie tylko założenia o silnym zróżnicowaniu aktywności patentowej jako cechy własnej regionu, ale wskazały na rozbieżności w zakresie oddziaływania tych samych czynników (przy różnych uwarunkowaniach) na badaną aktywność w krótkim i długim okresie. Mimo realizowanej polityki konwergencji, poziom inercji badanego systemu innowacyjnego (jako całości) jest nadal wysoki.

Wybrane problemy jakości usług publicznych administracji samorządowej na przykładzie Słupska

Selected issues of public services quality in the local government administration – Słupsk case study

Jakość usług publicznych świadczonych na rzecz społeczności lokalnych przez jednostki administracji publicznej, ze szczególnym uwzględnieniem administracji samorządowej staje się w dojrzałych demokracjach wymogiem koniecznym do prawidłowego i akceptowanego zarządzania jednostką terytorialną. Z jednej strony podnoszenie jakości funkcjonowania administracji samorządowej jest ważne dla niej samej, ponieważ pozwala na zwiększenie skuteczności i efektywności planowanych i realizowanych zadań, z drugiej strony daje mieszkańcom, organizacjom społecznym, przedsiębiorcom – czyli grupie użytkowników informację o dbałości zaspokajania ich potrzeb.

W tym kontekście niezbędne jest wypracowanie narzędzi stałego monitoringu jakości usług publicznych i wypracowanie skutecznego narzędzia kontroli. Miasto Słupsk jako jedna z czterech gmin w województwie pomorskim poddane zostało badaniu przy testowaniu „Wzorcowego systemu regionalnego monitoringu jakości usług publicznych i jakości życia” – narzędzia mogącego skutecznie pomóc w pomiarze poziomu jakości świadczonych usług publicznych. Projekt realizowany był przez Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową na zlecenie Ministerstwa Cyfryzacji i Administracji. W opracowaniu podano analizie wyniki zastosowania tego narzędzia dla miasta Słupska opracowane przez ekspertów IBnGR w kontekście prowadzonej aktualnie działalności samorządu lokalnego.

KADIR TEMURÇIN, YOLCU ALDIRMAZ
Süleyman Demirel University, Turkey
Yüzüncü Yıl University, Turkey

The development, structure and spatial distribution of electric-electronic industry in Turkey

The aim of this study is to show and explain the historical development of electric-electronic industry in Turkey, its structural characteristics, the number of workers and factories, the amount of production, commercial activity, added value and spatial distributions.

The data used were obtained from Turkish Statistical Institution, Ministry of Science, Industry and Technology, Division of Chambers and Commodity Exchanges of Turkey.

In particular the development of this branch of industry has been investigated in the period from 1927 till 2014. Spatial distribution of the electric-electronic industry in the provinces has been evaluated in 1992, 2002 and 2014. The electric-electronic industry, as a labour and capital intensive sector, has become significant globally since the mid of 20th century. In Turkey however it has become significant since 1990s. Indeed, while the share of electric-electronic industry in the manufacturing industry in 1992 was 1.25% and its proportion in employment was 0.74%, these proportions in 2012 increased to 2.29% and 4.72% respectively. Similarly the amount of export in this sector between 2002 and 2014 increased from 3.52 to 13.43 billion of dollars, the amount of import increased from 5.92 to 24.64 billion of dollars. The electric-electronic industry is concentrated in metropolitan centers as well as in the western part of the country.

MARTA ULBRYCH

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Polska

Udział polskiego przemysłu w międzynarodowych sieciach produkcyjnych

The participation of the Polish industry in international production networks

Postępująca liberalizacja gospodarki światowej doprowadziła do intensyfikacji wymiany handlowej, zwłaszcza o charakterze wewnątrzgałęziowym. Specyficzną cechą współczesnego handlu jest rosnący w nim udział półproduktów i dóbr pośrednich. Równocześnie globalna integracja handlu spowodowała geograficzną fragmentaryzację i dezintegrację produkcji przemysłowej. Zjawisko to wiąże się z ekspansją globalnych łańcuchów wartości, czy inaczej międzynarodowych sieci produkcyjnych. Łańcuchy wartości stały się podstawowym narzędziem analizy zmian w zakresie międzynarodowych obrotów handlowych i organizacji przemysłowej. Zasadniczą determinantą realizacji produkcji w ramach międzynarodowych sieci produkcyjnych jest optymalizacja procesu produkcyjnego dzięki wykorzystaniu występujących pomiędzy krajami różnic w zakresie kosztów wytwarzania.

Celem opracowania jest próba określenia pozycji Polski w globalnych łańcuchach wartości w oparciu o dostępne dane statystyczne, w tym przede wszystkim statystyki OECD-WTO. Proponują one tzw. indeks partycypacji, który obrazuje udział krajowej wartości dodanej w eksporcie zagranicznym (partycypacja przednia - forward) i zagranicznej wartości w eksporcie krajowym (partycypacja wsteczna - backward). Biorąc pod uwagę aktualne dane, globalnie, tj. dla usług i produkcji, indeks ten wynosi dla Polski ok 50%. Istotne wydaje się także zbadanie struktury eksportu i zmian w tym zakresie, co umożliwi dalsze wnioskowanie na temat konkurencyjności polskiego eksportu.

Międzynarodowe uwarunkowania internacjonalizacji polskich przedsiębiorstw z perspektywy przedsiębiorczości międzynarodowej²

International conditions for internationalization of Polish firms from the international entrepreneurship perspective

Pojęcie ‘przedsiębiorczość międzynarodowa’ (PM), jak należy przypuszczać, zostało po raz pierwszy użyte w dysertacji doktorskiej Tomasa Otto Kohna w 1988 roku na Harvardzie, w której wykorzystano dane empiryczne z 1982 roku³. Opublikowane zostało natomiast po raz pierwszy prawdopodobnie w pracy J.F. Morrowa⁴ w tym samym roku. A już rok później pojęcie to pojawia się w publikacjach naukowych różnych autorów, m.in. P.P. McDougall⁵, która w kolejnych latach rozwija tę teorię wspólnie z B.M. Oviattem. Można zatem przyjąć, że obecnie przedsiębiorczość międzynarodowa jako obszar badań liczy zaledwie ćwierć wieku, choć jej intensywny rozwój nastąpił dopiero w połowie pierwszej dekady XXI wieku, czyli de facto kilka lat temu. W dużym uproszczeniu można przyjąć, że ogólne modele przedsiębiorczości międzynarodowej do wyjaśniania

² Referat i tekst powstał w ramach projektu badawczego pt. "Zachowania polskich przedsiębiorstw w procesie internacjonalizacji w świetle szkoły przedsiębiorczości międzynarodowej" (OPUS 4) realizowanego w latach 2013-2016 na Wydziale Ekonomii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie. Projekt został sfinansowany ze środków Narodowego Centrum Nauki przyznanych na podstawie decyzji numer DEC-2012/07/B/HS4/00701.

³ T.O. Kohn, *International Entrepreneurship: Foreign Direct Investment by Small U.S.-based Manufacturing Firms*, Unpublished DBA Thesis, Harvard University, Ann Arbor, MI 1988 (university microfilms).

⁴ J.F. Morrow, *International entrepreneurship: A new growth opportunity*, "New Management", 1988, vol. 3, no. 5, s. 59-62.

⁵ P.P. McDougall, *International versus Domestic Entrepreneurship: New Venture Strategic Behavior and Industry Structure*, "Journal of Business Venturing", 1989, vol. 4, s. 387-400.

procesów internacjonalizacji przedsiębiorstw (zwłaszcza MŚP) wykorzystują następujące zmienne⁶: (i) przedsiębiorcę jako kluczowy element modelu, w tym jego cechy, kognitywność, percepcję i dynamiczne kompetencje, (ii) uwarunkowania środowiskowe, w tym te tkwiące na rynku krajowym, jak i na rynkach międzynarodowych, (iii) przedsiębiorczy proces rozpoznawania okazji rynkowych, w tym odkrycie przedsiębiorczych szans, ich ocenę oraz wykorzystanie.

Międzynarodowe uwarunkowania internacjonalizacji przedsiębiorstw, czyli uwarunkowania zewnętrzne tkwiące w otoczeniu zagranicznym, stanowią jedną z trzech głównych zmiennych objaśniających proces internacjonalizacji przedsiębiorstw z perspektywy przedsiębiorczości międzynarodowej.

Głównym celem poznawczym badań jest identyfikacja kluczowych czynników internacjonalizacji przedsiębiorstw tkwiących w otoczeniu międzynarodowym oraz eksploracja wpływu tych czynników na proces internacjonalizacji polskich przedsiębiorstw. Referat prezentuje cząstkowe wyniki badań na próbie 355 przedsiębiorstw, a ankietyzacja została zrealizowana w 2015 roku w ramach grantu OPUS realizowanego na Wydziale Ekonomii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie.

⁶ K. Wach, *Przedsiębiorczość międzynarodowa jako nowy kierunek badań w obrębie teorii internacjonalizacji przedsiębiorstwa* [w:] *Tradycyjne i nowe kierunki rozwoju handlu międzynarodowego*, red. S. Wydymus, M. Maciejewski, CeDeWu, Warszawa 2014.

Zatrudnienie w sektorze przemysłowym w krajach UE

Employment in industrial sector in the EU countries

W większości krajów Unii Europejskiej dokonały się zasadnicze przeobrażenia strukturalne w zatrudnieniu, ale istnieją też takie, w których proces ten ma charakter rozwojowy. O ile przepływy zasobów pracy pomiędzy sektorami gospodarki są zjawiskiem zbadanym i opisanym o tyle istnieje potrzeba kontynuacji badań empirycznych obejmujących przeobrażenia strukturalne w obrębie wybranych sektorów i pomiędzy wchodzącymi w ich skład sekcjami. Zakres przedmiotowy pracy obejmuje wybrane zmienne charakteryzujące zatrudnienie w sektorze przemysłowym w krajach Unii Europejskiej. W badaniu wykorzystano wybrane metody wielowymiarowej analizy statystycznej.

Celem badania jest wyłonienie krajów UE tworzących względnie jednorodne grupy, uwzględniające zbiór cząstkowych zmiennych kontrolnych. Zamierzeniem Autora jest także wyjaśnienie tendencji zatrudnienia w sekcjach przemysłów nowoczesnych.

Zmiany w turystycznym transporcie lotniczym Egiptu, Tunezji i Maroko w latach 2008-2015

Changes in the tourist air transport in Egypt, Tunisia and Morocco in 2008-2015

Rewolucja, zwana „Wiosną Arabską” i kolejne próby reform, wraz z odsunięciem od władzy prezydenta i przejściem jej przez reżim wojskowy, znalazły swojej odbicie w zmianach wielkości lotniczego, turystycznego ruchu pasażerskiego w krajach Aryki Północnej. W Egipcie w 2011r. w porównaniu do 2008r. w porcie lotniczym Szarm El-Szejk ruch pasażerski zmniejszył się o 37% w 2011r., a w Hurghada o 27% w tym samym okresie. Stabilizacja sytuacji politycznej w kolejnych latach spowodowała wzrost wielkości przewozów lotniczych.

Podobnie, ze względu na „Jaśminową Rewolucję”, kształtowały się zmiany w przewozach lotniczych w Tunezji. Wśród wybranych lotnisk, głównych destynacji turystycznych, spadek wielkości ruchu nastąpił w Monastyr, w Dżerba i w Tunisie. Jedynie lotnisko w Enfidha wykazuje wzrost ruchu turystycznego w latach 2009–2011. Po stabilizacji sytuacji politycznej w latach 2012-2014, seria zamachów terrorystycznych w 2015r. kolejny raz wpłynęła na zmniejszenie liczby pasażerów.

Zupełnie inaczej wygląda sytuacja w Maroku, w którym demokratyczne i w pewnym stopniu reformatorskie rządy króla Muhammada VI zapewniły krajowi okres stabilizacji politycznej. Porty lotnicze w dwóch głównych regionach turystycznych, w Agadirze na wybrzeżu Atlantyku i w Marrakeszu, dawnej stolicy kraju cechują niewielkie wahania liczby pasażerów. Natomiast ośrodek gospodarczy i turystyczny z portem lotniczym w Casablance wyróżnia wyraźna tendencja wzrostu.

Wpływ uwarunkowań międzynarodowych na rozwój technopolii Grenoble

The influence of international factors on the development of Grenoble technopolitan area

Wyniki prowadzonych badań dotyczą problematyki rozwoju przemysłu w aglomeracji Grenoble z uwzględnieniem wpływu czynników o charakterze międzynarodowym. Miasto, z uwagi na swoje położenie pomiędzy wielkimi masywami górskimi nazywane jest stolicą Alp Francuskich. Uwarunkowania przyrodnicze zdeterminowały kierunki urbanizacji obszaru i wpłynęły na rodzaj podjętej działalności przemysłowej.

Wiek XIX to okres szybkiego rozwoju miasta. Działające w regionie kopalnie wapienia w połączeniu z łatwym dostępem do wody pozwoliły Grenoble bardzo szybko stać się francuskim liderem w produkcji naturalnego cementu. Równie szybko z podobnych powodów rozwijały się zakłady papiernicze, wspierane przez przemysł metalurgiczny wytwarzający maszyny do wyrobu papieru. W tym czasie w regionie rozwinęły się branże elektrochemii i elektrometalurgii, co skutkowało wzrostem gospodarczym i tworzeniem nowych firm. Wykorzystanie energii wodnej w przemyśle na dużą skalę wymagało także wysoko wyspecjalizowanych kadr pracowniczych. Aglomeracja Grenoble posiada bogate tradycje współpracy przemysłu ze środowiskiem naukowym. Od XIX wieku na miejskim uniwersytecie kształcono młodych inżynierów i techników, którzy później znajdowali zatrudnienie w elektrotechnice, hydraulice czy papiernictwie. Innowacyjność przedsiębiorców, umiejętności pracowników, istnienie bliskich relacji pomiędzy edukacją, badaniami i biznesem zaowocowały między innymi powstaniem Strefy Innowacji i Badań Naukowo-Technicznych. Dzisiaj Grenoble jest międzynarodowym ośrodkiem naukowym, centrum elektroniki, badań jądrowych i nowych technologii.

Podstawą rozwoju technopolii Grenoble była przede wszystkim budowa dostępnych publicznie ośrodków badawczych o znaczeniu międzynarodowym. Przyciągnęły one firmy, które zdecydowały się zainwestować w innowacyjne rozwiązania korzystając z miejscowego potencjału naukowego. Dzięki górskiemu otoczeniu wytworzył się tu unikalny klimat, sprzyjający pracy naukowej. Rozwój technopolii to działania wielopłaszczyznowe, całkowicie zmieniające przestrzeń i krajobraz metropolii. Pozwoliły one stworzyć z Grenoble nowoczesny ośrodek wysokich technologii o zasięgu międzynarodowym.

Rola przemysłu w kształtowaniu gospodarki i społeczeństw epoki post-industrialnej

The role of industry in the development of economies and societies of post-industrial era

Rozwój przemysłu przetwórczego, który został zapoczątkowany w połowie XVIII wieku spowodował bardzo szybki rozwój uprzemysławianych obszarów miejskich i stopniowe wypieranie przez niego działalności rzemieślniczych. Począwszy od XIX wieku przemysł stał się głównym czynnikiem wpływającym na rozwój miast, co doprowadziło do ukształtowania się nowych struktur społecznych.

Od drugiej połowy XX w. rola przemysłu w aktywizacji zasobów pracy w przypadku wysoko rozwiniętych społeczeństw systematycznie maleje. Wraz z postępującymi zmianami w strukturach i organizacji produkcji procesy te prowadzą do wykształcenia się nowych społeczeństw gospodarki opartej na wiedzy. W krajach Europy Środkowej i Wschodniej procesy te uwidoczniły się wraz z rozpoczęciem procesów w transformacji ustrojowej w ostatniej dekadzie XX w. Nowy przemysł, nie tylko ten z zakresu wysokich technologii, charakteryzuje się znacznie niższą pracochłonnością produkcji, co przekłada się na mniejszy popyt na rynku pracy. Inne są także oczekiwania, co do umiejętności i kwalifikacji pracowników, stąd też często występuje niedopasowanie struktury na rynku pracy, gdyż nawet duża podaż pracowników nie odpowiada jakościowo zapotrzebowaniu ze strony pracodawców. Konsekwencją tych procesów są zmiany bazy ekonomicznej miast w zakresie udziału procesów produkcji oraz wykształcanie się tzw. społeczeństwa post-industrialnego. Można postawić więc pytania o obecny wpływ uprzemysłowienia na struktury społeczno-gospodarcze oraz wyznaczyć optymalny kierunek gospodarczych ścieżek rozwoju miast i regionów.

Celem pracy jest wskazanie roli przemysłu w rozwoju gospodarki i rynku pracy w przestrzeni lokalnej miast, gmin oraz w skali regionów, a także ukazanie jego wpływu na kształtowanie się nowych struktur społecznych. Powyższy cel poznawczy ma także charakter aplikacyjny, gdyż wnioski wynikające z pracy pozwalają na ich zastosowanie w procesach planowania rozwoju ośrodków lub obszarów, szczególnie na etapach opracowania strategii rozwoju miast i gmin.

Międzynarodowe uwarunkowania rozwoju przemysłu zbrojeniowego

International determinants for armaments industry development

Przedmiotem referatu jest rozwój przemysłu zbrojeniowego zarówno w kwestii jakościowej, czyli podnoszenia poziomu zaawansowania technologicznego i innowacyjności, a także ilościowej oznaczającej zwiększanie produkcji i asortymentu.

Celem jest odnalezienie szczególnych uwarunkowań, które sprawiają, że dane państwo traci znaczenie na międzynarodowym rynku uzbrojenia, a inne zyskuje. Kilka uwarunkowań, między innymi sojusze militarne, powszechny dostęp do broni, doświadczenie wojenne, zaangażowanie w misje pokojowe ONZ, będą poddane korelacji z czynnikami wynikającymi z aktualnego rozwoju przemysłu zbrojeniowego w wybranych krajach Europy. Dobór metody korelacji został dobrany i uzależniony od tego czy czynniki będą ilościowe, czy jakościowe. W ich wyniku uzyskano odpowiedź, które z międzynarodowych uwarunkowań analizowanych w badaniu są pozytywnie skorelowane w przypadku państw o wysokim poziomie rozwoju przemysłu zbrojeniowego. Polski przemysł zbrojeniowy posiada bogate tradycje i ma potencjał do rozwoju. Dzięki przeprowadzonej analizie uda się zarekomendować działania promujące rodzimy przemysł zbrojeniowy na rynkach międzynarodowych. Ponadto przeprowadzone badania stanowią kontynuację badań autorskich nad przemysłem zbrojeniowym, co poprzednimi artykułami opublikowanymi w czasopiśmie „Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego” stanowić będzie zamknięcie serii o tej tematyce.

Kierunki przemian bazy noclegowej oraz jej wykorzystanie na wybrzeżu Chorwacji w latach 1993-2013

Directions of accommodation's changes and its use on the Croatian coastline in the years 1993-2013

Proces rozpadu Jugosławii zapoczątkowany po śmierci Josipa Bros Tito doprowadził do proklamowania 25 czerwca 1991 r. niepodległości przez Chorwację. Konsekwencją tej decyzji były rozpoczęte działania wojenne, które nie pozostały bez znaczenia dla wielkości bazy noclegowej oraz stopnia jej wykorzystania. Od roku 1995 nastąpił silny proces prywatyzacji, który objął swoim zasięgiem również bazę noclegową. Rządy Franjo Tuđmana, poprzez wzrost bezrobocia i inflacji, doprowadziły niemalże do upadku chorwackiej waluty. Wpłynęło to na zmianę atrakcyjności turystycznej Chorwacji od strony rynkowej. Lata 2000-2007 były okresem, w którym doszło do poprawy sytuacji na rynku usług turystycznych, który pokrywał się z okresem przemian gospodarczych. Niestety, brak poważniejszych BIZ doprowadził w roku 2007 i kolejnych latach do wyhamowania wzrostu chorwackiego PKB oraz zubożenia społeczeństwa. Również międzynarodowy kryzys gospodarczy nie pozostał bez wpływu na sytuację na rynku usług turystycznych. W latach 2007-2008 doszło do rozwoju wielkości bazy noclegowej oraz wzrostu liczby turystów przy jednoczesnym skróceniu średniego czasu ich pobytu. Lata 2009-2011 to okres, w którym nastąpił spadek liczby turystów w Chorwacji. Można go wytłumaczyć jako opóźniony efekt międzynarodowego kryzysu gospodarczego. Jednak powolny wzrost wielkości wskaźnika rozwoju bazy noclegowej pozwala definiować omawiany okres jako etap pozytywnych przemian na rynku usług turystycznych. W roku 2012 doszło do znacznego spadku liczby miejsc noclegowych przy niewielkim wzroście liczby turystów. Doprowadziło to do zwiększenia efektywności wykorzystania bazy noclegowej poprzez wzrost wskaźnika rozwoju bazy noclegowej. W lipcu 2013 Chorwacja stała się członkiem UE. Wpłynęło to w bezpośredni sposób na rynek usług turystycznych. Nastąpił znaczny wzrost liczby turystów, szczególnie z krajów UE, oraz rozwój bazy noclegowej. Nie bez znaczenia dla wielkości ruchu turystycznego było wprowadzenie obowiązku wizowego od 1 kwietnia 2013 r. dla obywateli z takich krajów jak Rosja, Ukraina czy Turcja. Zaistniałe zmiany nie wpłynęły jednak na śred-

nią długość pobytu turystów w Chorwacji. W ciągu całego okresu nastąpiło przesunięcie bazy noclegowej z głębi kraju do strefy nadmorskiej, gdzie w roku 1993 kumulowało się 89% miejsc noclegowych by w roku 2014 skupiać ich 98%.

TOMASZ WISKULSKI, JAN A. WENDT

*Akademia Wychowania Fizycznego i Sportu w Gdańsku, Polska
Uniwersytet Gdański, Polska*

Dostępność komunikacyjna regionów turystycznych wybrzeża Chorwacji

Transport accessibility of tourist regions of the Croatian coastline

Sytuacja geopolityczna Chorwacji po wojnie domowej z początku lat 90. XX w. wpłynęła na znaczny upadek turystyki. Jednak historia pokazuje, że kraj, gdzie miały miejsce działania zbrojne potrafi skutecznie wykorzystać daną mu jeszcze raz szansę oraz rozwijać ofertę turystyczną wraz z infrastrukturą transportową, która to jest niezbędna do realizacji funkcji turystycznej.

Celem pracy jest przedstawienie zróżnicowania stopnia dostępności komunikacyjnej regionów turystycznych wybrzeża Chorwacji w porównaniu dla transportu drogowego i lotniczego jako dwóch głównych środków transportu kształtujących ruch turystyczny tego kraju. Nadmorskie regiony turystyczne w Chorwacji znajdują się w strefie izochrony 120 minut sześciu portów lotniczych zlokalizowanych na jego terytorium oraz prawie w całości w zasięgu izochrony 60 minut. Wyjątek stanowią regiony Wybrzeża Zatoki Kvarner oraz Dalmacji Południowej oraz Dubrownicki, który to tworzy eksklawę oddzieloną od głównej części kraju przez 17 km pas wybrzeża przynależny do Bośni i Hercegowiny. Przedstawiona w pracy sieć portów lotniczych przyczyniła się do realizacji postulatów przewozowych dotyczących dostępności i bezpośredniości obszarów docelowych. Świadczy o tym rosnący w latach 2000-2011 obsługiwany przez nie ruch pasażerski. Ogromne znaczenie dla wielkości przewozów transportem lotniczym posiada transport drogowy, gdzie średni czas potrzebny na realizację podróży z Polski do regionów turystycznych Chorwacji wynosi około 14 godzin. W przypadku transportu drogowego ciężko jest mówić o realizacji jednego z postulatów przewozowych dotyczącego bezpieczeństwa, gdyż spadek koncentracji towarzyszący długiej jeździe wpływa negatywnie na odbiór podróży przez turystów. Z kolei bezpośredniość i relatywna taniość wykorzystania transportu drogowego względem lotniczego pozostają głównymi czynnikami decydującymi o wyborze właśnie tego środka transportu. Natomiast w przypadku przewozów autokarowych można dodatkowo mówić o realizacji postulatu masowości, którego realizacja w przypadku transportu lotniczego i samochodowego jest niemożliwa.

Luka rozwoju gospodarczego: szansa czy przeszkoda w absorpcji skutków obecności BIZ

Economic development gap: an opportunity or an obstacle in absorbing the effects of the presence of FDI

Celem badań jest określenie zależności pomiędzy wzrostem gospodarczym, produktywnością pracy oraz obecnością bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Przeprowadzone zostało badanie na gruncie koncepcji zdolności absorpcyjnych gospodarki kraju przyjmującego inwestycje.

Wykorzystując panelowe techniki ekonometryczne w odniesieniu do gospodarek krajów UE postanowiono zweryfikować hipotezę głoszącą, nieliniową zależność pomiędzy luką rozwojową kraju inwestora i goszczącego a odnoszonymi przez ten ostatni korzyściami z obecności kapitału zagranicznego. Założono a priori, że istnieje optymalny poziom luki rozwojowej implikujący maksymalną absorpcję korzyści wynikających z obecności BIZ.

Wstępne wyniki badań na poziomie makroekonomicznym potwierdzają stawianą hipotezę. W toku badań stwierdzono również, że bezpośrednie inwestycje zagraniczne miały wpływ na postępującą konwergencję produktywności i zamożności państw Unii Europejskiej.

BARTOSZ WOJTYRA

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Poznań, Polska

Funkcjonowanie lokalnych stref aktywności gospodarczej na obszarach wiejskich województwa wielkopolskiego

The functioning of local economic activity zones in rural areas of Greater Poland Voivodeship

Przedmiotem referatu są lokalne strefy aktywności gospodarczej funkcjonujące na obszarach wiejskich województwa wielkopolskiego.

Głównym celem pracy jest omówienie uwarunkowań powstania i zasad działania zorganizowanych terenów inwestycyjnych w analizowanym regionie oraz określenie ich wpływu na wielofunkcyjny rozwój i stan zagospodarowania przestrzennego tego obszaru.

W referacie przedstawiono podstawy teoretyczne działania terenów, na których wspierana jest przedsiębiorczość, przybliżono definicje i sformułowano klasyfikację stref aktywności gospodarczej oraz zróżnicowano je w stosunku do specjalnych stref ekonomicznych. Zaprezentowana zostaje także charakterystyka i rozmieszczenie przedmiotowych terenów na obszarze województwa wielkopolskiego. Ponadto w referacie poruszane jest zagadnienie zasadności tworzenia lokalnych stref aktywności gospodarczej w oparciu o skutki ich funkcjonowania.

PAWEŁ MAREK WORONIECKI
Uniwersytet Jagielloński, Kraków, Polska

Patenty i ich ponadgraniczna ochrona prawna jako przesłanka dynamizująca industrializację gospodarki

Patents and their supraboundary legal protection as a circumstance imparting dynamism to industrialization of an economy

We współczesnych gospodarkach, w których główny nacisk jest kładziony na rozwój różnych gałęzi przemysłu opartych na nowoczesnych rozwiązaniach technicznych, konieczne jest zabezpieczenie tych rozwiązań. Mając na uwadze tę okoliczność, szersza analiza prawna powinna być skierowana na konstrukcje normatywne tworzące tego rodzaju zabezpieczenia, zwłaszcza w relacjach między różnymi krajami. Wiele państw strzeże w sposób szczególny informacji dotyczących niektórych technologicznych koncepcji. W tym kontekście można wskazać choćby porozumienie o ochronie prawnej wynalazków, wzorów przemysłowych, wzorów użytkowych i znaków towarowych przy realizacji współpracy gospodarczej i naukowo-technicznej, sporządzone w Moskwie dnia 12 kwietnia 1973 r. (Dziennik Ustaw z 1974 r. Nr 25, poz. 143).

Międzynarodowe uwarunkowania negatywnych konsekwencji ruchu turystycznego w Krakowie

International determinants of the negative consequences of tourism in Kraków

Ośrodki miejskie od zawsze stanowiły cel podróży turystycznych. Popularność odwiedzania miast w ramach turystyki wzrosła znacząco od połowy XX w., wówczas turystyka miejska przybrała rozmiary zjawiska masowego. Tradycyjne funkcje turystyki (religijne, poznawcze, wypoczynkowe itd.) współcześnie wzbogacone są o nowe formy takie jak: gastronomiczna, handlowa, rozrywkowa, sportowa czy kongresowa. Dla Krakowa i innych dużych miast rozwój nowych form turystyki jest efektem kryzysu miast wysokorozwiniętych. Turystyka jest postrzegana jako katalizator rewitalizacyjny i czynnik stymulujący rozwój społeczno-gospodarczy. Dodatkową determinantą są zmiany zachodzące w społecznym modelu wartości i konsumpcji. Wzrost potrzeb konsumpcyjnych stymuluje popyt na usługi rekreacyjne i rozrywkowe. Rozrywka stała się jednym z ważniejszych elementów współczesnego oblicza turystyki miejskiej.

Specyfika dużego ośrodka turystycznego jakim jest Kraków, sprawia, że pozytywnym funkcjom turystyki towarzyszą również negatywne zjawiska. Duża liczba turystów różnych narodowości sprzyja destrukcyjnym zachowaniom jak: pijaństwo, udział w seksturystyce, agresywne zachowania pod wpływem środków odurzających itp. Na rozwój dysfunkcji turystycznych w Krakowie istotny wpływ wywiera przede wszystkim aspekt ekonomiczny – rozrywka jest tańsza niż w innych miastach europejskich (alkohol, prostytutka, narkotyki). Rozwojowi negatywnych form turystyki w Krakowie sprzyja również zjawisko „city break”.

Działalność polsko-egipskich biur podróży w Sharm el Sheikh jako przykład międzynarodowego rozwoju usług turystycznych

The activity of Polish-Egyptian travel agencies in Sharm el Sheikh as an example of international development of tourist services

Egipt jest coraz bardziej popularny wśród polskich turystów. Wyjazdom sprzyja niezwykle korzystna cena imprez w porównaniu z ofertami innych nadmorskich krajów. Jedną z takich przyczyn jest fakt, że Egipt jest jedną z tzw. destynacji dolarowych. Oznacza to, że touroperatorzy organizujący imprezy w tym kraju, rozliczają się w dolarach. W sytuacji, gdy kurs dolara w stosunku do euro jest niższy, a złotówka ma silną pozycję wobec obu tych walut, wycieczki do Egiptu mają bardzo atrakcyjne ceny. Głównym celem przyjazdu turystów do Egiptu jest turystyka wypoczynkowa (piękne plaże), uczestnictwo w kursach nurkowania, snorkelling, windsurfing, żeglarstwo, jachting, wędkarstwo, golf oraz turystyka poznawcza. Intensywność zainteresowania oraz możliwości finansowe potencjalnych turystów spowodowały powstanie lokalnych biur podróży, które zajęły się zaspokajaniem nowo powstałych potrzeb, polegających na tworzeniu ofert dotyczących turystyki i wypoczynku. Coroczna duża liczba polskich turystów przybywających do Egiptu, pragnąca go poznać i zwiedzić, przyczyniła się do tego, że w egipskich kurortach powstają polsko-egipskie biura podróży oferujące turystom lokalne, fakultatywne wycieczki.

W referacie omówiona zostanie działalność największych polsko-egipskich biur podróży w Sharm el Sheikh takich jak: E Sharm.PI, Słoneczny Sharm, PolSharm, Słoneczny Brzeg czy Egipt Tours.

Autorka przedstawi wyniki badań, które przeprowadziła w sierpniu 2015 r. w Sharm el Sheikh wśród polskich turystów, którzy korzystali z usług lokalnych biur podróży. Zaprezentowane zostaną dane mówiące o tym, jaką formę turystyki i wypoczynku preferują ankietowani w Egipcie, co skłoniło ich do skorzystania z usług danego biura podróży, jak dowiedzieli się o jego istnieniu, w ilu fakultatywnych wycieczkach uczestniczyli, czym kierowali się przy wyborze lokalnego biura oraz ile pieniędzy wydali w polsko-egipskich biurach podróży działających w Sharm el Sheikh. Dokonana zostanie również analiza najczęściej wybieranych przez polskich turystów wycieczek fakultatywnych oraz ocena ich organizacji.

Wpływ uwarunkowań międzynarodowych na rozwój przemysłu i usług

The impact of international determinants for the development of industry and services

Procesy rozwoju cywilizacyjnego wynikające z szybkiego rozwoju technicznego, ekonomicznego, społecznego i kulturowego, prowadzą do nasilających się powiązań przestrzennych różnych form działalności człowieka. W szczególnym zakresie uwidaczniają się one w nasileniu powiązań gospodarczych, które w historycznym procesie rozwoju, obejmowały coraz rozleglejsze obszary i dokonywały się w zakresie: wymiany produktów, działalności usługowej, przepływu kapitałowo-finansowych, migracji ludności, w tym zasobów pracy, przepływu wyników badań naukowych, osiągnięć naukowo-badawczych i technicznych i dóbr kultury. Procesy te prowadzą do polaryzacji przestrzeni geograficznej, która przejawia się w różnicowaniu jej układów przestrzennych w zakresie poziomu rozwoju i specjalizacji produkcyjno-usługowej oraz wzajemnych powiązań ekonomicznych, społecznych i kulturowych. Podstawową rolę w tym procesie odgrywa przemysł i działalność usługowa. Na rozwój działalności przemysłowej i wymiany jego produktów w podstawowym stopniu wpływają uwarunkowania wewnętrzne (krajowe) oraz uwarunkowania zewnętrzne (międzynarodowe). Nasilenie ich może prowadzić do wzajemnego nasilania rozmiarów i asortymentu produkcji i ich wymiany międzynarodowej, ale mogą także stwarzać pewne konflikty, które wynikają często z odmiennych celów rozwoju poszczególnych krajów w zmieniającej się sytuacji międzynarodowej.

Wychodząc z powyższych przesłanek przedmiotem dalszych rozważań będzie zarysowanie wpływu uwarunkowań międzynarodowych na rozwój przemysłu i usług. Przejawem tego jest wymiana międzynarodowa będąca wynikiem procesu podziału pracy, który kształtuje specjalizację produkcyjno-usługową poszczególnych krajów i regionów. Istotny wpływ na te procesy wywiera nasilająca się konkurencja, wpływająca na ciągłe podnoszenia jakości produktu i jego ceny, a także określone przesłanki polityczne przejawiające się w określonych zasadach zawierania umów dotyczących współpracy i nawiązywania stosunków handlowych, liberalizacji w zakresie wymiany towarowej i usług, intensyfikowania współpracy międzynarodowej, ograniczania konkurencji ale także mogą pojawić

się ograniczenia wynikające m.in. z decyzji wprowadzających embargo na określone produkty, surowce, czy usługi lub obniżania konkurencyjności oferowanych produktów i usług.

Wstępnie można przyjąć, że syntetycznym miernikiem oddziaływania otoczenia międzynarodowego na przedsiębiorstwa z jest udział eksportu w ich ogólnej wartości sprzedaży. Wśród krajowych firm udział ten dochodzi do 100%: Mahle Polska z o.o z Krotoszyna, Phoenix Contact Wielkopolska z Nowego Tomysła, Viessmab Technija Grzewcza sp. z o.o Legnica. Firmy te są własnością kapitału zagranicznego i pracują wyłącznie na potrzeby związanych z nimi korporacji międzynarodowych. Wśród 30 firm o najwyższym udziale eksportu w wartości ogólnej sprzedaży wynoszącej ponad 95%, dominują jednostki będące własnością w lub z przewagą kapitału zagranicznego. Reprezentowane są one przez 19 firm, a pozostałe 11 firm jest własnością kapitału prywatnego, które pracują głównie na rzecz korporacji i rynków zagranicznych.

Ze względu na powiązania firm z otoczeniem międzynarodowym, w strukturze przemysłu krajowego można wymienić kilka kategorii przedsiębiorstw a wśród nich m.in:

- nowe firmy będące własnością kapitału zagranicznego, które pracują na potrzeby dużych korporacji z otoczenia międzynarodowego, na potrzeby rynku międzynarodowego, krajowego lub potrzeby obu rynków,
- firmy zagraniczne lokowane w kraju, głównie w specjalnych strefach ekonomicznych, które wykorzystują dobre warunki rozwijania działalności gospodarczej; umożliwiają one możliwości obniżaniu kosztów produkcji, w wyniku: relatywnie tańszych kosztów pracy, energii, mniej rygorystycznych wymogów ekologicznych, tańszych terenów przemysłowo-usługowych, szeregu ulg finansowych i in.,
- przedsiębiorstwa krajowe przejęte przez kapitał zagraniczny w ramach procesu transformacji gospodarki, w których dokonano w określonym zakresie restrukturyzację technologiczną, kapitałową i finansową oraz podjęto kontynuację istniejącej wcześniej produkcji lub wytwarzanie nowych wyrobów, na rzecz innych przedsiębiorstw zagranicznych zlokalizowanych na terenie kraju, na potrzeby rynku międzynarodowego lub na rzecz rynku krajowego,
- istniejące wcześniej i nowe przedsiębiorstwa krajowe powiązane z międzynarodowymi instytucjami kapitałowymi i finansowymi,
- nowe firmy prywatne powstałe i rozwijające się na potrzeby międzynarodowego otoczenia rynkowego lub na potrzeby przedsiębiorstw zagranicznych występujących na terenie kraju,
- nowe prywatne firmy pracujące na potrzeby rynku krajowego, wykorzystujące maszyny, urządzenia, części zamienne i technologię, pochodzącą z zagranicy,

- nowe przedsiębiorstwa krajowe wykorzystujące nowe własne technologie, reprezentujące przemysł „high-tech”, które oferują najnowocześniejsze produkty nie występują w otoczeniu międzynarodowym.

Na procesy rozwoju przedstawionych przykładowo kategorii firm w różnym stopniu oddziałują uwarunkowania międzynarodowe i krajowe. Wynikają one z zmienności rynków na potrzeby określonych produktów, które zmieniają się wraz z postępem technicznym, zmianą sytuacji w układzie światowym, kontynentalnym i polityką wewnętrzną. Ważną rolę odgrywa zmieniająca się chłonność rynku na określone produkty zmieniające się w zależności od zasobów finansowych instytucji i ludności i ich decyzji dotyczących kierunków inwestowania, rozmiarów konsumpcji lub oszczędzania.

Zmienność powiązań gospodarki krajowej z otoczeniem międzynarodowym ilustruje zmiana i nasilenie wartości importu i eksportu. W 1970 r. najpoważniejszy udział w krajowym imporcie miał ZSRR z którego pochodziło 37,7% ogólnej wartości importu a następne NRD (11,2%) i Czechosłowacja (8,6%); w 1990 r. odpowiednio: Niemcy (20,1%), ZSSR (19,8%) i Włochy (7,5%), a w 2013 r.: Niemcy (21,7), Rosja (12,1%) i Chiny (9,3%). Natomiast w zakresie eksportu w 1970 r. dominującą rolę odgrywał ZSRR (35,3%), NRD (9,3%) i Czechosłowacja (7,5%); w 1990 r. odpowiednio: Niemcy (25,1%), ZSRR (15,3) i Wielka Brytania (7,1%); w 2013 r. Niemcy (25,1%), Wielka Brytania (6,5%) i Czechy (6,2%).

W pierwszej połowie 2015 r. najchłonniejszym rynkiem dla krajowych produktów były Niemcy, które przyjęły 27,0% wartości krajowego eksportu, mniej chłonne były rynki Wielkiej Brytanii (6,6% eksportu), Czechy (6,5%), Francja (5,7%), Włochy (4,9%), Holandia (4,5%). Znacznie mniejszą rolę odrywał rynek Rosji, na który skierowano 2,8% wartości ogólnego eksportu. Generalnie krajowa gospodarka wykazuje najsilniejsze powiązania eksportowe z krajami strefy euro, gdzie skierowano 49,6% eksportu i pozostałymi krajami Unii Europejskiej (19,6%), oznacza to dominujące znaczenie dla rozwoju przemysłu krajowego ma rynek europejski na który skierowano 69,2%. Mniejsze znaczenie miały pozostałe kraje rozwinięte i kraje WNP, które razem przejęły 10,2% wartości eksportu. Oznacza to konieczność dążenia do rozszerzenia i różnicowania rynków poprzez określone wsparcie krajowych producentów m.in. poprzez wykorzystaniu reguł polityki gospodarczej i międzynarodowej.

WYKAZ OGÓLNOPOLSKICH I MIĘDZYNARODOWYCH
KONFERENCJI NAUKOWYCH Z CYKLU POŚWIĘCONEGO
PROBLEMATYCE GEOGRAFII PRZEMYSŁU I USŁUG

LIST OF NATIONAL AND INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCES
IN THE SERIES FOCUSED ON INDUSTRIAL AND SERVICE GEOGRAPHY

Organizatorzy / Organisers:

- Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie,
- Komisja Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego,
- Centralny Ośrodek Metodyczny Studiów Nauczycielskich w Krakowie,
- Sekcja Gospodarki Przestrzennej Komisji Nauk Ekonomicznych PAN Oddz. w Krakowie / Komisja Nauk Ekonomicznych i Statystyki PAN Oddz. w Krakowie.

Wykaz konferencji / Conference list:

Geografia przemysłu w akademickim kształceniu nauczycieli geografii, Kraków, 9-10 grudnia 1985 r.

Zakład przemysłowy w akademickim kształceniu nauczycieli geografii, Kraków, 15-17 grudnia 1986 r.

Problematyka ośrodka przemysłowego w akademickim kształceniu nauczycieli geografii, Kraków, 30 listopada-2 grudnia 1987 r.

Problematyka okręgu przemysłowego w akademickim kształceniu nauczycieli geografii, Kraków, 12-13 grudnia 1988 r.

Regionalne problemy uprzemysłowienia – zagadnienia teoretyczno-poznawcze, Kraków, 27-28 listopada 1989 r.

Problemy przemysłu rolno-spożywczego w badaniach geograficznych, Kraków, 26-27 listopada 1990 r.

Geografia przemysłu w warunkach nowego systemu gospodarowania. Problemy badawcze i odzwierciedlenie ich w kształceniu nauczycieli, Kraków, 2-4 grudnia 1991 r.

Funkcjonowanie przedsiębiorstw przemysłowych w zmieniających się warunkach gospodarowania, Kraków, 23-25 listopada 1992 r.

Zachowania przestrzenne przemysłu w zmieniających się warunkach gospodarowania, Kraków, 8-10 listopada 1993 r.

Wpływ procesów transformacji gospodarki narodowej na funkcjonowanie jednostek gospodarczych i układów przestrzennych, Kraków, 5-6 grudnia 1994 r.

Osiągnięcia i kierunki badawcze geografii przemysłu w ośrodkach akademickich, Kraków, 4-5 grudnia 1995 r.

Problemy transformacji struktur przemysłowych w procesie przechodzenia do gospodarki rynkowej (I), Kraków, 9-10 grudnia 1996 r.

Problemy transformacji struktur przemysłowych w procesie przechodzenia do gospodarki rynkowej (II), Kraków, 8-9 grudnia 1997 r.

Problemy transformacji struktur przemysłowych w procesie przechodzenia do gospodarki rynkowej (III), Kraków, 7-8 grudnia 1998 r.

Problemy transformacji struktur przemysłowych w procesie przechodzenia do gospodarki rynkowej (IV), Kraków, 6-7 grudnia 1999 r.

Przemiany struktur przemysłowych w procesie przechodzenia do gospodarki rynkowej, Kraków, 4-5 grudnia 2000 r.

Problemy transformacji struktur przemysłowych, Kraków, 3-4 grudnia 2001 r.

Przemysł w procesie globalizacji, Kraków, 2-3 grudnia 2002 r.

Międzynarodowe uwarunkowania rozwoju przemysłu, Kraków, 1-2 grudnia 2003 r.

XX Jubileuszowa Ogólnopolska Konferencja Naukowa nt. *Efekty restrukturyzacji polskiej przestrzeni przemysłowej*, Kraków, 6-7 grudnia 2004 r.

XXI Ogólnopolska Konferencja Naukowa nt. *Procesy transformacji przemysłowych układów regionalnych na tle zmieniającego się otoczenia*, Kraków, 5-6 grudnia 2005 r.

XXII Ogólnopolska Konferencja Naukowa nt. *Problemy metodologiczne geografii przemysłu*, Kraków, 4-5 grudnia 2006 r.

XXIII Ogólnopolska Konferencja Naukowa nt. *Wpływ procesów globalizacji i integracji europejskiej na transformację struktur przemysłowych*, Kraków, 3-4 grudnia 2007 r.

XXIV Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. *Funkcje przemysłu i usług w kształtowaniu społeczeństwa informacyjnego* (24th International Scientific Conference on *Functions of Industry and Services in the Development of Information Society*), Kraków, 1-2 grudnia (December) 2008 r.

XXV Jubileuszowa Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. *Procesy transformacji przemysłu i usług w regionalnych i krajowych układach przestrzennych* (25th Jubilee International Scientific Conference on *The Processes of Transformation of Industry and Services in Regional and National Spatial Systems*), Kraków, 30 listopada (November) – 1 grudnia (December) 2009 r.

26. Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. *Wpływ kryzysu na funkcjonowanie przedsiębiorstw oraz zmiany struktur przestrzennych przemysłu i usług* (26th International Scientific Conference on *Impact of Crisis on the Activity of Enterprises and Changes in the Spatial Structures of Industry and Services*), Kraków, 6-7 grudnia (December) 2010 r.

27. Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. *Wpływ innowacyjności na rozwój przedsiębiorstw i gospodarki w układach przestrzennych* (27th International Scientific Conference on *The Effect of Innovation on the Development of Enterprises and Economy in Spatial Systems*), Kraków, 5-6 grudnia (December) 2011 r.

28. Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. *Przemysł i usługi w rozwoju gospodarki opartej na wiedzy* (28th International Scientific Conference on *Industry and Services in the Development of Knowledge-based Economy*), Kraków, 3-4 grudnia (December) 2012 r.

29. Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. *Zmiany struktury przestrzennej przemysłu i usług w warunkach kryzysu gospodarczego* (29th International Scientific Conference on *Changes in the Spatial Structure of Industry and Services under Economic Crisis Conditions*), Kraków, 2-3 grudnia (December) 2013 r.

30. Jubileuszowa Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. *Problematyka badawcza przemian strukturalnych przemysłu i usług w układach przestrzennych* (30th Jubilee International Scientific Conference on *Structural Transformations of Industry and Services in Spatial Systems - Research-related Issues*), Kraków, 1-2 grudnia (December) 2014 r.

31. Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. Międzynarodowe uwarunkowania rozwoju przemysłu i usług (31st International Scientific Conference on International Determinants for the Development of Industry and Services), Kraków, 7-8 grudnia (December) 2015 r.

W 2016 r. zapraszamy na kolejną 32. Międzynarodową Konferencję Naukową z tego cyklu (32nd International Scientific Conference), Kraków, 5-6 grudnia (December) 2016 r.

oprac. Wioletta Kilar

WYKAZ OGÓLNOPOLSKICH I MIĘDZYNARODOWYCH
KONFERENCJI NAUKOWYCH Z CYKLU POŚWIĘCONEGO
PROBLEMATYCE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

LIST OF NATIONAL AND INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCES
FOCUSED ON ENTREPRENEURSHIP

Organizatorzy / Organisers:

- Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie,
- Komisja Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego
- Wydawnictwo Nowa Era
- Fundacja „Edukacja dla Społeczeństwa”

Wykaz konferencji / Conference list:

Pierwsza Ogólnopolska Metodyczna Konferencja Naukowa nt. *Przedsiębiorczość a współczesne wyzwania cywilizacyjne*, Kraków, 27-28 września 2004 r.

II Ogólnopolska Metodyczna Konferencja Naukowa nt. *Rola przedsiębiorczości w podnoszeniu konkurencyjności społeczeństwa i gospodarki* ze specjalną sesją *Rola etyki w przedsiębiorczości*, Kraków, 10-11 października 2005 r.

III Ogólnopolska Metodyczna Konferencja Naukowa nt. *Rola przedsiębiorczości w aktywizacji gospodarczej*, Kraków, 9-10 października 2006 r.

IV Ogólnopolska Metodyczna Konferencja Naukowa nt. *Rola przedsiębiorczości w gospodarce opartej na wiedzy* ze specjalną sesją nt. *Rola etyki w przedsiębiorczości*, Kraków, 8-9 października 2007 r.

V Ogólnopolska Metodyczna Konferencja Naukowa nt. *Rola przedsiębiorczości w kształtowaniu społeczeństwa informacyjnego* połączona z I Ogólnopolskim Zjazdem Nauczycieli Przedsiębiorczości, Kraków, 6-7 października 2008 r.

VI Ogólnopolska Metodyczna Konferencja Naukowa nt. *Przedsiębiorczość w warunkach integracji europejskiej* połączona z II Ogólnopolskim Zjazdem Nauczycieli Przedsiębiorczości, Kraków, 5-6 października 2009 r.

VII Ogólnopolska Metodyczna Konferencja Naukowa nt. *Przedsiębiorczość w warunkach globalizacji* połączona z III Ogólnopolskim Zjazdem Nauczycieli Przedsiębiorczości, Kraków, 4-5 października 2010 r.

8. Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. *Rola przedsiębiorczości w edukacji* (8th International Scientific Conference on *The Role of Entrepreneurship in Education*) połączona z 4. Ogólnopolskim Zjazdem Nauczycieli Przedsiębiorczości, Kraków, 3-4 października (October) 2011 r.

9. Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. *Przedsiębiorczość w warunkach kryzysu gospodarczego* (9th International Scientific Conference on *Entrepreneurship in the Conditions of Economic Crisis*) połączona z 5. Ogólnopolskim Zjazdem Nauczycieli Przedsiębiorczości, Kraków, 8-9 października (October) 2012 r.

10. Jubileuszowa Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. *Rola przedsiębiorczości w rozwoju firm i układów przestrzennych* (10th Jubilee International Scientific Conference on *The Role of Entrepreneurship in the Development of Enterprises and Spatial Systems*) połączona z 6. Ogólnopolskim Zjazdem Nauczycieli Przedsiębiorczości, Kraków, 7-8 października (October) 2012 r.

11. Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. *Rola przedsiębiorczości w rozwoju społeczno-gospodarczym układów przestrzennych* (11th International Scientific Conference on *The Role of Entrepreneurship in Socio-Economic Development of Spatial Systems*), połączona z 7. Ogólnopolskim Zjazdem Nauczycieli Przedsiębiorczości, Kraków, 6-7 października (October) 2014 r.

12. Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. *Przedsiębiorczość jako czynnik rozwoju układów lokalnych* (12th International Scientific Conference on *Entrepreneurship as a Factor in the Development of Local Systems*), połączona z 8. Ogólnopolskim Zjazdem Nauczycieli Przedsiębiorczości, Kraków, 5-6 października (October) 2015 r.

W 2016 r. zapraszamy na kolejną 13. Międzynarodową Konferencję Naukową z tego cyklu (13th International Scientific Conference), połączoną z 9. Ogólnopolskim Zjazdem Nauczycieli Przedsiębiorczości, Kraków, 10-11 października (October) 2016 r.

oprac. Wioletta Kilar

WYKAZ TOMÓW „PRAC KOMISJI GEOGRAFII PRZEMYSŁU
POLSKIEGO TOWARZYSTWA GEOGRAFICZNEGO” ORAZ WCZEŚNIEJ
WYDAWANYCH PRAC ZBIOROWYCH Z CYKLU POŚWIĘCONEGO
PROBLEMATYCE GEOGRAFII PRZEMYSŁU

LIST OF VOLUMES "STUDIES OF THE INDUSTRIAL GEOGRAPHY
COMMISSION OF THE POLISH GEOGRAPHICAL SOCIETY"
AND EARLIER COLLECTIVE WORKS PUBLISHED IN THE INDUSTRIAL
GEOGRAPHY SERIES

„Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego” to czasopismo wydawane od 2000 roku (początkowo jako seria wydawnicza o charakterze monograficznym) przez Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie oraz Komisję Geografii Przemysłu PTG. Poszczególne tomy zawierają prace wpisujące się w problematykę określoną tytułem danego numeru. Według listy B czasopism MNiSW z 2014 r. posiada ono 7 pkt. Od 2013 r. wydawane są cztery tomy w roku. Czasopismo jest indeksowane w bazach czasopism i bibliotekach cyfrowych m.in. BazEkon, BazHum, CEJSH - The Central European Journal of Social Sciences and Humanities, Google Scholar, IndexCopernicus, Pedagogicznej Bibliotece Cyfrowej, POL-Index oraz Repozytorium Uniwersytetu Pedagogicznego.

Zapraszamy do lektury i składania artykułów.

Strona internetowa czasopisma w języku polskim i angielskim z otwartym (bezpłatnym) dostępem do archiwalnych numerów: www.prace-kgp.up.krakow.pl

”Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society” is a scientific journal published since 2000 (initially as monograph-type publishing series) by the Institute of Geography of the Pedagogical University of Cracow and the Industrial Geography Commission of PGS. It is a continuation of earlier collective works, presenting the outcome of debates held at conferences devoted to industrial geography. Each volume of the series presents works tackling the topic described by the title of the volume. According to B list of journals published by the Ministry of Science and Higher Education in 2014, the scoring of the journal is 7. Since 2013, 4 volumes are published per year. The journal is indexed in the journal databases, including: BazEkon, BazHum, CEJSH - The Central European Journal of Social Sciences and Humanities, Google Scholar,

IndexCopernicus, Pedagogical Digital Library, POL-Index and Pedagogical University Repository.

Enjoy the reading and submit your article.

Website of the journal in Polish and English, including open access to archive volumes: www.prace-kgp.up.krakow.pl

e-mail: pracekgp@up.krakow.pl

**Prace zbiorowe z cyklu poświęconego problematyce geografii przemysłu /
Collective works published in the industrial geography series:**

Zioło Z. (red.), 1987, *Geografia przemysłu w akademickim kształceniu nauczycieli*, Materiały i Sprawozdania, z. 14, Centralny Ośrodek Metodyczny Studiów Nauczycielskich, Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Krakowie, Wydaw. Naukowe WSP, Kraków.

Zioło Z. (red.), 1988, *Zakład przemysłowy w akademickim kształceniu nauczycieli geografii*, Materiały i Sprawozdania, z. 16, Centralny Ośrodek Metodyczny Studiów Nauczycielskich, Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Krakowie, Wydaw. Naukowe WSP, Kraków.

Zioło Z. (red.), 1990, *Problematyka ośrodka przemysłowego w akademickim kształceniu nauczycieli geografii*, Materiały i Sprawozdania, z. 19, Centralny Ośrodek Metodyczny Studiów Nauczycielskich, Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Krakowie, Wydaw. Naukowe WSP, Kraków.

Zioło Z. (red.), 1991, *Problemy przemysłu rolno-spożywczego w badaniach geograficznych*, Centralny Ośrodek Metodyczny Studiów Nauczycielskich, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Kraków-Warszawa.

Zioło Z. (red.), 1992, *Geografia przemysłu w warunkach nowego systemu gospodarowania – problemy badawcze i odzwierciedlenie ich w kształceniu nauczycieli*, Centralny Ośrodek Metodyczny Studiów Nauczycielskich, Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Krakowie, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Kraków-Warszawa.

Zioło Z. (red.), 1993, *Problematyka okręgu przemysłowego w akademickim kształceniu nauczycieli geografii*, Materiały i Sprawozdania, z. 26, Centralny Ośrodek Metodyczny Studiów Nauczycielskich, Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Krakowie, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Wydaw. Naukowe WSP, Kraków.

Zioło Z. (red.), 1993, *Regionalne problemy uprzemysłowienia*, red. Z. Zioło, Materiały i Sprawozdania, z. 27, Centralny Ośrodek Metodyczny Studiów Nauczycielskich, Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Krakowie, Komisja Geografii Przemysłu PTG, , Wydaw. Naukowe WSP, Kraków.

Zioło Z. (red.), 1994, *Funkcjonowanie przedsiębiorstw przemysłowych w zmieniających się warunkach gospodarowania*, Materiały i Sprawozdania, z. 28, Centralny Ośrodek Metodyczny Studiów Nauczycielskich, Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Krakowie, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Wydaw. Naukowe WSP, Kraków-Warszawa.

Zioło Z. (red.), 1994, *Zachowania przestrzenne przemysłu w zmieniających się warunkach gospodarowania*, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Kraków-Warszawa.

Zioło Z. (red.), 1996, *Wpływ procesów transformacji gospodarki narodowej na funkcjonowanie jednostek gospodarczych i układów przestrzennych*, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z. (red.), 1997, *Problemy transformacji struktur przemysłowych w procesie przechodzenia do gospodarki rynkowej*, red. Z. Zioło, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Misztal S., Zioło Z. (red.), 1998, *Dorobek polskiej geografii przemysłu w badaniach ośrodków akademickich*, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie, Wydawnictwo Krakowskiego Oddziału PAN, Warszawa-Kraków.

Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society:

Zioło Z. (red.), 2000, *Problemy transformacji struktur przemysłowych w procesie przechodzenia do gospodarki rynkowej*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 1, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z. (red.), 2001, *Problemy przemian struktur przestrzennych przemysłu*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 2,

Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z. (red.), 2001, *Problemy przemian struktur przemysłowych w procesie wdrażania reguł gospodarki rynkowej*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 3, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Wydział Ekonomiczny UMCS w Lublinie-Filia w Rzeszowie, Warszawa-Kraków-Rzeszów.

Zioło Z. (red.), 2002, *Problemy transformacji struktur przemysłowych*, red. Z. Zioło, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 4, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Uniwersytet Rzeszowski-Wydział Ekonomii, Warszawa-Kraków-Rzeszów.

Zioło Z., Makiela Z. (red.), 2003, *Kształtowanie się struktur przemysłowych*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 5, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Wydaw. Naukowe AP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Makiela Z. (red.), 2003, *Przemysł w procesie globalizacji*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 6, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Zakład Przedsiębiorczości Instytutu Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Wydaw. Naukowe AP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Makiela Z. (red.), 2004, *Przemiany struktur przemysłowych*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 7, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Wydaw. Naukowe AP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2006, *Międzynarodowe uwarunkowania rozwoju przemysłu*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 8, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Wydaw. Naukowe AP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2006, *Efekty restrukturyzacji polskiej przestrzeni przemysłowej*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 9, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Zakład Przedsiębiorczości Instytutu Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Wydaw. Naukowe AP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2008, *Procesy transformacji układów przestrzennych przemysłu na tle zmieniającego się otoczenia*, Prace Komisji Geografii Przemysłu

Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 10, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Wydaw. Naukowe AP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2008, *Problematyka badawcza geografii przemysłu*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 11, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Wydaw. Naukowe AP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2009, *Wpływ procesów globalizacji i integracji europejskiej na transformację struktur przemysłowych*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 12, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Wydaw. Naukowe AP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2009, *Funkcje przemysłu w kształtowaniu społeczeństwa informacyjnego / Functions of industry in the developing of an information society*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 13, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2009, *Problemy kształtowania się przestrzennych struktur przemysłowych i ich otoczenia / Problems in the formation of industrial spatial structures and their surrounding*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 14, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2010, *Procesy transformacji przemysłu i usług w regionalnych i krajowych układach przestrzennych / Processes of Transformation of Industry and Services in Regional and National Spatial Systems*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 15, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2010, *Procesy przemian przemysłu i usług w wybranych krajach / Processes of Transformation of Industry and Services in Selected Countries*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 16, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu

Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2011, *Wpływ kryzysu na zachowania przedsiębiorstw oraz przemiany struktur regionalnych / The impact of the crisis on the behavior of enterprises and regional structure changes*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 17, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2011, *Przemiany struktur lokalnych i regionalnych sektora usług w latach kryzysu gospodarczego / Changes in local and regional structures of the service sector during economic crisis*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 18, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2012, *Wpływ innowacyjności na zmiany gospodarki w układach przestrzennych / Effect of innovativeness on the economic changes in spatial systems*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 19, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2012, *Wpływ innowacyjności na rozwój przedsiębiorstw / The influence of innovativeness on enterprises development*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 20, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2013, *Funkcje przemysłu i usług w rozwoju gospodarki opartej na wiedzy / Functions of industry and services in development of knowledge-based economy*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, 21, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2013, *Uwarunkowania rozwoju społeczno-gospodarczego układów przestrzennych / Conditions of socio-economic development of spatial systems*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geo-

graphical Society, 22, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2013, *Rola innowacyjności w rozwoju społeczno-gospodarczego układów przestrzennych / Role of innovativeness in socio-economic development of spatial systems*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, 23, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2013, *Wybrane problemy rozwoju usług turystycznych / Selected problems of tourism industry development*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, 24, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2014, *Contemporary issues in Polish industrial geography*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, 25, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2014, *Przemiany struktur regionalnych w warunkach kryzysu gospodarczego / Transformation of regional structures under economic crisis conditions*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, 26, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2014, *Wpływ kryzysu gospodarczego na przemiany struktur przemysłowych / Impact of economic crisis on the transformation of industrial structures*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, 27, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2014, *Przemiany sektora usług i instytucji / Transformation of the service sector and institutions*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, 28, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2015, *Rozwój przemysłu w wybranych krajach/ Development of industry in selected countries*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, 29(1), Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2015, *Przemiany struktur przemysłu i usług w układach regionalnych/Changes of the industry and services structures in regional systems*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, 29(2), Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2015, *Przemiany sektora energetycznego i usług/ Changes in the energy sector and services*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, 29(3), Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2015, *Problematyka badawcza przemian strukturalnych przemysłu i usług w układach przestrzennych /Structural transformations of industry and services in spatial systems – research-related issues*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, 29(4), Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

oprac. Wioletta Kilar

WYKAZ TOMÓW „PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ – EDUKACJA”

LIST OF VOLUMES "ENTREPRENEURSHIP – EDUCATION"

„Przedsiębiorczość – Edukacja” to czasopismo wydawane corocznie od 2005 r. (początkowo jako seria wydawnicza o charakterze monograficznym) przez Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie oraz Wydawnictwo „Nowa Era”. Poszczególne tomy zawierają prace wpisujące się w problematykę określoną tytułem danego numeru. Część prac każdego tomu poświęcona jest zagadnieniom edukacji w zakresie przedsiębiorczości. Według listy B czasopism MNiSW z 2014 r. posiada ono 6 pkt. Czasopismo jest indeksowane w bazach czasopism i bibliotekach cyfrowych m.in. BazEkon, BazHum, CEJSH - The Central European Journal of Social Sciences and Humanities, ERIH PLUS (The European Reference Index for the Humanities and the Social Sciences), Google Scholar, IndexCopernicus, Pedagogicznej Bibliotece Cyfrowej, POL-Index oraz Repozytorium Uniwersytetu Pedagogicznego.

Zapraszamy do lektury i składania artykułów.

Strona internetowa czasopisma w języku polskim i angielskim z dostępem do archiwalnych numerów: www.p-e.up.krakow.pl

“Entrepreneurship – Education” is a scientific journal published since 2005 (initially as monograph-type publishing series) by the Department of Entrepreneurship and Spatial Management of Institute of Geography of the Pedagogical University of Cracow and the Nowa Era publishing house. Each volume of the series presents works tackling the topic described by the title of the volume. Some articles of each volume is dedicated to entrepreneurship education. According to B list of journals published by the Ministry of Science and Higher Education in 2014, the scoring of the journal is 6. The journal is indexed in the journal databases, including: BazEkon, BazHum, CEJSH - The Central European Journal of Social Sciences and Humanities, ERIH PLUS (The European Reference Index for the Humanities and the Social Sciences), Google Scholar, IndexCopernicus, Pedagogical Digital Library, POL-Index and Pedagogical University Repository.

Enjoy the reading and submit your article.

Website of the journal in Polish and English, including open access to archive volumes: www.p-e.up.krakow.pl

e-mail redakcji: pe@up.krakow.pl

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2005, ***Przedsiębiorczość a współczesne wyzwania cywilizacyjne***, Przedsiębiorczość - Edukacja, 1, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Wydawnictwo „MiWa”, Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2006, ***Rola przedsiębiorczości w podnoszeniu konkurencyjności społeczeństwa i gospodarki***, Przedsiębiorczość - Edukacja, 2, Wydawnictwo Nowa Era, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2007, ***Rola przedsiębiorczości w aktywizacji gospodarczej***, Przedsiębiorczość - Edukacja, 3, Wydawnictwo Nowa Era, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2008, ***Rola przedsiębiorczości w gospodarce opartej na wiedzy***, Przedsiębiorczość - Edukacja, 4, Wydawnictwo Nowa Era, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2009, ***Rola przedsiębiorczości w kształtowaniu społeczeństwa informacyjnego***, Przedsiębiorczość - Edukacja, 5, Wydawnictwo Nowa Era, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2010, ***Przedsiębiorczość w warunkach integracji europejskiej***, Przedsiębiorczość - Edukacja, 6, Wydawnictwo Nowa Era, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2011, ***Przedsiębiorczość w warunkach globalizacji/ Entrepreneurship in the Conditions of Globalization***, Przedsiębiorczość - Edukacja / Entrepreneurship - Education, 7, Wydawnictwo Nowa Era, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2012, ***Rola przedsiębiorczości w edukacji / The Role of Entrepreneurship in Education***, Przedsiębiorczość - Edukacja / Entrepreneurship - Education, 8, Wydawnictwo Nowa Era, Zakład Przedsiębiorczości i Go-

spodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2013, *Przedsiębiorczość w warunkach kryzysu gospodarczego / Entrepreneurship in the Conditions of Economic Crisis*, Przedsiębiorczość - Edukacja / Entrepreneurship - Education, 9, Wydawnictwo Nowa Era, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2014, *Rola przedsiębiorczości w rozwoju firm i układów przestrzennych / The Role of Entrepreneurship in the Development of Enterprises and Spatial Systems*, Przedsiębiorczość - Edukacja / Entrepreneurship - Education, 10, Wydawnictwo Nowa Era, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2015, *Rola przedsiębiorczości w rozwoju społeczno-gospodarczym układów przestrzennych / The role of entrepreneurship in the socio-economic development of spatial systems*, Przedsiębiorczość - Edukacja / Entrepreneurship - Education, 11, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Warszawa-Kraków.

oprac. Wioletta Kilar

SPIS TREŚCI / CONTENTS

Wprowadzenie / Introduction.....	5
MALGORZATA BAJGIER-KOWALSKA, MARIOLA TRACZ, KAMIŁA WAŁACH Międzynarodowe uwarunkowania rozwoju turystyki medycznej w Korei Południowej	8
MARIA BALCEROWICZ-SZKUTNIK Dynamika zatrudnienia w ujęciu rozwoju przemysłu w wybranych krajach Unii Europejskiej	9
MAGDALENA BELNIAK The diagnosis of the state of the internationalisation of firms in Malopolska Region	10
RAFAŁ BIELECKI Perspektywy rozwoju przemysłu spożywczego na terenie powiatu miechowskiego	11
TADEUSZ BOCHEŃSKI Powiązania kolei z przemysłem w Polsce w drugiej dekadzie XXI wieku	13
PAWEŁ BREZDEŃ Wybrane aspekty wpływu kapitału zagranicznego na gospodarę Dolnego Śląska – ujęcie przestrzenne.....	14
STANLEY D. BRUNN, MARCIN SEMCZUK, GABRIELA BOŁOZ, MARTA GAWLAS, TOMASZ GAWLIK, KAROLINA GOŁUSZKA, RAFAŁ KOSZEK, ANNA KRZYSTANEK, AGATA PYRDA, ALEKSANDRA ORKISZ Poland's Voivodeships and the Geographies of Knowledge: What We Know and Don't Know And What We Can Do About it.....	16
MAREK CIECHOWSKI Rola inwestorów zagranicznych w rozwoju przemysłu i usług na terenach poprzemysłowych w województwie małopolskim	17
MAREK CIECHOWSKI Weganizm jako nowy trend w gospodarce światowej – moda czy trwała zmiana?.....	18
URSZULA CIERASZEWSKA BazEkon jako przykład usługi informacyjnej – bogactwo wiedzy i możliwości	19
PAWEŁ CZAPLIŃSKI Przestrzenny wymiar rozwoju morskiej energetyki wiatrowej na południowym Bałtyku.....	20

MATEUSZ ĆWIKŁA, KATARZYNA ĆWIKŁA	
Wpływ przemysłu na kształtowanie środowiska przyrodniczego w Polsce	22
PETER ČUKA	
Główne trendy rozwoju usług turystycznych na Słowacji	23
NELLY DASZKIEWICZ	
Terytorialny zakres internacjonalizacji polskich przedsiębiorstw: wyniki ankietyzacji	26
JOANNA DOMINIAK	
Poziom wykorzystania usług elektronicznych przez firmy i gospodarstwa domowe województwa wielkopolskiego	28
WOJCIECH DYBA	
Mechanizmy przepływów wiedzy w oddolnie i odgórnie formalizowanych organizacjach klastrowych przemysłów niskiej techniki	30
MARLENA DYSZY	
Międzynarodowy Port Lotniczy „Katowice” w Pyrzowicach jako czynnik determinujący rozwój działalności usługowej i przemysłowej	31
RIDVAN ERDOĞAN	
The rapid development of Organized Industrial Zone in Van	33
WALDEMAR GAJDA	
Analiza porównawcza innowacyjności polskiego przemysłu w latach 2009-2014	34
ŁUKASZ GAWOR, PIOTR DOLNICKI, WITOLD WARCHOLIK	
Wykorzystanie doświadczeń międzynarodowych dla potrzeb rekultywacji i zagospodarowania zwałowisk odpadów pogórnich	35
HANNA GODLEWSKA-MAJKOWSKA	
Powiązania strukturalne a podejmowanie decyzji lokalizacyjnych w małych przedsiębiorstwach	36
SŁAWOMIR GOLISZEK	
Możliwości przemieszczania osób mieszkających w Polsce w międzynarodowym transporcie drogowo-kolejowym	37
BLANKA GOSIK	
Wpływ międzynarodowych sieci na przekształcenia handlu detalicznego w Polsce	38

MAREK HENDEL, MICHAŁ ŻEMŁA	
Zrównoważona konsumpcja jako atrybut i uwarunkowanie rozwoju branży turystycznej w XXI wieku	40
ANATOL JAKOBSON, SHURA BAYRAA, BUJIYMAA SHIJIR	
Geographic Problems of Integrating Mongolia into Euro-Asian Transport Corridor	41
MARTA JAŻWIECKA	
Zmiany i wykorzystanie bazy noclegowej oraz konferencyjnej Gdańska po 2012 roku	43
WIOLETTA KILAR	
Uwarunkowania lokalizacji i rozwoju oddziałów ponadnarodowych korporacji informatycznych w Krakowie.....	44
KLAUDIA KILINSKA, TETIANA SKUTAR	
The international tourism in Ukraine	45
TOMASZ KOMORNICKI, BARBARA SZEJGIEC-KOLENDA	
Przekształcenia przestrzennego rozmieszczenia obszarów koncentracji eksportu – od okresu transformacji systemowej do rzeczywistości pokryzysowej.....	46
TOMASZ KOMORNICKI, RAFAŁ WIŚNIEWSKI, BARBARA SZEJGIEC-KOLENDA, JACEK ZAUCHA	
Lokalny wymiar procesów globalnych na przykładzie powiązań handlowych polskich powiatów	48
RAFAŁ KOSZEK	
Kraje Europy Środkowo-Wschodniej wobec ekspansji chińskiej gospodarki.....	50
MICHAŁ KRYGIER	
Symulacja koncentracji aktywności gospodarczych na obszarze południowej Polski z wykorzystaniem Modelu Orion	51
KINGA KRZESIWO	
Bariery rozwoju ośrodków narciarskich w Polsce w opinii gestorów bazy narciarskiej	53
AGNIESZKA KWIATEK-SOŁTYS, MAŁGORZATA BAJGIER-KOWALSKA	
Kulturowe uwarunkowania rozwoju usług turystycznych w małych miastach	54
MAŁGORZATA MARKOWSKA, ANDRZEJ SOKOŁOWSKI	
Metoda dekompozycji zmian struktury	56

MAGDALENA MAYER	
Przeobrażenia w strukturze handlowej miasta średniej wielkości. Przykład miasta Nysa	57
MAGDALENA MIŚKOWIEC	
Przemiany terenów poprzemysłowych w miejscach dziedzictwa przemysłu włókienniczego na przykładzie Manchesteru, Lyonu i Łodzi	59
AGNIESZKA MROZIŃSKA	
Znaczenie gospodarki opartej na wiedzy w rozwoju przestrzennym na przykładzie Szwajcarii.....	60
PAWEŁ NOWAK	
Gwarancje komercyjne jako narzędzie ochrony konsumenta w krajach UE.....	61
JANINA PACH	
Podatkowe uwarunkowania przedsiębiorczości – w teorii i praktyce gospodarczej.....	62
AGNIESZKA PACH-GURGUL	
Główne determinanty wahań cen ropy naftowej na świecie na przełomie 2014/2015 roku.....	63
TADEUSZ PALMOWSKI, MACIEJ TARKOWSKI	
Wsparcie przedsiębiorczości w procesie restrukturyzacji przemysłu okrętowego - przykład Bałtyckiego Portu Nowych Technologii w Gdyni	64
TADEUSZ PALMOWSKI, MACIEJ TARKOWSKI	
Rola parków naukowo-technicznych w umiędzynarodowieniu lokalnej gospodarki – przykład Gdyni	66
DANUTA PIRÓG	
Pomiar jakości usługi edukacyjnej w szkole wyższej. Przegląd metod, narzędzi i propozycja ich zastosowania w ocenie jakości studiów na kierunku geografia.....	67
MARCIN POŁOM	
Międzynarodowe powiązania na rynku producentów trolejbusów w Europie w latach 2000-2014.....	68
INNA POPLAVSKA, ANDRIY KUZYSHYN	
Service industries in the Carpathia-Podillia Region.....	69
ŁUKASZ QUIRINI-POPLAWSKI	
Realizacja polityki transportowej miasta Krakowa poprzez funkcjonowanie parkingów podziemnych – wyniki badań terenowych	70

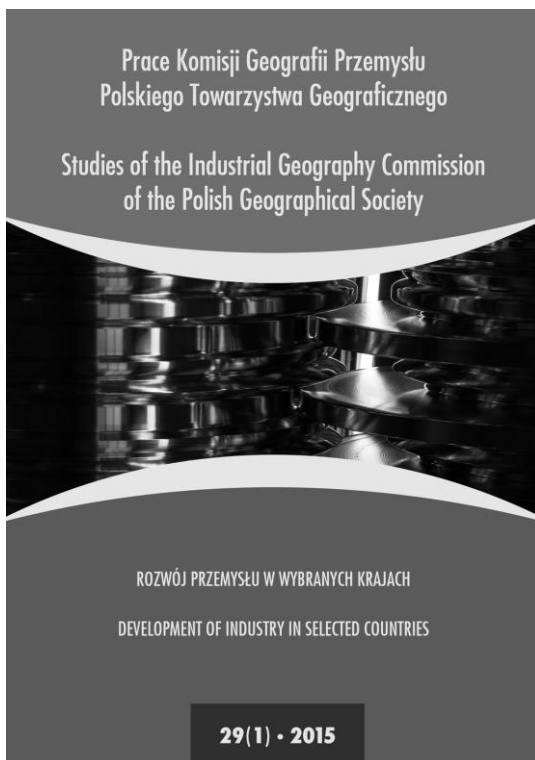
TOMASZ RACHWAŁ	
Problematyka badawcza uwarunkowań międzynarodowych transformacji przemysłu Polski.....	72
PIOTR RAŻNIAK	
Przestrzenne zróżnicowanie kondycji finansowej korporacji w Europie Środkowej w czasie spowolnienia gospodarczego	74
RENATA RETTINGER, FRANCISZEK MRÓZ	
Kultura czasu wolnego studentów a funkcja rekreacyjna miasta.....	75
PIOTR ROSIK, TOMASZ KOMORNICKI, SŁAWOMIR GOLISZEK	
Modelowanie dostępności i mobilności w kontekście zróżnicowań regionalnych liczby ludności, PKB i spółek prawa handlowego	76
JACEK RUDEWICZ	
Zmiany przestrzeni przemysłowej wybranych miast Polski po akcesji do Unii Europejskiej	77
STANISŁAW RZYSKI, GRZEGORZ MASIK	
Wybrane aspekty rozwoju farm wiatrowych w Polsce	78
KRZYSZTOF SALA	
Zmiany w strukturze przemysłu w Polsce w latach 1990-2014 – uwarunkowania i tendencje.....	79
ALIAKSEI SHADRAKOV, LIUDMILA FAKEYEVA	
Territorial aspects of health resort institutions' development in the Republic of Belarus.....	80
ANNA SKÓRSKA	
Determinanty i perspektywy rozwoju sektora usług w Polsce.....	81
BEATA STELMACH-FITA	
Europejskie źródła i usługi danych przestrzennych w zakresie zagospodarowania przestrzennego: potrzeby i ograniczenia	83
MAREK SZAJT	
Przestrzenno-czasowa analiza aktywności patentowej na poziomie regionalnym.....	84
WIOLETTA SZYMAŃSKA	
Wybrane problemy jakości usług publicznych administracji samorządowej na przykładzie Słupska.....	85
KADIR TEMURÇIN, YOLCU ALDIRMAZ	
The development, structure and spatial distribution of electric-electronic industry in Turkey.....	86

MARTA ULBRYCH	
Udział polskiego przemysłu w międzynarodowych sieciach produkcyjnych.....	87
KRZYSZTOF WACH	
Międzynarodowe uwarunkowania internacjonalizacji polskich przedsiębiorstw z perspektywy przedsiębiorczości międzynarodowej .	88
JAROSŁAW WĄSOWICZ	
Zatrudnienie w sektorze przemysłowym w krajach UE	90
JAN A. WENDT	
Zmiany w turystycznym transporcie lotniczym Egiptu, Tunezji i Maroko w latach 2008-2015	91
PIOTR WĘGRZYNOWICZ	
Wpływ uwarunkowań międzynarodowych na rozwój technopolii Grenoble	92
KRZYSZTOF WIEDERMANN	
Rola przemysłu w kształtowaniu gospodarki i społeczeństw epoki post-industrialnej	93
PIOTR WILCZYŃSKI	
Międzynarodowe uwarunkowania rozwoju przemysłu zbrojeniowego	94
TOMASZ WISKULSKI, MARTA JAŻWIECKA	
Kierunki przemian bazy noclegowej oraz jej wykorzystanie na wybrzeżu Chorwacji w latach 1993-2013	95
TOMASZ WISKULSKI, JAN A. WENDT	
Dostępność komunikacyjna regionów turystycznych wybrzeża Chorwacji	97
LIWIUSZ WOJCIECHOWSKI	
Luka rozwoju gospodarczego: szansa czy przeszkoda w absorpcji skutków obecności BIZ	98
BARTOSZ WOJTYRA	
Funkcjonowanie lokalnych stref aktywności gospodarczej na obszarach wiejskich województwa wielkopolskiego.....	99
PAWEŁ MAREK WORONIECKI	
Patenty i ich ponadgraniczna ochrona prawna jako przesłanka dynamizująca industrializację gospodarki.....	100
BOŻENA WÓJTOWICZ	
Międzynarodowe uwarunkowania negatywnych konsekwencji ruchu turystycznego w Krakowie	101

KAMILA ZIÓLKOWSKA-WEISS	
Działalność polsko-egipskich biur podróży w Sharm el Sheikh jako przykład międzynarodowego rozwoju usług turystycznych	102
ZBIGNIEW ZIOŁO	
Wpływ uwarunkowań międzynarodowych na rozwój przemysłu i usług.....	103
WYKAZ OGÓLNOPOLSKICH I MIĘDZYNARODOWYCH KONFERENCJI NAUKOWYCH Z CYKLU POŚWIĘCONEGO PROBLEMATYCE GEOGRAFII PRZEMYSŁU I USŁUG / LIST OF NATIONAL AND INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCES IN THE SERIES FOCUSED ON INDUSTRIAL AND SERVICE GEOGRAPHY	106
WYKAZ OGÓLNOPOLSKICH I MIĘDZYNARODOWYCH KONFERENCJI NAUKOWYCH Z CYKLU POŚWIĘCONEGO PROBLEMATYCE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI / LIST OF NATIONAL AND INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCES FOCUSED ON ENTREPRENEURSHIP.....	110
WYKAZ TOMÓW „PRAC KOMISJI GEOGRAFII PRZEMYSŁU POLSKIEGO TOWARZYSTWA GEOGRAFICZNEGO” ORAZ WCZEŚNIEJ WYDAWANYCH PRAC ZBIOROWYCH Z CYKLU POŚWIĘCONEGO PROBLEMATYCE GEOGRAFII PRZEMYSŁU / LIST OF VOLUMES "STUDIES OF THE INDUSTRIAL GEOGRAPHY COMMISSION OF THE POLISH GEOGRAPHICAL SOCIETY" AND EARLIER COLLECTIVE WORKS PUBLISHED IN THE INDUSTRIAL GEOGRAPHY SERIES	112
WYKAZ TOMÓW „PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ – EDUKACJA” / LIST OF VOLUMES "ENTREPRENEURSHIP – EDUCATION”	120

**PRACE KOMISJI GEOGRAFII PRZEMYSŁU
POLSKIEGO TOWARZYSTWA GEOGRAFICZNEGO**
kwartalnik naukowy

**STUDIES OF THE INDUSTRIAL GEOGRAPHY COMMISSION
OF THE POLISH GEOGRAPHICAL SOCIETY**
a scientific quarterly

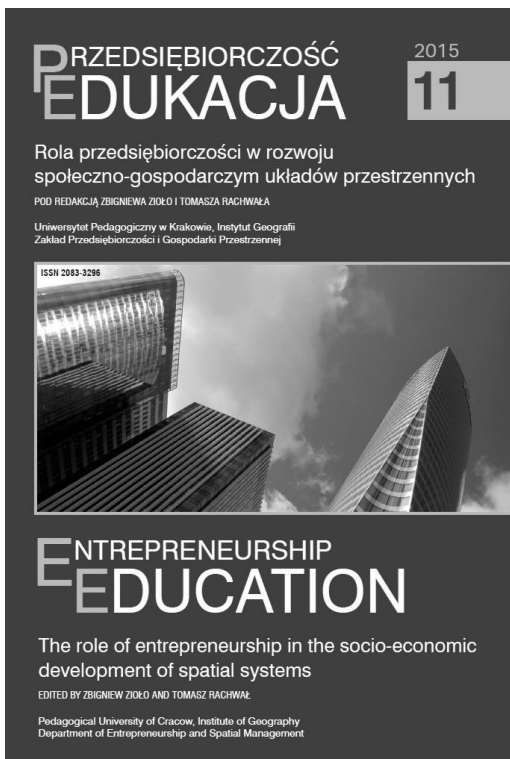

www.prace-kgp.up.krakow.pl

e-mail: pracekgp@up.krakow.pl

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ - EDUKACJA
rocznik naukowy

ENTREPRENEURSHIP - EDUCATION
a scientific annual

www.p-e.up.krakow.pl

e-mail: pe@up.krakow.pl